

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”Vi pratar inte *om* fältarna, vi pratar *med* dem”

-en kvalitativ intervjustudie om kommunikation och relation i professionellt
förebyggande fältarbete med ungdomar.

SQ1562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp
Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits
Kandidatnivå
VT-14
Författare: Kajsa Ihl, Emma Ivarsson, Magnus Revborn
Handledare: Marie Törnbom

Abstract

Titel: "Vi pratar inte *om* fältarna, vi pratar *med* dem" - en kvalitativ intervjustudie om kommunikation och relation i professionellt förebyggande fältarbete med ungdomar.

Författare: Kajsa Ihl, Emma Ivarsson, Magnus Revborn

Nyckelord: Fältarbete, ungdomar, uppsökande, förebyggande, relation, kommunikation.

Syftet med studien har varit att undersöka en specifik fältgrupps profession, genom att kartlägga fältsekreterarnas arbetsuppgifter samt belysa vilken betydelse det uppsökande arbetet kan ha för ungdomar i den aktuella kommunen. Tonvikten har legat på att undersöka hur kommunikationen och relationen ser ut mellan fältsekreterarna och ungdomarna i deras målgrupp. För att undersöka detta har vi använt oss av deltagande observation som metod. Våra övriga frågeställningar har utforskats med hjälp av kvalitativa intervjuer utförda med både fältsekreterare och ungdomar. Materialet har analyserats med hjälp av kommunikations- och relationsteori men även utifrån ett socialpedagogiskt perspektiv.

Resultat som framkommit genom studien är att fältsekreterarna ser på sitt arbete som viktigt och varierande. Fältarbete är mångsidigt och äger rum riktat mot en bred målgrupp i ett stort geografiskt område. Arbetet sker på olika nivåer- individ, grupp och samhällsnivå. Fältsekreterarna samverkar med andra instanser och föräldrar för att främja ungdomarna och förhåller sig till att ständigt arbeta på arenor som inte är deras egna. Relation till ungdomen är den viktigaste byggstenen i det professionella uppsökande fältarbetet och den skapas genom frivillighet och kontinuitet i interaktionen med målgruppen. Ungdomarna ser fältgruppen som ett självklart, välkommet och i många fall efterlängtat inslag på deras arenor- både de frivilliga som t.ex. fritidsgårdar men även på de obligatoriska såsom skolan.

Det är svårt att se resultat på förebyggande arbete som sker på lång sikt. I många fall får fältgruppen spontan återkoppling från ungdomar långt efter det att fältgruppen arbetat med dem. Fältsekreterarna uttrycker en önskan om mer utvärdering och forskning kring fältarbete för att göra yrket mer erkänt. Även utveckling av mer konkreta metoder kring fältarbete är någonting som fältsekreterarna anser är viktigt både inom den egna arbetsgruppen och generellt.

Förord

Vi vill rikta vår tacksamhet till de fältsekreterare och ungdomar som delat sin tid och sina berättelser med oss. Det har varit ett nöje att observera och samtala med er och ni gjorde insamlingen av vår empiri till en minnesvärd upplevelse! Stort tack även till fältgruppens chef, all hjälpsam fritidsgårdspersonal och andra som vi mött längs vägen.

Tack till vår handledare Marie Törnbom för stöd och feedback under vår uppsatsprocess.

Sist men inte minst tackar vi vårt sinne för humor som hela tiden har funnits där och backat upp oss under denna tidvis påfrestande period!

Tack!

Kajsa, Emma och Magnus

Innehållsförteckning:

Abstract	2
Förord.....	3
1.0 Inledning.....	6
1.1 Problemformulering.....	6
1.2 Syfte.....	7
1.2.1 Frågeställningar.....	7
1.3 Bakgrund	7
1.4 Förförståelse.....	8
1.5 Definition av relevanta begrepp.....	8
1.6 Ungdomarnas arenor	9
2.0 Tidigare forskning.....	11
2.1 Artiklar	11
2.1.1 Youth Perspectives on Street Outreach Workers: Results from a Community-Based Survey.....	11
2.1.2 Finding ways to the hard to reach-considerations on the content and concept of outreach work.....	13
2.2 Publikation.....	15
2.2.1 Ett liv i lagom storlek - berättelser om uppsökande ungdomsarbete.....	15
3.0 Teoretiska perspektiv	17
3.1 Kommunikations/Relationsteori	17
3.2 Ett socialpedagogiskt perspektiv	19
4.0 Metod	23
4.1 Presentation av valda metoder	23
4.2 Urval	23
4.3 Genomförande av intervjuer med ungdomar.....	25
4.4 Genomförande av intervjuer med professionella	27
4.5 Genomförande av deltagande observation	28
4.6 Litteratursökning	31
4.7 Analysförfarande	31
4.8 Validitet och Reliabilitet	33
4.9 Etiska ställningstaganden	34
5.0 Resultat och analys.....	36
5.1 Uppsökande verksamhet.....	36
5.1.1 Att nå ut till ungdomarna	36
5.1.2 Att mötas och kommunicera	39

5.1.3 Analys av temat uppsökande arbete.....	44
5.2 Insatser	50
5.2.1 Analys av temat insatser	54
5.3 Andra arbetsuppgifter för fältsekreterare	57
5.3.1 Marknadsföring	57
5.3.2 Samverkan	58
5.3.3 Att vara ett språkrör	59
5.3.4 Analys av temat andra arbetsuppgifter för fältsekreterare	60
5.4 Problemativering av yrkesrollen och tankar inför framtiden	62
5.4.1 Analys av temat problematisering av yrkesrollen och tankar inför framtiden	65
6.0 Avslutande diskussion	67
6.1 Reflektioner kring metodval.....	69
6.2 Förslag till vidare forskning	70
7.0 Referenslista.....	71
7.1 Litteratur.....	71
7.2 Artiklar:.....	72
7.3 Publikation:.....	72
7.4 Elektroniska källor:	72
8.0 Bilagor.....	74
8.1 Bilaga 1: Intervjuguide till fältsekreterarna.....	74
8.2 Bilaga 2: Intervjuguide till ungdomarna	75
8.3 Bilaga 3: Intervjuguide till fältgruppens chef	76
8.4 Bilaga 4: Samtyckesblankett till fältsekreterarna.....	77
8.5 Bilaga 5: Samtyckesblankett till ungdomarna	78
8.6 Bilaga 6: Fältgruppens vision.....	79
8.7 Bilaga 7: Arbetsfördelning	80

1.0 Inledning

”Vi pratar inte *om* fältarna, vi pratar *med* dem”- så svarade en ungdom vi intervjuat på frågan om *hur ungdomarna i området pratar med varandra om fältarna*. Citatet kom enligt vårt tycke att bli symboliskt för hur ungdomarna i vår studie uppfattar betydelsen av fältgruppens närvaro.

Vi har genomfört en kvalitativ studie vilken undersöker en grupp med fältsekreterare i en kranskommun till Göteborg samt deras målgrupp. Fokus har legat på uppsökande förebyggande fältarbete som fenomen med tonvikten på relation och kommunikation mellan ungdomar och fältsekreterare. Vi har använt oss av två olika metoder, intervjuer samt observationer. Anledningen till att vi har undersökt båda grupperna samt använt oss av två metoder för att belysa fenomenet är för att generera en i möjligaste mån holistisk framställning.

1.1 Problemformulering

De huvudsakliga skälen till att vi valt att undersöka samt lyfta fram fältarbete är dels för att vi anser att det är viktigt att arbeta preventivt med ungdomar, samt av den anledning att vi upplever att det arbete som fältsekreterare utför inte alltid får den uppmärksamhet det förtjänar. Vi har under vår utbildnings gång, främst genom verksamhetsförlagd utbildning upplevt att många inte vet vad en fältsekreterare egentligen gör. Därigenom har vi dragit slutsatsen att fältsekreterares uppdrag inte förmedlas utåt i full utsträckning.

Björn Andersson (2005a) uppger flera skäl kring att det finns en oklarhet kring fältsekreterares egentliga arbetsuppgifter. Han nämner att det beror på en kombination av att fältarbete bedrivs på tider och i former som bidrager till att allmänheten har svårt att få en konkret inblick i det. Vidare uppger Andersson (2005a) att det faktum att fältarbete äger rum på flera olika nivåer och arenor samt med varierande arbetsuppgifter medför att bilden av fältsekreterare kan förmedlas på många olika sätt och därmed även tolkas därefter. Vi tänker oss att när fältarbete förs fram i ljuset uppmärksammas även ungdomar och de får därigenom en starkare röst. Vi tänker oss även att den preventiva funktionen som fältarbetet har kan leda till att svårigheter kring ungdomar kan urskiljas i ett tidigt skede samt att man då kan koppla in lämpligt stöd för att stävja missgynnande utveckling hos ungdomen.

1.2 Syfte

Att undersöka en specifik fältgrupps profession, genom att kartlägga fältsekreterarnas arbetsuppgifter samt belysa vilken betydelse det uppsökande arbetet kan ha för ungdomar i den aktuella kommunen.

1.2.1 Frågeställningar

- Hur ser de professionella på sitt arbete (på olika nivåer/ i relation till ungdomarna)?
- Hur uppfattar ungdomarna fältsekreterarnas insatser när de möts på ungdomarnas arenor?
- Hur sker kommunikationen mellan ungdomar och fältsekreterare och vad innehåller den?

1.3 Bakgrund

Det professionella uppsökande fältarbetet med ungdomar har praktiserats i Sverige sedan slutet av 1950-talet. Ursprunget till fältarbetet riktat till just ungdomar grundade sig i en serie av skadegörelse och andra kriminella handlingar i olika stadsdelar i de svenska storstäderna. På den tiden fanns det en stor oro kring den "föreningslösa" ungdomen, ungdomar som inte hade någon primär fritidssysselsättning utan ansågs vara kringdrivande. De dryga femtio åren som fältarbete riktat mot ungdomar praktiserats i Sverige har problemfokus samt verksamhetsammansättning skiftats ett flertal gånger i takt med att samhället och målgruppen har skiftat skepnad (Andersson, 2006).

Fritiden har alltid varit ett centralt huvudbry när det kommer till ungdomar. De ungdomar som inte har något "meningsfullt" att fylla sin fria tid med har i alla tider ansetts befinna sig i *riskzon* för oönskat beteende. Dagens fältarbete är snarare riktat till att förstå och urskilja de subkulturer som skapas genom ungdomsgrupperingar än det tidigare fältarbetet som syftade till att kontrollera ungdomars fritid i den moralpanik som växte kring ungdomars kringdrivande och bristfälliga moral (Andersson B, 2005b).

Bortsett från historiens fokus på subkulturer handlar dagens fältarbete i stor utsträckning om relationskapande och att fånga upp de ungdomar som på olika vis drar sig undan vuxenvärlden. I tonårens perioder av identitetsskapande är det extra viktigt att ha en trygg vuxen som stöd- en roll som fältsekreterarna kan fylla (Andersson M, 2005). För att förebyggande arbete ska få önskvärt resultat är det av stor vikt att arbeta på fler nivåer än endast individnivå. Det primärt förebyggande arbetet motsvarar universella insatser som sker på *strukturell nivå*. Dessa insatser omfattar åtgärder såsom fritidsaktiviteter och skola men även andra politiska åsikter. På denna nivå arbetar man inte direkt med individer utan snarare

kollektivt eller på organisationsnivå. Det sekundärt förebyggande arbetet med selektiva insatser är det arbete som äger rum på *grupp* nivå. På den här nivån är insatserna riktade främst mot riskgrupper såsom ungdomar som är i riskzon för att utveckla oönskat beteende som missbruk eller kriminalitet. Tertiärt förebyggande arbete omfattar arbete direkt riktat emot enskilda ungdomar. Dessa ungdomar påträffas ofta i det uppsökande arbetet. Insatserna är huvudsakligen av behandlingskaraktär och kan röra frågor gällande tobak, alkohol och droger (Ander, 2005). Det professionella fältarbetet som metod består av fyra moment; Det uppsökande arbetet, analys, insatser samt dokumentation (elektronisk källa 1).

1.4 Förförståelse

Vi är tre studenter som läser sjunde terminen på Socionomprogrammet vid Göteborgs universitet. Två av oss har under VFU-perioden arbetat med ungdomar på olika sätt, Kajsa som fältsekreterare i en av Göteborgs förorter och Emma som skolkurator i en kranskommun till Göteborg. Våra VFU-perioder gav oss större insikt i hur arbete med ungdomar sker och inspirerade oss till att forska vidare inom ämnet.

Under vår utbildning på Socionomprogrammet har vi i allmänhet berört ämnet ungdomar högst flyktigt. Kajsa och Emma skrev B-uppsats om ungdomar och engagemang och är därmed sedan tidigare orienterade inom målgruppen ungdomar. Kajsa läste även kursen "*Ungdomstiden, identitet och livsvillkor*" på termin tre och har därmed fått en lite djupare insyn i ämnet. Eftersom vi alla tre läst mycket om människors samspel i olika former och teorier som rör dessa har vi ett brett perspektiv. Ingen av oss hade någon direkt interaktion med fältsekreterare under vår ungdomstid. På grund av vårt breda perspektiv på mellanmänniska situationer och relationer finns det många slutsatser som för oss kan te sig självklara men utifrån en neutral observatör kan anta en annan skepnad. Denna påverkan har varit svår att förringa under genomförd studie. Därför är det viktigt att läsaren förstår den bakgrund och därmed grundförståelse och kunskap som vi författare besitter.

1.5 Definition av relevanta begrepp

Arenor: Här åsyftar vi miljöer där ungdomar befinner sig på sin fritid såsom gator, torg, busshållplatser (det offentliga), men även fritidsgårdar, föreningar, kyrkan etc. Det är här ungdomar och fältsekreterare möts. Begreppet *arenor* omfattar även de obligatoriska, ofrivilliga arenorna här åsyftas främst skola.

Insatser: Här syftar vi till det arbete fältsekreterarna utför som på något sätt påverkar ungdomarna. Allt från möten i det offentliga, till individuella kontakter, samtal, gruppsamlingar men även insatser i form av ingripanden där det behövs.

Samverkan: Här menar vi det samarbete som äger rum mellan fältsekreterare och andra professionella. Samverkanspartners utgörs bland annat av; polis, socialtjänst, skolväsende, ungdomsmottagning, föräldrar, kyrkan samt fritidssektorn som bland annat innefattar fritidsgårdar.

Uppsökande arbete: En av fältarbetets främsta byggstenar. Bidrar till relationsskapandet mellan fältsekreterare och ungdom. Det uppsökande arbetet sker alltid på frivillig basis från ungdomarnas sida och äger rum på ungdomarnas arenor. Det uppsökande innebär i stora drag att befinna sig där ungdomarna är och göra det som ungdomarna gör. Att se och kartlägga ungdomarnas behov (Ander, 2005).

Främjande arbete: Handlar om att skapa gynnsamma förutsättningar för ungdomen (elektronisk källa 5). Det främjande arbetet handlar om att se till "friskhetsfaktorer" att bygga på det som redan fungerar bra för att undvika att individen utvecklas i negativ riktning (Ander, 2005).

Förebyggande arbete: Eg. *preventivt*. Vi har valt att använda oss av benämningen förebyggande då det är det begreppet som fältsekreterarna själva använder sig av. Nationalencyklopedins definition av begreppet är: *vidta åtgärder i förväg för att förhindra (viss skadlig utveckling)*, (elektronisk källa 4). Förebyggande arbete med ungdomar är inriktat mot ett tidigt stadium, att angripa problemet innan det uppstår. Att se och motverka missgynnande och oönskad utveckling hos ungdomen (Ander, 2005).

1.6 Ungdomarnas arenor

Som tidigare nämnts spelar mötesplatserna, arenorna en stor roll för ungdomars vuxenblivande och känsla av tillhörighet. De arenor där ungdomar möts, undandragna från vuxenvärld, skola, kontroll och föräldrar benämns i Andersson M (2005) som *mellanrummet*. Det är bland annat i mellanrummet som ungdomarna prövar sina färdigheter när det kommer till det identitetsskapande som skett i andra sammanhang. Färdigheter som sätts i praktik i mellanrummet handlar om social kompetens samt identitet- både personlig och sexuell (ibid.).

Tre olika typer av ungdomsarenor (ibid.);

- Reträttplatser; Platser där ungdomar söker avskildhet såsom parker, skogen etc.
- Interaktionsplatser; Platser där ungdomar möts för att socialisera och interagera med varandra och andra. Kan vara ett gatukök, ett bostadsområde, ett köpcentrum eller en tågstation.
- Gränsonsplatser; Neutrala platser för möte och avsked. Ofta en länk till andra platser. Kan t.ex. vara en buss eller spårvagnshållplats.

Ungdomar har genom alla tider använt sig av offentliga platser för sin socialisering. Detta är inte enbart förknippat med nöje utan är även bundet till centrala läroprocesser (Andersson, 2006). Platser som vuxna endast passerar på väg någon annanstans utgör viktiga samlingspunkter för vuxenblivande ungdomar (Petersson, 2003). Användandet av det offentliga rummet börjar oftast i det lokala- såsom det egna bostadsområdet. I bostadsområdet finns den unges umgängeskrets med jämnåriga. Umgängeskretsen i bostadsområden är ofta den samme som följt ungdomen sedan barnaåren. När ungdomen sedan börjar söka sig ut mot andra arenor kan detta bidra till en utökad umgängeskrets och nya perspektiv (Andersson, 2006). Mellanrummet har olika innebörd för olika individer. För ungdomar som kommer från en trasig hemmamiljö är mellanrummet ofta den huvudsakliga arenan. I mellanrummet kan dessa ungdomar uppleva att de äntligen får lyckas och betyda något för någon. Det är huvudsakligen dessa ungdomar som faller under målgruppen för det uppsökande fältarbetet (Andersson M, 2005).

2.0 Tidigare forskning

Vi har valt att använda oss av två internationellt publicerade vetenskapliga artiklar samt en publikation. Artikeln *Youth Perspectives on Street Outreach Workers: Results from a Community-Based Survey* av Keshia M. Pollack et al. (2010) är en amerikansk studie. Artikeln *Finding ways to the hard to reach-considerations on the content and concept of outreach work* är skriven av Björn Andersson (2013) och är baserad på svenskt fältarbete men internationellt publicerad. Publikationen *Ett liv i lagom storlek - berättelser om uppsökande ungdomsarbete* skriven av Juha Kaakinen et al. (2009). Innehåller finska uppsökande ungdomsarbeters egna berättelser om sin profession. Anledningen till att vi valde att använda oss av denna tidigare forskning var för att kunna skönja en del internationella likheter och olikheter inom uppsökande arbete med ungdomar. Dessa jämförelser kommer vi att presentera i vår analysdel.

2.1 Artiklar

2.1.1 Youth Perspectives on Street Outreach Workers: Results from a Community-Based Survey

(Keshia M. Pollack et al., 2010)

Syftet med studien var att undersöka vad ungdomar som deltagit i aktiviteter med eller tagit del av insatser från så kallade street workers har för uppfattning om dem. Studien undersöker även vilken uppfattning de som *inte* har interagerat med street workers har om dem. Slutligen vill författarna till studien utröna vad ungdomarna anser att de behöver hjälp med i sina vardagliga liv.

Detta är en enkätstudie utförd rörande fältarbete eller så outreach street work i Lowell, Massachusetts, USA- en stad med ca 100,000 invånare vid tillfället för studien. Studien är i motsats till vår, en kvantitativ undersökning gjord för att visa på vad ungdomarna i området tycker om de som de kallar *street outreach workers* eller street workers. Lowell inhyser en stor andel ungdomar varav 27 % är under 18 år. Våldet i staden har ökat, vilket orsaken till det tillskrivs gängproblematiken. Detta har bidragit till skapandet av gruppen UTEC (The United Teen Equality Center) vars övergripande mål är att hjälpa ungdomarna i samhället med: anställning, arbetsträning, hemlöshetsproblem, fritidsintressen m.m. En stor del av arbetet går ut på att behandla kriminaliteten och vad den medför. Street workers har jour dygnet runt och har möjlighet att kontakta både ungdomar och deras föräldrar via telefon om det skulle behövas. Alla street workers har en specialitet bland de områden som de hjälper ungdomarna med. De som är anställda som street workers är själva medborgare i det samhälle de arbetar i och har en redan gedigen kunskap om området samt utbudet av resurser som kan erbjudas.

Street workers fokuserar på en generell grupp ungdomar i åldrarna 13-23 år, som inte nödvändigtvis måste befinna sig i riskzon för att råka illa ut. Förutom att utföra ett uppsökande och relationsskapande arbete så utför de även olika former av insatser exempelvis kan street workers gå in och medla i en konflikt mellan rivaliserande ungdomsgäng. De skapar även kontakter mellan ungdomar och de olika instanser inom samhället som ungdomarna kan behöva hjälp ifrån. De efterfrågade insatserna kan variera ifrån att handla om hjälp med att skaffa arbete och bostad till hjälp med utbildning. För att återgå till studiens huvudsakliga mål så var det som tidigare nämnt att ta reda på vad ungdomarna tyckte om street workers.

Antalet respondenter i undersökningen uppgick till 159 stycken i åldrarna 16-25 år. Medelåldern på respondenterna var 17 år, lika delar tjejer som killar. Av dessa hade 119 haft en tidigare kontakt med någon av de som kallas street workers. De flesta ungdomarna kände till street workers oavsett ifall de hade en relation till dem eller ej. De ungdomar som inte hört talas om dem bodde oftast utanför arbetsgruppens upptagningsområde. Det var en stor majoritet av ungdomarna som uppskattade det faktum att street workers fanns i deras område och de ansåg att de gjorde området tryggare. Denna åsikt skiljer sig inte nämnvärt åt mellan de ungdomar som har interagerat med street workers och de som inte har gjort det. Dock svarade en större andel av de som har interagerat med street workers att de trodde att andra ungdomar upplevde att street workers skvallrar till polisen angående slagsmål och liknande. Av de ungdomar som *hade tidigare* erfarenheter av interaktion med street workers svarade 15 % att de upplevde att street workers skvallrade till polisen gällande dem. Av de ungdomar som *inte* interagerat med street workers svarade 11 % likadant på den frågan. En av de minst uppskattade insatserna från ungdomarnas sida uppgavs vara när street workers går in och avbryter slagsmål vilket kan tolkas som att det hänger ihop med åsikterna om att street workers skvallrar till polisen. Att ungdomarna har sådana åsikter kan ha grund i att det verkar finnas en svårighet i att lita på street workers och det utgör ett hinder för arbetsgruppen när det kommer till att nå ut till ungdomar och i slutändan hjälpa dem. Trots denna misstro och missnöje kring arbetsgruppens försök till att medla och hjälpa till i konflikter mellan gäng så ansåg 82 % av respondenterna att street workers hjälpte dem att lösa dessa konflikter. Andra positiva resultat som framkom i studien var att ungdomarna tyckte att street workers var uppmuntrande, goda lyssnare och att de inte försökte "lägga sig i". Nästan 66 % av respondenterna framhöll att street workers hade gjort dem till bättre personer, uppmuntrat dem att fokusera på skolan, samt bidragit till att hålla dem borta från bråk. De ungdomar som haft kontakt med street workers ansåg att de hade fått hjälp med att länkas till arbete och annan praktisk hjälp såsom med att ordna ID handlingar, preventivmedel, drogrehabilitering etc.

De tillfrågade ungdomarna ansåg att det viktigaste street workers och UTEC kunde hjälpa dem med var att underlätta förfarandet för att få tillgång till hälso- och sjukvård, men även att hjälpa till med anställningar samt bostad. Respondenterna uppgav att de hade haft mycket

svårare eller undvikit att ta kontakt med de rätta instanserna för att få tillgång till vård eller liknande hjälp utan street workers stöd.

Den genomförda undersökningen har ett tämligen begränsat urval som är inhämtat med hjälp av en metod som kallas RDS (Respondent Driven Sampling). Metoden kan liknas vid ett snöbollsurval (Bryman, 2011). För att motivera respondenter att delta i studien blev de erbjudna matkuponger, vilket i slutändan visade sig bli för dyrt och urvalet blev ej tillräckligt stort. Med dessa kriterier uppfyller inte studien en tillräcklig signifikans för att dra några generella antaganden om befolkning i övrigt men kan ändå ge en bra insikt i hur ungdomar i det berörda området uppfattar street workers och deras arbete där.

2.1.2 Finding ways to the hard to reach-considerations on the content and concept of outreach work.

Artikeln är skriven av Björn Andersson och är utgiven 2013 i *European Journal of Social Work*. Studien är gjord på fem stycken olika studiecirklar som bestod av sammanlagt 38 fältsekreterare. Temat för dessa cirklar är hur deltagarna upplever sina egna professioner. Studiecirkarna är utförda i olika städer runt om i Sverige. Andersson (2013) anser att det finns en motsägelse i förhållandet till metoder inom yrkesgruppen fältsekreterare. Det finns dels en drivkraft att tala om och använda sig av metoder inom yrkesgruppen samtidigt som fältsekreterarna framhåller vikten av att agera fritt från ramar och begränsningar för att nå ut till sin målgrupp. Fältsekreterarna framhåller gärna skillnaden mellan dem och andra socialarbetare såsom socialsekreterare som arbetar på kontor efter lagar och riktlinjer. Dessutom beskriver de sin målgrupp som i behov av att behöva speciella metoder för att kunna nås och behandlas. Andersson (2013) beskriver ett exempel på hur vissa insatser som fältsekreterare utför kan se ut- insatserna ligger ofta i gränzonen för vad som är lagstadgat och involverar många gånger väldigt konkreta och praktiska typer av åtgärder, såsom att skjutsa hem ungdomar eller liknande. Ett annat hinder i metodutvecklingen för fältsekreteraryrket är att det sällan förekommer någon forskning som talar om fältsekreterarnas profession och metoder på ett generellt plan.

I artikeln beskriver Andersson (2013) vad deltagarna i studiegrupperna anser om fältarbetet. De framhåller att arbetet är uppdelat i olika delar, där den kontaktsökande delen oftast bara är en inledande fas i arbetet. Det är efter inledningsfasen som mycket av det man kan kalla förändringsarbetet sker. En annan arbetsuppgift som framhölls var att uppmuntra och motivera ungdomar till att fortsätta med positiva och utvecklande delar av sina liv. Även om den uppsökande delen bara är en inledande fas kan den vara nog så problematisk.

Två olika typer av individer eller grupper framstod som mer komplicerade att närma sig ute på fältet. Den förstnämnda gruppen bestod av individer som hade liten kunskap kring- men även begränsad kontakt med hjälpapparatens. Dessa individer har många gånger redan definierade

bekymmer men en väldigt oregelbunden relation till myndigheter. En annan komplicerad grupp i den kategorin nämndes vara individer som ibland förekommer i samhällets marginaler och exempelvis håller på med prostitution eller droger. Den andra gruppen som kan vara svår att möta och upprätthålla relationer till är de som har en stor ovilja att tala med myndigheter. Oviljan grundar sig ofta i en problematisk långtidskontakt med myndigheter. Många möten sker utanför socialkontorets väggar ute i samhället under de förutsättningar som gäller där. Detta innebär att förutom att finna och skapa relation med målgruppen måste fältsekreterare förhålla sig till en föränderlig miljö som många gånger kan skifta snabbt och oförutsägbart. För att bemöta dessa individer i en sådan miljö så är det viktigt att visa respekt och bygga upp ett förtroende hos dem.

Några av de verktyg som fältsekreterarna har för att påverka eller att arbeta med ungdomarna är: Dels att ha egna individkontakter eller grupper med ungdomar, men även att länka dem vidare till andra delar av samhället. För dessa olika metoder krävs det bred kompetens. Dels måste fältsekreterarna besitta en gedigen kommunikations- och relationskompetens men även förmågan att kunna behålla kontakten i längden, även när den kontakten kan ses som mindre uppskattad från klientens håll. Att upprätthålla kontakter kan vara svårt, många gånger har fältsekreteraren en dubbel roll där den ena sidan är informell då fältsekreteraren snarare kan betraktas som en besökare i de miljöer som det uppsökande arbetet sker i. På den andra sidan står fältsekreteraren som en myndighetsperson som har en mening med sina möten och relationer. Många gånger hamnar fältsekreterarna i den situationen att de erbjuder hjälp utan att ungdomen frågar efter det. För att inte maktbalansen skall bli allt för ojämn är det viktigt att fältsekreterarna visar respekt gentemot målgruppen och försöker att befinna sig på deras sida, snarare än att agera som myndighetspersoner. I artikeln talar de om att *respekt* är en av de viktigaste delarna i arbetet med ungdomar, för att de skall kunna lita på att myndigheter eller att fältsekreterarna kan göra ett bra arbete.

För att genomföra lyckade länknings till olika enheter inom samhället så behöver fältsekreteraren besitta kunskap angående samhällets uppbyggnad för att veta vart ungdomar kan få hjälp och stöd på bästa sätt. Det krävs då att fältsekreteraren har ett stort nätverk och en god samarbetsförmåga. En av de svåra avvägningarna när det kommer till länkning av ungdomar vidare till andra instanser inom hjälpapparaten eller inom fältsekreterarnas egen organisation, är att om länkningen sker innan relation skapats kan det ske en stigmatisering. Det kan även vara så att individen inte har utvecklat ett förtroende varken för fältsekreteraren eller för den myndighet som är aktuell i fallet. Det är därför viktigt att fältsekreterarna bygger upp en relation som kan användas för att underlätta länkningen och tron på att hjälpen faktiskt kan fungera. Dessutom är det väldigt viktigt att det finns en bra relation för att man inte skall tappa kontakten med individen om insatsen inte fungerar. Fältsekreterarna framhåller också vikten av att vara positiv och att aldrig ge upp, det är viktigt att den bilden förmedlas till målgruppen. Den tredje delen i arbetet är att stötta de som får hjälp eller de som är involverade i fältsekreterarnas egna grupper eller individkontakter. Det

är av stor vikt att försöka hålla de positiva drivkrafterna hos ungdomen vid liv. Förutom att motivera kan det vara som tidigare nämnt rent praktiska åtgärder som är viktiga såsom: transport till ett möte eller hjälp med att fylla i blanketter och liknande.

Slutligen sammanställer Andersson (2013) en definition av fältsekreteraryrket: "Outreach work is a contact-making and resource-mediating social activity, performed in surroundings and situations that the outreach worker does not control or organise, and targeted at individuals and groups who otherwise are hard to reach and who need easy accessible linkage to support" s.184

Vår svenska översättning; Uppsökande arbete är en kontaktskapande och resursförmedlande social aktivitet utförd i miljöer och situationer som fältsekreteraren inte kan kontrollera eller organisera. Arbetet är riktat mot individer och grupper som annars är svåra att nå som behöver lättillgänglig länkning till stöd.

2.2 Publikation

2.2.1 Ett liv i lagom storlek - berättelser om uppsökande ungdomsarbete

(Juha Kaakinen et al., 2009)

Publikationen består av en samling texter baserade på berättelser från uppsökande ungdomsarbetare i olika delar av Finland. Författarna i publikationen har som en röd tråd framhållt teman genom hela skriften, såsom; uppmuntran, värdighet, samarbete, respekt, engagemang, lyssnande, förtroende etc. Texterna innehåller utdrag av de finska uppsökande ungdomsarbetarnas yrkesmässiga vardag och de ungdomar de möter. Berättelserna beskriver hur ungdomsarbetarna skapar relation och förtroende hos ungdomarna och visar vägen ut ur isolering och utanförskap. Författarna underströk att för de flesta ungdomar räcker det med lite hjälp och uppmuntran för att motivera dem till att kämpa vidare i livet. För vissa ungdomar krävs dock ett mer långsiktigt arbete som kan vara i flera år. De uppsökande ungdomsarbetarna framhöll även att det är svårt att veta om man är på rätt väg i arbete med ungdomar, att man får söka efter de små signalerna som att ungdomen tar egna initiativ till att träffas eller ett sms med en tacksam underton.

Författarna poängterade vikten av att knyta aktiviteterna till sådant som intresserar ungdomen för att underlätta relationsskapande och starta dialog. I texten behandlade de det faktum att man kan behöva prova sig fram för att finna rätt förhållningssätt till att nå ungdomar och att kontinuerlig synlighet, reklam och deltagande i aktiviteter där ungdomar befann sig gav resultat när de gällde att nå ungdomarna. De fungerar även som länkar för de ungdomar som blir skickade fram och tillbaka mellan myndigheter och arbetar för att hitta rätt myndighetskontakter för ungdomen så att denne kan erhålla adekvat hjälp. I texterna kan

vi utläsa att de uppsökande ungdomsarbetarna i Finland ofta är det sista halmstrået, instansen när alla andra myndighetsvägar redan har provats. Författarna framhöll att det finns en balansgång mellan att erbjuda frivillig hjälp och att vara förmyndaraktig, de ansåg att det är viktigt att framskrida i den takt som passar för ungdomen samt att all kontakt bör ske på den unges villkor. Ungdomsarbetarna berättade att de använde hela sin personliga repertoar i arbetet och inte bara sin utbildning. De arbetade intensivt med nätverk, både ungdomens egna men även ungdomsarbetarens egna och dess instanskontakter, en av författarna nämnde att arbetet hade känts ensamt utan samarbetet med nätverkskontakter. De nämnde att dialog och närvaro är grunden för att lyfta en ungdom och vinna dennes förtroende. De uppsökande ungdomsarbetarna fick skjuta sina egna värderingar och åsikter åt sidan samtidigt som de ändå måste använda sig av sin personlighet.

Författarna framhävde även snabba reaktioner samt problemlösningsförmåga som två viktiga egenskaper hos en uppsökande ungdomsarbetare. Ungdomsarbetarna skrev om hur de möter ungdomar som behöver någon form av stöd i sin livssituation och någon som kan puffa på, de talade även om gruppverksamheter riktat mot ungdomar med viss problematik som uppsökarna själva håller i. De förklarade att många ungdomar i tonåren längtar efter någon vuxen persons närvaro, någon som kan lyssna och verkligen visar att de bryr sig. En av författarna berättade att hon har märkt att ungdomar ofta fäster sig vid en viss ungdomsarbetare och att denne då bör finnas vid den unges sida mellan olika instanser så att man inte bara skickar iväg den unge utan sällskap och stöd. De finska ungdomsarbetarna tillbringar mycket tid i skolans värld och ansåg att deras skolnärvaro har bidragit till ett stöd för lärarna. De deltar även vid föräldramöten och ansåg i texten att deras arbete i skolan har varit lyckad i processen för att nå ut till ungdomarna.

3.0 Teoretiska perspektiv

3.1 Kommunikations/Relationsteori

Bära eller brista- Kommunikation och relationer i arbetet med människor av Røkenes och Hanssen (2007), *Kommunikation i praktiken- relationer, samspel och etik i socialt arbete, vård och omsorg* av Eide och Eide (2006) samt *Mellan orden - kommunikation i praktiken* av Jensen och Ulleberg (2013) är den litteratur vi har valt att använda oss av för att analysera kommunikationen mellan fältsekreterare och ungdomar.

Böckerna belyser kommunikation mellan professionella och klienter. Litteraturen har utgångspunkt som rör människobehandlande professioner, vilket passar vår studie. Genomgående teman i litteraturen är relationen som uppstår mellan oss människor.

Relationer är grundläggande för att professionella inom människobehandlande yrkeskategorier skall kunna utföra ett bra arbete. Utan relation mellan klient och behandlare är det svårt att påverka och förändra andra människors livsvanor och livsvillkor. Att påverka och förändra är en stor del i det arbete som utförs i socionomens yrke och således mycket väsentligt (Røkenes och Hanssen, 2007).

Begreppet *kommunikation* kommer från latinets *communicare* som innebär ungefär att göra någon annan delaktig i något. (Eide och Eide, 2006) Kommunikationsteorin framhåller att vi alltid kommunicerar på flera nivåer samtidigt samt att det är omöjligt att icke-kommunicera. Kommunikation sker alltid kring både innehåll och relation och mänskliga samspel måste förstås utifrån ett cirkulärt perspektiv. Det är omöjligt att föra sig på ett vis som inte kommer till att tolkas eller förstås av de i vår omgivning (Jensen och Ulleberg, 2013).

Behandlare inom vård och omsorgsyrken använder sig av *professionell kommunikation* och kommunicerar därmed som experter. Den här typen av kommunikation skiljer sig från den vardagskommunikation som sker mellan privatpersoner i den bemärkelsen att den professionella kommunikationen är ämnad att tillgodose klienters behov och är baserad på de grundläggande värderingar som finns inom yrket (Eide och Eide, 2006).

Oberoende av vilket målet för mellanmänsklig samverkan är handlar den alltid om relationer och kommunikation. En god kommunikation är stödjande och en effektiv informationskanal där båda parter utväxlar information och förstår varandra till följd av denna. Kommunikation innebär inte *bara* förmedling av information utan innehåller även andra värden som vi vill uppnå i samverkan med andra. Dessa värden kan innebära kontaktskapande, tillit, öppenhet, trygghet, hälsa etc. En god kommunikation främjar att den här typen av värden bevaras och det kan medföra utveckling, självständighet och hanterbarhet hos klienten. Innehållet i en god kommunikation avgörs till stor del av sammanhanget, olika situationer kräver olika förhållningssätt när det kommer till kommunikationen. I mötet med en klient kan det vara

viktigare att denne känner trygghet och medmänsklighet och får information på det känslomässiga planet snarare än andra detaljerade tekniska instruktioner såsom informationsfoldrar etc. Dock måste man alltid se till individen, i vissa situationer kanske klienten vill ha konkret information snarare än medkänsla (Røkenes och Hanssen, 2007).

Relationsskapande är en intersubjektiv process som sker till stor del i det vardagliga utan att vi lägger större vikt i *hur* det sker. Detta medför att det kan vara svårt att lära sig att förbättra sin relationskompetens. Att förbättra relationskompetensen består i mångt och mycket av att förbättra förståelsen av den personen man själv är och vad man påverkas av (ibid.).

Kommunikation inom socialt arbete påverkas av flera faktorer, både hur du själv är som person och din yrkesroll. Røkenes och Hanssen (2007) tar upp olika aspekter som är relevanta för att kunna förbättra sin självförståelse, och därmed sin relationskompetens. En av dessa är att se på sin egen bakgrund. Det är viktigt som professionell att veta varifrån man kommer och hur man formats av sin bakgrund, den livshistoria samt förförståelse man har. Alla dessa delar och många andra påverkar hur vi kommunicerar med varandra. Ett exempel på hur egenkänedom påverkar kommunikationen med andra är i kongruent kommunikation. Uttrycket är myntat av den humanistiske psykologen Carl Rogers. Kongruent kommunikation gentemot en klient utgår ifrån att denne känner sig mött av en människa som är genuin och riktig och att den professionella inte sänder ut tvetydiga budskap. Viktigt för att uppnå detta är att den professionella bör ha en god uppfattning om sitt inre, sina känslor, behov mm. Detta hjälper oss att vara uppriktiga och inte medvetet eller omedvetet dölja delar av oss själva (ibid.).

En annan sida av kommunikationen är att förstå den man kommunicerar med. Återigen nämner Røkenes och Hanssen (2007) att relationen mellan klient och socialarbetare är den viktigaste delen av en hjälprelation. Relationen väger över de flesta handlingar som sker från socialarbetarens håll, detta eftersom det som sker i kommunikationen dem sinsemellan tolkas utifrån den. Det är viktigt att socialarbetaren kan uppvisa empati och respekt. Det är centralt att förstå hur man som socialarbetare kan påverka klienten både negativt och positivt, under både långvariga och kortvariga relationer (ibid.).

Kommunikation i förhållande till klienter handlar mycket om timing och konsten att prägla en *bärande relation*. En bärande relation skapas genom trygghet, kontakt, förtroende och tillit. Förväntningar hos klienten och de personer som finns omkring denna styr till stor del yrkesrollen hos socialarbetaren. Yrkesrollen utformas på olika sätt efter olika situationer och krav som de ställer. Olika situationer skapar olika relationer till klienten och här har rollförväntningar en stor betydelse. Inom samma yrkeskår kan man som klient möta flera olika individer med olika sätt att se på sin yrkesroll. Kommunikationen utmanas av motstridiga otydliga rollförväntningar och det kan vara en bra idé att bena ut de förväntningar parter har på varandra i ett möte mellan professionell och klient. När man som professionell genom dialog har kartlagt den andra partens förväntningar ökar förutsättningarna för en gynnsam

relation. Medvetenhet kring förväntningar minimerar risken för missförstånd och besvikelser, detta sätt att anpassa sin egen roll efter person och situation kallas för *rollflexibilitet* (ibid.).

Kommunikation människor emellan sker hela tiden på olika nivåer, både medvetet och omedvetet, verbalt och ickeverbalt, digitalt och analogt. Hur den professionella hälsar på klienten, var de möts, hur de sitter och hur de samtalar med varandra har stor inverkan på kommunikationen. Digital kommunikation består ofta av ett verbalt, konkret budskap och är därmed svårt att misstolka t.ex. klockan är 11.00. Analog kommunikation däremot är kopplad till kroppsspråk, ordval, tonfall, rörelser etc. Den analoga kommunikationen kan innehålla underliggande budskap och de budskapen är förenade med den digitala kommunikationen och kan antingen underbygga ett påstående eller om det sagda inte stämmer överens med det uttryckta skapa en kongruens i kommunikationen. Ironi är ett exempel på detta då man verbalt kan säga "jag är så arg på dig just nu" men kroppsligen le eller skratta - detta kan leda till missförstånd och konflikter i relationen (ibid.).

3.2 Ett socialpedagogiskt perspektiv

Socialpedagogiken har sitt ursprung i det sena 1800- talets Tyskland. Från början var pedagogiken inriktad på att integrera arbetarklassen i samhället, och detta skedde genom att barn och unga skildes från sina ursprungsfamiljer för att uppfostras på institutioner i form av omsorgsboenden. I denna process fanns en tanke om att de totala institutionerna skulle missgynna utvecklande av avvikande beteende hos barnen. På 1970-talet utvecklades pedagogiken ytterligare till att även omfatta att behandla *hot* om begynnande avvikelser och det var under den här perioden som pedagogiken började användas i förebyggande syfte, offensivt. Det var även under den här perioden som det första uppsökande arbetet såg dagens ljus. Pedagogiken började sträva efter att tillföra resurser hos de unga för att förbättra deras uppväxtvillkor. Socialpedagogiken vann mark inte bara inom institutioner utan även i skolans värld och på andra arenor (Madsen, 2001).

Socialpedagogiken har framkommit ur tanken om att det moderna samhället har som mål att integrera sina medlemmar, social integration. En genomgående tanke är att alla individer skall finna en plats i samhället, eller omvänt- att samhället skall kunna erbjuda alla individer en plats i samhällsgemenskapen. Samhällets integration sätts på spel när gapet mellan de objektiva möjligheterna och de individuella behoven i ett samhälle blir för stora. Socialpedagogiken står för en strategi som ämnar råda bot på integrationsproblem som uppstår på grund av sociala nödsituationer, pedagogiken kan då stå för en slags livshjälp till de individer som inte själva av egen kraft klarar av att få sina röster hörda och sina behov tillgodosedda. Pedagogiken förhåller sig till de som är utstötta och marginaliserade från den samhälleliga gemenskapen antingen socialt eller kulturellt. Socialpedagogiken kan ses som kärnan i socialisationsprocesser. Pedagogiken representerar en holistisk människosyn och fokuserar på dennes helhetsituation. Dagens människor lever under ombytliga levnadsvillkor

med splittrade livsområden och pedagogiken används för att sammanbinda individens olika erfarenhetsvärldar och därmed leda till att skapa ett sammanhang mellan individ och samhälle. För att upprätthålla en bestämd samhällsordning med individer som kan identifiera sig med de rådande samhällsnormerna, de kulturella värdena samt är motiverade till att arbeta- krävs socialiserings- samt kvalificeringsprocesser (ibid.).

När socialiserings och kvalificeringssträvandena inte uppfylls uppstår en nödsituation i form av en desintegration där enskilda individer eller grupper inte har lyckats erövra en samhällelig tillhörighet. En del av de samhälleliga socialiserings- och kvalificeringsprocesserna är att främja *social kontroll*. Social kontroll utövas inom alla mänskliga relationer och innebär att individens beteendemönster skall anpassas efter rådande normer. Social kontroll kan resultera i att de individer som innehar ett avvikande beteende utstötes från den sociala gemenskapen, stämplas och marginaliseras. I dessa processer har socialpedagogiken två förhållningssätt i sitt strävande efter integration. Det första kallas *defensivt* och riktar sig till de individer som redan är utstötta. Det kan omfatta t.ex. integrationsarbeten på särskilda boenden för missbrukare, återsocialisering i samhället för före detta kriminella eller ungdomar som har en bristande kvalificering till arbetsmarknaden. Socialpedagogiska arbetsträningssyften syftar till att rekvalificera de unga på arbetsmarknaden (ibid.).

Den *offensiva* socialpedagogiken färgas av förebyggande insatser, i sammanhang där hot om avvikelse finns. Den här typen av arbete sker förlängande, kompletterande i relation till den allmänna socialiseringen som sker inom familjer, skolan eller inom institutioner. Professionellt uppsökande arbete i preventivt syfte riktat mot ungdomar kan ses som en del av den *offensiva* socialpedagogiken (ibid.).

Inom socialpedagogiken kan fyra tendenser skönjas; *förebyggande*, *självförvaltning*, *familjeorientering* samt *kulturorientering*. I dagens samhälle finns en gemensam åsikt om att det är bättre att *förebygga* än att bota. När man förebygger innebär det att man gör aktiva ingrepp i människors allmänna livsvillkor. När fokus flyttas från det behandlande till det preventiva görs detta med argumentet att de behandlande insatserna kommer försent, det vill säga när skadan redan är skedd. För att t.ex. motverka kriminalitet bör man göra ingripanden i de samhälleliga faktorer som förorsakar kriminella handlingar. Att fängsla kriminella motverkar inte att nya kriminella handlingar begås. I ett förebyggande syfte kan pedagoger lämna institutionerna för att söka upp social avvikelse i de lokala miljöerna. Institutionerna definieras då om till baser där konkreta avvikelser kan finnas och förebyggas (t.ex. fritidsgård) (ibid.).

Tanken om *självförvaltande* är nära besläktad med den förebyggande tanken. Självförvaltning kan ses som ett svar på nedtoningen av statens roll inom socialpolitiken. Inom självförvaltningen är det socialpedagogens roll att mobilisera nätverket kring individer och grupper som behöver stöd i det vardagliga livet. Ett exempel ger Madsen (2001) när han talar om ett familjecentrum där barnen får omsorg samtidigt som föräldrar kan träffas och utbyta

erfarenheter med varandra och de föräldrar som är utan sysselsättning kan få en arbetsträningstjänst på familjecentrat. Sådana här projekt bidrar till att nätverk kan byggas upp mellan grupper, individer och samhällen och därmed fungera preventivt. Vidare nämner Madsen (2001) att sådana här satsningar senare kan leva vidare som en form av självhjälpgrupper. Att vara aktiv och sysselsatt betraktas som en viktig del för att känna livskvalitet, här kan socialpedagogen starta upp samt leda projekt vilka kan skapa en så kallad alternativ arbetsmarknad. En satsning som kan ge individen en anställning med lönebidrag med krav på motprestation och att detta i sin tur skall resultera i ett gott liv (ibid.).

Familjeorientering är en tendens som visar på att det skett ett skifte från institutionsplacering till familjebehandling. Att ett barn eller ungdom placeras på institution ses numera som en splittring av familjen och det anses inte längre vara en primär problemlösningsåtgärd eller lösning på sociala problem. Numera strävas det efter att bevara familjen som helhet, att familjen skall kunna fungera som sin egen problemlösare. Här kan socialpedagogen gå in och arbeta med familjen i ett preventivt syfte- i deras hem eller på den institution där familjen befinner sig. Skiftet har här skett från att socialpedagogen setts som familjeersättare (främst på institution) till att de nu fungerar som familjeassistenter som arbetar med att stärka föräldraförmågan hos individer. Socialpedagogen arbetar efter en princip om *minsta ingripande* och deras roll är att fungera som igångsättare och vägledare (ibid.).

Socialpedagogiska projekt är inte helt sällan inriktade på *kulturorienterade* aktiviteter såsom dans, teater, musik och idrott- detta sker med en tanke om att den kulturella pedagogiska insatsen främjar att människor skall göra saker tillsammans. Projekten främjar kommunikation och skapandet av en kulturell identitet hos deltagarna då de själva har fått vara med och skapa och styra projekten. Projektdeltagare får använda sina egna resurser för att nå ett gemensamt mål och personligt engagemang samt utveckling bidrar till en bra grund för en framtida arbetsmarknadskvalificering. Kritiken mot den kulturinriktade socialpedagogiken rör det faktum att formen ställer krav på social- och kommunikationskompetens hos deltagarna och att de "svagaste" då faller utanför ramen (ibid.).

Inklusion kan förenklat förklaras med att vara innanför, och exklusion att vara utanför. När man talar om *social inklusion* kan begreppet översättas till att en individ är socialt deltagande i ett samhälle med allt vad det innebär. En individ kan samtidigt vara både inkluderad och exkluderad från samhällets olika delar. Ett exempel på detta kan vara en ungdom som har bra vänner och familj som är välfungerande men samtidigt är exkluderad från skolan i och med dåliga betyg och en stor frånvaro. Man kan ställa sig frågan om vad det egentligen innebär att vara inkluderad i samhället, är det att delta i skolan och arbetsmarknaden eller är det att ha rösträtt eller att ha tillgänglighet till välfärden? Om total inklusion är målet bör alla medborgare i ett land aktivt delta på de flesta arenor såsom politiska, arbetsmarknads, utbildningsarenor etc. Social inklusion kan ses som en kritik mot social integration. Där istället för att påverka individen till att passa in i samhällets normer så ligger fokus på samhällets

rymlighet. Samhället men även institutionerna skall anpassas efter människorna och deras olikheter istället för att människorna skall anpassa sig efter samhälle och institutioner. En annan stor skillnad är att avvikande beteende inte tillskrivs den enskilde utan är ett begrepp som hänger samman med samhället i sig. Det är olika processer som sker och många gånger i just de olika institutionerna såsom skolan. Eftersom att fokus ligger på att forma samhälle snarare än individen blir socialpedagogikens arbetssätt offensivt. Det ingriper i ett tidigare skede innan avvikandet redan har slagits fast. Några processer som är grundläggande inom social inklusion är; Skapandet av gemenskaper där bildningsprocesser som de professionella ansvarar för kan ske. Möjliggörandet av differentierade gemenskaper, vilka skall ge en större flexibilitet till lärandet. Det sociala deltagandet är en av grundpelarna för att lärandet skall fungera men deltagandet i det sociala rummet kan ha både inkluderande och exkluderande verkan beroende på kontext. Resurser skall ges till individerna på deras sociala arena och individerna ska inte behöva förflyttas för att få tillgång till den inklusionsprocess som sker (Madsen, 2006).

4.0 Metod

4.1 Presentation av valda metoder

När vi beslutat om vilket område vi ville forska i började vårt syfte och våra frågeställningar växa fram. Vi utrönade vad vi ville undersöka och varför vi ville studera just det fenomenet, när vi väl gjort det framkom frågan om hur vi på bästa sätt kunde besvara vårt syfte och våra frågeställningar. Då vi ville höra våra respondenters egna berättelser och hur de talade kring fältarbete, samt att vi ville utforska kommunikationen mellan professionella och ungdomar beslutade vi gemensamt att en kvalitativ studie baserad på intervjuer och observationer var att föredra (Kvale och Brinkmann, 2009).

Vi valde att utföra en kvalitativ intervjustudie just för att vi ville fånga respondenternas upplevelse samt hur dessa tolkar sin verklighet- dels hur fältsekreterarna upplever sin yrkesroll samt hur ungdomarna uppfattar fältsekreterarnas arbete. Enligt Bryman (2011) är den kvalitativa metoden att föredra när man vill exemplifiera snarare än att generalisera. Kvale och Brinkmann (2009) benämner den kvalitativa metoden som ett tillvägagångssätt för att få en nyanserad deskription av respondentens livsvärld- både genom dennes svar och hur denne uttrycker sig under intervjun.

Deltagande observation är en metod som brukar förknippas med den kvalitativa forskningen. Enligt Brymans (2011) definitioner av deltagande observation har vi ägnat oss åt ett *fokuserat beteendevurval* eftersom att vi har studerat en grupp av människor och ett specifikt beteende som i vårt fall rör sig om kommunikation mellan fältsekreterare och ungdomar. Bryman (2011) beskriver metoden som ett sätt att se det som inte yttras verbalt.

Samtliga intervjuer samt observationer ägde rum under oktober och november 2013.

4.2 Urval

Vi har intervjuat två olika grupper dels fältsekreterarna och deras chef, samt de ungdomar fältsekreterarna träffar i sin profession.

När det kommer till gruppen professionella så ville vi intervjuar alla anställda vilka är fyra till antalet och som tidigare nämnts deras chef. Under våra VFU- perioder fick vi genom kontakter höra att fältgruppen vi valt att förfråga var väl sammansatt och därmed tänkte vi oss att de skulle vara en bra målgrupp för vår studie. Vi valde därför att maila ut en förfrågan till just den här gruppen då vi tänkte att de skulle kunna leverera en bra bild av fältarbete. När vi besökte fältgruppen första gången fick vi träffa fyra av fem fältsekreterare. Vi presenterade vår uppsatsidé, både muntligt och skriftligt. Vi skrev våra kontaktuppgifter på dokumentet så de kunde höra av sig med ytterligare frågor. Eftersom inte hela personalgruppen var

närvarande vid detta tillfälle behövde de tänka igenom ett eventuellt deltagande samt förfråga de övriga i gruppen.

Vi gjorde valet att undersöka både ungdomar och professionella grundat på att vi ville ha ett så övergripande perspektiv som möjligt samt på grund av att det belyser våra frågeställningar ur alla perspektiv. Detta urval finns det inte mycket mer att fördjupa kring då vi valde att ta med hela arbetsgruppen, med andra ord är detta ett målinriktat urval (Bryman, 2011). Det som dock kan nämnas är hur arbetsgruppen är sammansatt. Gruppen är sammansatt av individer som alla vid tiden för studien befann sig i 30-årsåldern och har en homogen utbildningsbakgrund- samtliga socionomer med utbildningar genomförda närliggande i tid. Fältgruppens chef var ca 45-år med en annan utbildningsbakgrund jämfört med övriga i personalen. Två av fältsekreterarna är anställda på heltid medan de andra två är anställda på 80 %.

Fältgruppen vi har följt under denna forskningsperiod har anonymiserats på grund av etiska skäl. I uppsatsen kommer medlemmarna i gruppen benämnas som; Sara, Therese, Markus och Frida. Deras chef kommer att kallas Hans.

De olika kriterier vi ställde upp som viktiga för gruppen ungdomsrespondenter var; att de aktivt har umgåtts eller på annat sätt interagerat med fältsekreterarna från denna kommun samt att de var över 15 år. Vi ville inte heller att fältsekreterarna skulle hänvisa oss till ungdomar. Anledningen till dessa val grundade sig i att för att få relevanta svar måste ungdomarna ha erfarenheter av arbetet som fältsekreterarna utför. Gränsen på 15 år grundar sig utifrån det etiska ställningstagandet att vi hade varit tvungna tillfråga föräldrar om lov för att intervjua ungdomar under 15 år och detta skulle vara alltför tidskrävande samt att det antagligen skulle medföra ett betydande bortfall. Slutligen ville vi inte att fältsekreterarna skulle hänvisa oss till ungdomar baserat på deras val eftersom att det då skulle finnas en risk för att svaren vi fick kunde vara vinklade i och med valet av respondenter samt att ett sådant urval hade röjt ungdomsrespondenternas anonymitet i förhållande till fältsekreterarna.

För att finna dessa respondenter valde vi att använda oss av ett snöbollsurval (Bryman, 2011). Detta målinriktade urval är lämpligt för vår studie eftersom att generaliserbarhet gentemot befolkning inte är aktuellt, samt att det underlättade sökandet efter lämpliga respondenter. Att vi genomförde en deltagande observation på olika fritidsgårdar och ute på gator och torg i det inledande stadiet av studien underlättade sökandet av respondenter. Vi lärde känna många ungdomar som vi senare kunde tillfråga om de var intresserade av att delta i vår studie.

När vi inledde vår forskning hade vi inte bestämt något definitivt antal respondenter bland ungdomarna. Vi strävade efter att få en teoretisk mättnad på materialet. Vi anade en viss mättnad redan efter den femte intervjun, men hoppades på större spridning då vi valde att byta arena från fritidsgårdar till gymnasieskola- och därmed få andra respondenter. Dock höll

mättnaden i sig och vi valde därför att nöja oss med sju respondenter bland ungdomarna, då likvärdiga svar ständigt återkom. Bryman (2011) förklarar begreppet *teoretisk mättnad* som den punkt som uppnås när ingen ny information tillkommer till det insamlade materialet. De sju ungdomar vi har intervjuat har fått dold identitet i uppsatsen och kommer hädanefter nämnas vid namnen; Ludvig, Leo, Erika, Adrian, Nikola, Amir och Malin.

4.3 Genomförande av intervjuer med ungdomar

Vi konstruerade teman utifrån vårt syfte, dessa utvecklades sedan till våra frågeställningar. Temana var olika beroende på om de var riktade mot professionella eller mot ungdomar och vi målade upp tankekartor med de teman som framkom ur syftet. Frågeställningarna i sin tur bröt vi ned i fragment som vi sedan inspirerades av när vi utvecklade vår intervjuguide. Vi skapade tre olika intervjuunderlag, ett till fältgruppens chef, ett riktat mot ungdomar, samt ett riktat mot fältsekreterarna. Frågorna var anpassade och utformade efter respondenternas målgrupp. Frågorna till fältsekreterarna var av mer öppen karaktär då det passade vår frågeställning samt det faktum att vi ville ha så utförliga berättande svar som möjligt. Bryman (2011) beskriver fördelen med denna typ av frågor med att de lämnar en öppning för oväntade reaktioner och svar från respondenten. Öppna frågor kan utröna hur mycket vikt respondenten lägger vid en viss företeelse genom hur denne tolkar en fråga och vilka ord denne väljer att använda sig av. De öppna frågorna har dock bidragit till en mycket omfattande, rik empiri, vilket är tidskrävande både för respondenterna samt för oss som forskare då bearbetningen av denna blev väldigt krävande. Frågorna till fältgruppens chef var av betydligt mer riktad karaktär dock fortfarande öppna då vi var ute efter ren fakta kring fältgruppen och hans relation till denna, samt att vi visste mer konkret vad vi ville ha svar på efter att vi intervjuat fältsekreterarna.

Ungdomsfrågorna var blandade med några öppna och några mer riktade frågor. Anledningen till att vi valde att ställa lite mer begränsade frågor till ungdomarna var delvis på grund av att vi inte ville ta upp alltför mycket av deras fritid eller skoltid samt att den första intervjun visade på att vi behövde förtydliga många av de frågor vi redan skrivit. Riktade frågor är mer tidseffektivt för båda parter, och vi visste inte när vi gick ut hur lång tid det skulle ta att finna respondenter bland ungdomarna då urvalet var slumpmässigt baserat. Helt och hållet öppna frågor kräver mycket av respondenterna (Bryman, 2011) och vi tänkte oss att långa intervjuer skulle kunna avskräcka ungdomar från att ställa upp. Ungdomarna ville gärna veta redan innan ungefärligt hur lång tid intervjuerna skulle komma och ta och som sagt så ville vi begränsa oss till just det vi ville ta reda på för att inte inkräkta för mycket på deras fria tid eller skoltid.

Ungdomsintervjuerna utfördes på de olika fritidsgårdarna där vi funnit möjliga respondenter, samt på en av kommunens gymnasieskolor. Vi ville att intervjuerna skulle ske på deras villkor, på deras arenor så att de inte skulle känna sig i obekväma samt för att jämna ut

maktförhållanden. Just utjämnande av maktförhållanden är någonting som Kvale och Brinkmann (2009) framhåller genom att beskriva att den kvalitativa forskningsintervjun inte är en öppen samtalsdialog två parter är mellan utan att den alltid är förenad med någon form av maktsituation. Det är alltid intervjuaren som sitter i maktposition då denne leder samtalet, ställer frågorna och bestämmer när samtalet ska avslutas. Vi hade detta i åtanke när vi utförde våra intervjuer, särskilt gällande de intervjuer som skedde med ungdomar. Vi lät alltid ungdomen först välja sittplats i rummet och inledde samtliga intervjuer med lite allmänt "kallprat" innan vi tillämpade vår intervjuguide.

Fritidsgårdspersonalen fungerade i många fall som "portvakter" för oss- det var de som förmedlade ungdomar som passade in på vår målgrupp (Fangen, 2005). Vår önskan var att ungdomarna frivilligt skulle ställa upp på intervju och vi ville inte påtvinga dem någonting- så vi lockade dem till deltagande genom att bjuda på fika. På några av fritidsgårdarna, samt på gymnasieskolan behövde vi inte använda oss av några portvakter utan de ungdomarna anmälde spontant sitt intresse för deltagande. På samtliga arenor var det inga problem för oss att få låna ett samtalsrum där vi kunde genomföra intervjuerna. Vi utförde alla intervjuer två och två, en av oss ställde frågor och en av oss antecknade och kompletterade. Varje intervjutillfälle inleddes med en sammanhangsmarkering där vi berättade vilka vi var, vårt syfte och hur intervjun skulle gå till. Vi informerade om att respondenterna när som helst under intervjun eller därefter skulle kunna avbryta sin medverkan, att deras anonymitet skulle bevaras hela vägen samt att vi skulle spela in intervjuerna. Respondenten fick även underteckna en samtyckesblankett (se bilaga 5) som vi skraddarsytt just till ungdomsintervjuerna. Samtyckesblankett tillämpas enligt Bryman (2011) för att respondenten ska få utförlig information så att denne lättare kan ta ställning huruvida denna skall delta i studien eller ej.

Som tidigare nämnts inledde vi varje intervju med lite allmänt kallprat samt några uppmjukningsfrågor som berörde ifall ungdomen bodde i området och om intervjun skedde på fritidsgård frågade vi hur ofta denne brukade komma dit. Vi följde vår intervjuguide (se bilaga 2) men ställde följdfrågor samt förtydligade genom att formulera om vissa frågor om det behövdes. Vi hade uppskattat att intervjuerna skulle ta ungefär tjugo minuter men det stannade vid att själva intervjufrågorna tog mellan fem och tio minuter att besvara.

I slutet av varje intervju bad vi om att få ungdomens mailadress så att vi kunde maila den transkriberade versionen av intervjun så att respondenten kunde titta igenom den och meddela oss om någonting inte stämde överens med det som yttrats under intervjutillfället. Kvale och Brinkmann (2009) benämner detta i sitt avsnitt om *sju stadier i en intervjuundersökning som rapportering*.

4.4 Genomförande av intervjuer med professionella

När det kommer till intervjuerna med de professionella- d.v.s. fältsekreterarna skedde intervjuerna med dem på deras kontor i ett samtalsrum. Vi började varje intervju med att låta fältsekreterarna läsa igenom och skriva under en samtyckesblankett (Se bilaga 4) som var anpassad till just fältsekreterarna. Fältsekreterarna intervjuades en i taget och vi utförde alltid intervjuerna två åt gången, en av oss ställde frågor och den andra antecknade samt kompletterade där det behövdes. Den första intervjun vi utförde med de professionella fick agera testintervju, efter den såg vi vad vi behövde justera i intervjuguiden (se bilaga 1) för att få mer utförliga svar. Justeringarna vi gjorde efter första intervjun bestod endast i att förtydliga några frågor samt lägga till eventuella följdfrågor som kunde tas upp vid kortare svar. Vi använde oss av tämligen öppna frågor till fältsekreterarna eftersom vi inte ville ha riktade svar och därför fick vi ibland förtydliga lite.

Vi spelade in intervjuerna för att sedan transkribera dem och därmed underlätta sammanställningen av vårt resultat. Bryman (2011) beskriver vikten av att transkribera, då det blir lättare vid ett senare tillfälle analysera precis det som respondenten sagt och vi kan lyssna upprepade gånger för att få en tydligare bild av intervjun. Eftersom att vi är tre författare och bara två deltog under intervjuerna så kunde den tredje som inte var med, också bilda sig en uppfattning av intervjun genom att lyssna på den. Det är även lättare att ta exakta citat om man har spelat in och transkriberat. Vi kan här få en bild av *hur* respondenten beskriver en företeelse och inte bara *vad* denne beskriver (ibid.). Vi stängde inte av inspelningsfunktionen direkt när våra frågor var ställda, då vi märkte under den första intervjun att mycket intressant information framkom efter att vi ställt våra ordinarie intervjufrågor. Intervjuerna tog allt mellan 35-60 min. När intervjuerna avslutats bad vi om att få kontaktuppgifter dit vi kunde skicka det transkriberade materialet för granskning och godkännande.

När vi utfört intervjuerna transkriberade vi dem så fort som möjligt för att ha förfarandet färskt i minnet, något som Bryman (2011) poängterar att man bör göra. Vi transkriberade ordagrant och inte bara valda delar av intervjuerna. Transkriberingen tog ungefär sex timmar per intervju med fältsekreterare, ungdomsintervjuerna var kortare och medförde därmed mindre tidsödande transkribering.

Den sista personen vi intervjuade var fältgruppens chef, Hans. Innan intervjutillfället hade han bett oss att skicka våra intervjufrågor så att han kunde förbereda sig. Intervjun ägde rum i ett mötesrum på hans arbetsplats. Samtliga av oss tre författare deltog under intervjutillfället. En av oss ställde frågorna och de två andra ställde följdfrågor, lyssnade och antecknade. Vi valde att medverka alla tre på intervjun för att vi tänkte att detta var ett bra tillfälle för oss alla att få en annan vinkel på fältarbetet samt att det även var en möjlighet för honom att marknadsföra fältgruppen från sitt perspektiv som chef. Vi tänkte oss att maktsituationen var

utjämnad på grund av hans position som enhetschef och att han borde vara van vid att framhäva sin yrkesroll och sina anställda vid likande situationer.

Även fältgruppens chef delgavs en samtyckesmall för underteckning. Hans intervjuguide var skraddarsydd just för honom, (se bilaga 3). Den innehöll frågor rörande organisationen, marknadsföring samt politiska beslut som berör fältgruppen. Intervjun ägde rum under ca 1,5 timme. Vi valde att endast transkribera valda delar då materialet var så omfattande. De delar vi transkriberade var de som passade in på våra frågeställningar.

4.5 Genomförande av deltagande observation

För att få tillgång till ungdomarnas arenor och därmed få en djupare förståelse för de fenomen vi studerat men även för att svara på vår frågeställning om ur kommunikationen ser ut mellan fältsekreterare och ungdomar, har vi tillämpat ett moment av *deltagande observation*. Deltagande observation genererar ett slumpmässigt urval och bör delas upp vid olika tillfällen och olika tidpunkter. Metoden ger genom att man studerar människan i olika miljöer en djupare förståelse för det fenomen man avser att undersöka. Under deltagande observationer kan man som forskare upptäcka nya perspektiv samt teman och därmed upprätthålla sin nyfikenhet (Bryman, 2011).

Deltagande observation innebär insamlande av data genom iakttagande och studerande av de studerade individernas vardagsliv. Iakttagandet inkluderar hur människor agerar i olika situationer. Metoden svarar väl till vårt syfte då forskaren har möjlighet att komma nära de som denne syftar till att undersöka samt att denne upplever ett sammanhang tillsammans med studiedeltagarna. Forskare som utför deltagande observation blir engagerade och i viss mån integrerade i det fält som undersöks, detta medför att fältet kan beskrivas med inlevelse och egen upplevelse. Under deltagande observation kan forskaren fånga upp information som denne kanske inte hade kunnat tillägna sig genom intervjuer (Fangen, 2005).

Fältstudier såsom deltagande observation kan om de sker under längre tid skapa en helhetlig utförlig bild av deltagarna och detta medför en fördjupad uppfattning av det fenomen man undersöker. Vi valde att utföra våra deltagande observationer tillsammans med fältgruppen under två av deras fältkvällar. Anledningen till att det blev endast två kvällar var dels för att det kan vara känsligt för ungdomarna när fältgruppen utökas med okända vuxna, dels för att vi inte ville inkräkta på fältgruppens arbetstid och även till följd av vår begränsade tid avsedd till uppsatsen. Observationerna ägde rum främst på fritidsgårdar men även på torg och busstationer, det vill säga där ungdomar för tillfället befann sig.

När fältgruppen tackat ja till att medverka i vår forskning inledde vi ganska snart arbetet med gruppen genom att boka in två kvällar med deltagande observationer, syftet var att undersöka hur kommunikationen mellan fältsekreterare och ungdomar ser ut och vad den

innehåller. Observationerna ägde rum innan vi utförde intervjuerna med de professionella samt ungdomar. Detta är viktigt att nämna för att understryka att det vi såg ute på fältet inte hade färgats av våra respondenters uttalanden. Vi var två personer åt gången när vi följde med fältsekreterarna ut på två av deras ordinarie fälttillfällen. Anledningen till att vi valde att deltaga endast två åt gången tillsammans med fältgruppen var att vår närvaro annars skulle kunna väcka misstankar och oro hos ungdomarna.

Vi kontaktade fritidsgårdarna i god tid inför våra besök- så att de skulle veta vilka vi var och vad vårt uppdrag var samt för att säkerställa att det var okej att vi kom. Innan vi gick ut på fältet för att utföra våra observationer läste vi på om hur sådana observationer går till. Vi hade bestämt frågeställningar och problemformulering, vilka vi hade i åtanke men i var dock försiktiga med att inte "snöa in oss" för mycket på dessa samt möjliga teorier då det kan medföra att man inte har ett "öppet sinne". Ett typiskt kännetecken för deltagande observation är just det faktum att väsentliga delar av analysarbetet sker under observationernas gång. Vi var beredda på att vi skulle kunna komma att ändra vår problemformulering efter hand som vi tillägnade oss mer kunskap kring våra studieobjekt, detta är någonting som generellt är utmärkande för kvalitativ forskning. Vi bestämde ändå att det var viktigt att hålla oss till frågeställningen då vi annars hade kunnat få överväldigande mycket data att bearbeta (ibid.).

Fältsekreterarna besöker ungefär tre fritidsgårdar per fältkväll. De använder sig mycket av bil i yrket då de även besöker många andra arenor som är spridda inom deras upptagningsområde. Då det är relativt stora avstånd mellan fritidsgårdarna och vi inte kände till områdena så bra körde fältgruppen före och vi körde efter. Att inte åka i samma bil som fältsekreterarna var någonting vi valt själva då vi såg bilresorna som en möjlighet att diskutera och reflektera kring de upplevelser vi haft under fältkvällens olika moment. Vi talade in vad vi varit med om och reflektioner kring förfarandet på våra mobiltelefoners röstmemo, materialet transkriberade vi vid ett senare tillfälle för att det skulle kunna användas i vår forskningsrapport. Att sammanfatta varje observationstillfälle i direkt anslutning till detta är någonting som Fangen (2005) understryker, dels för att bearbeta det man upplevt, men även av praktiska skäl.

Innan vi gick ut på fältet hade vi bestämt att vi skulle ta ett steg tillbaka och försöka vara så osynliga som möjligt någonting som vi insåg skulle bli svårt att hålla då vi var ett ovanligt inslag tillsammans med fältgruppen. Jensen och Ulleberg beskriver i sin bok *Mellan orden - kommunikation i praktiken* (2013) hur filosofen Hans Skjervheim talar om vad som är unikt med människan. Han ansåg att människan är unik just för att hon använder språket och därmed innehar förmågan att kommunicera med andra. Han ansåg att detta medför att människan inte enbart är ett objekt som kan inordnas i en manual utan att hon alltid är ett meningsbärande subjekt som är en ständig deltagare. Vidare ansåg han att det inte finns någon renodlad åskådare eller observatörsposition utan att vi alla är deltagare eftersom att det inte är möjligt att ställa sig utanför när man studerar ett socialt fenomen. I hans mening är

man alltid en del av de fenomen som man studerar. När vi kom in på gårdarna blev vi direkt uppmärksammade både av personal och av ungdomar och nyfikenhet väcktes hos båda parter. Det var svårt att förhålla sig till att observera interaktionen mellan ungdomar och fältsekreterare och samtidigt besvara personalens frågor samt marknadsföra oss själva som forskare- någonting som vi ändå kände var viktigt då vi hade planer att besöka gården fler gånger under vårt uppsatsskrivande och då personalen var tillmötesgående och ville vara behjälpliga med att förmedla oss intervjupersoner.

Vi diskuterade även hur vi skulle förhålla oss till att presentera oss eller ej för ungdomarna och vi kom fram till att det får vara situationsbaserat, då det blir konstigt om vi ska presentera oss för ungdomar som fältsekreterarna inte har någon relation till. På offentliga arenor såsom torg och busshållplatser blir det mer naturligt att vara anonyma observatörer medan det känns mer aktuellt att presentera sig inne på fritidsgårdar och dyl. eller i interaktion med personer som fältsekreterarna redan har relation med. Detta var någonting vi även diskuterade med fältsekreterarna vid tillfällena då tveksamma situationer uppstod. Lalander och Johansson (2007) poängterar vikten av öppenhet samt respekt i förhållande till de man observerar om man vill ha *fortsatt tillträde* till deras fält. Öppenheten handlar om att vara tydlig med syftet till varför man observerar och vad man ska använda forskningen till. När ungdomar på fritidsgårdar noterade vår närvaro och ifrågasatte den redogjorde vi alltid för vårt uppdrag och presenterade oss. Dock blev detta lite inkonsekvent då vissa ungdomar inte brydde sig om att vi var där och vissa knappt noterade vår närvaro.

Vår roll kom att bli *delvis deltagande observatörer*. Delvis deltagande observation är den vanligaste formen av deltagande observation och det innebär att man deltar i den miljö som är avsedd att undersökas men att man som forskare inte deltar i de specifika aktiviteterna som sker på arenan (Fangen, 2005). Detta var någonting vi inte specifikt bestämt innan vi kom ut på fältet utan det föreföll sig naturligt när vi väl var på plats. Det hade varit svårt att observera hur fältsekreterare och ungdomar interagerar och kommunicerar om vi själva hade deltagit i aktiviteterna som ägde rum.

Under observationstillfällena valde vi att inte föra löpande anteckningar då detta skulle kunna uppfattas som stötande och kontrollerande av de vi studerade. Vid vissa händelser som föreföll extra intressanta för oss gick vi undan och talade in det vi bevittnat på vår röstmemo då vi var oroliga att glömma detaljer, detta benämner Lalander och Johansson (2007) som *rekapitulering*. Vid andra specifika händelser då vi inte kunde gå undan valde vi att anteckna på våra mobiltelefoner. Fangen (2005) uttrycker att förandet av anteckningar i direkt närvaro av de personer man observerar kan bidra till en onaturlig och stel situation där de som studeras får svårt att slappna av. Om man undviker att anteckna öppet bidrar detta till att man lättare smälter in sammanhanget och snabbare accepteras av de man observerar. Om man öppet för anteckningar framför de personer man studerar kan detta bidra till något som kallas *forskareffekt*. Forskareffekt innebär som nämnt ovan att de man studerar agerar onaturligt i förhållande till forskaren (Lalander och Johansson 2007).

4.6 Litteratursökning

Vi har systematiskt genomlett de olika databaser och sökmotorer tillgängliga genom Göteborgs universitetsbiblioteks hemsida, för att finna lämpliga vetenskapliga artiklar. Dessa innefattar: Summon, Gunda, Libris och Social services abstract samt även Google scholar. Sökord vi använt oss av är som följer; fältarbete, ungdom, uppsökande, förebyggande, främjande, fältsekreterare, youth work, street work, street outreach work, social field work, social work and adolescents- samtliga med olika ändelser och i olika kombinationer. Dessutom har vi tagit kontakt med Björn Andersson vid institutionen för socialt arbete på Göteborgs universitet, eftersom att han har stor erfarenhet av forskning inom området fältarbete.

Under vårt sökande har vi insett att forskning kring fältarbete på det sätt som det bedrivs i Norden är ganska sparsmakat. Många studier angående fältarbete runt om i världen är ofta mer vinklade mot att förebygga en viss företeelse såsom till exempel HIV-förebyggande eller prostitution. Dessa verksamheter kanske kan motsvara det svenska sättet på vissa punkter, men i många fall ter sig verksamheter samt målgrupper väldigt olika. En annan svårighet som vi påträffade under litteratursökningen var de olika benämningarna på fältarbete och vi fick genomföra många olika sökningar för att samla upp rapporter från olika nationer. I boken *Möten i mellanrummet* (Ander, 2005) finns det en lista på de olika benämningarna på fältarbete och vilka nationer dessa kan relateras till. Med detta sagt är fortfarande en stor del av forskningen härstammande från Norden där Sverige och Norge är de två framstående länderna.

Förutom vetenskapliga artiklar har vi även valt ut annan relevant litteratur angående fältarbete, samt de teoretiska perspektiven vi tillämpat. Dessa har vi till viss del funnit genom litteratursökning samt även till följd av att de tidigare förekommit under våra universitetsstudier.

4.7 Analysförfarande

För att analysera vår empiri och sälla fram resultatet valde vi att använda oss av en *tematisk analys*, eftersom att den erbjuder en stor flexibilitet för forskaren (Bryman, 2011). Författaren anser dock att den tematiska analysen inte har en tydlig teoretisk bakgrund att luta sig mot och få forskare motiverar eller förklarar på ett sakligt sätt hur de går tillväga när de genomför en tematisk analys. Anledningen till detta är enligt Bryman (2011) delvis för att den tematiska analysmetoden saknar utmärkande och tydligt detaljerade strategier.

För att skapa en transparens har vi valt att redogöra grundligt för hur vi har gått tillväga för att analysera vårt material. Vi anser att vårt tillvägagångssätt var adekvat för att finna de

väsentliga byggstenarna i vår analys och att förfarandet gav oss den flexibilitet som inte erbjuds då en specifik metod knuten till ett teoretiskt perspektiv används. Hur detta påverkar vår tillförlitlighet kan dock diskuteras då en metod knuten till ett teoretiskt perspektiv medför en viss styrka och grundförståelse för processen samt synen på kunskap (ibid.).

När vi transkriberat intervjuerna inledde vi vår analys med att enskilt och metodiskt läsa igenom vår insamlade empiri och urskilja det som var relevant för vårt syfte och våra frågeställningar. Vi markerade ut nyckelord, d.v.s. ord som upprepades av våra respondenter eller ord som de lade extra vikt vid. Bryman (2011) benämner sådana resultat som *repetitioner*. Vi läste igenom samtliga intervjusvar igen och var och en av oss valde enskilt ut det vi ansåg vara viktiga resultat, vilka vi sedan jämförde och diskuterade våra tolkningar kring. Dessa resultat är även delvis presenterade i citatform i vår resultatdel. För att rama in svarsresultaten skrev vi ned ord och kommentarer som symboliserade vad vi spontant kände och uppfattade när vi läste igenom svaren, vi jämförde och resonerade även kring dessa tolkningar oss emellan. Vidare sammanställde vi de huvudresultat vi valt ut genom att färgkoda materialet- varje respondent blev tilldelad en färg och vi lade sedan ihop alla respondenters svar under respektive fråga ur våra intervjuguider. För att få en tydligare överblick skrev vi ut det tematiskt sorterade materialet i pappersform. Vi identifierade alltså genom läsning av vår empiri frekvent återkommande resultat som vi gemensamt ansåg vara essentiella. Ur dessa resultat skapade vi tillsammans fyra väsentliga teman som kunde knytas an till vårt syfte och våra frågeställningar- dessa bildade våra övergripande huvudteman vilka vår analys utgår från.

Under dessa respektive huvudteman sorterade vi sedan in relevanta subteman och dessa bidrog till en röd tråd inför vårt fortsatta arbete. Bryman (2011) framhåller att det kan vara av stor vikt att göra en *matris* för centrala teman och subteman för att på ett tydligt sätt kartlägga dessa och finna återkommande motiv. Genom vår färgkodning samt strukturering efter teman och intervjufrågor framställde vi någonting som kan motsvara en datamatris (ibid., s 529).

I en ytterligare genomgång av empirin undersökte vi *likheter och skillnader* (ibid.) mellan fältsekreterarnas svar och de svar som ungdomsrespondenterna givit oss. Genom detta urskilde vi mer eller mindre relevanta delar för att ytterligare avgränsa materialet. Eftersom att vårt material har varit väldigt stort har vi valt att komprimera texten på bästa sätt genom att sortera ut kärnan ur de ofta uttömliga svaren. Vi har trots detta försökt att bevara respondenternas språk i största möjliga mån för att inte fragmentisera resultatet alldeles för mycket (ibid.). Citaten har dock alltid återgivits ordagrant. Vi var emellertid tvungna att presentera resultat i ett komprimerat format då empirin i sin fullständiga storlek var alldeles för omfattande.

Analysen av observationerna gjordes på ett annat sätt. Våra fältanteckningar sammanställdes på ett berättande vis. Vi beskrev de händelser som vi hade varit med om under våra

observationer. Efter utskrift av materialet valde vi att använda oss av de resultat vi fann intressanta, som motsvarande våra teman och tillförde någonting till vår forskning. Dessa resultat kom sedan att användas som inledande vinjetter till våra huvudteman i uppsatsens *resultatdel*, men även invävda bland de presenterade intervjuresultaten. Den här typen av sammanställning är inte helt olik den metod som används vid narrativ forskning. Enligt Bryman (2011) finns det möjligheter att applicera denna metod på olika former av inhämtad data, bland annat på sådan insamlad från deltagande observationer.

4.8 Validitet och Reliabilitet

Validitet innebär att man verkligen undersökt det som var avsett att undersöka. *Reliabilitet* i sin tur enligt Thurén (2006) betyder att mätningar under forskningen har utförts korrekt. Bryman (2011) talar om att validitets- och reliabilitetsbegreppen kan anpassas till kvalitativ forskning. Validitet och reliabilitet kan då delas upp i extern och intern samt att innebörden i begreppen ändras.

Den *interna validiteten* behandlar överensstämmandet mellan det vi kan observera och de teoretiska begrepp vi får fram ur materialet. En styrka kan vara att genomföra en studie i den miljö och bland de subjekt man avser att studera. Vår interna validitet kan därmed anses vara av ett ganska starkt slag då vi har genomfört en deltagande observation. Denna kan ge oss en större förståelse av det fält som vi vistats i vilket har underlättat valet av teoretiska perspektiv (ibid.).

Extern validitet uppmärksammar generaliserbarheten för studien och den *externa reliabiliteten* talar om huruvida det går att replikera en studie. Generaliserbarheten för en kvalitativ studie är låg om man använder begreppet såsom i kvantitativa studier. Detta eftersom att urvalet är alltför begränsat och inte kan motsvara en befolkning eller annan stor grupp i samhället. Bryman (2011) anser att den kvalitativa forskningen skall generaliseras mot andra liknande sociala miljöer, situationer och mot teori Istället för att generaliseras mot en befolkningsmängd. För att stärka vår egen externa validitet har vi försökt använda oss av så relevanta teorier som möjligt för att exemplifiera fenomenet av intresse samt att vi har försökt att beskriva den miljö som studien är genomförd i.

Intern reliabilitet syftar på att vi som utför studien upplever en enighet kring det vi tolkar och ser (ibid.). Då vi har en studiemässigt enhetlig bakgrund avseende universitetet skapar det en teoretisk homogenitet mellan oss. Andra delar i vår förståelsehorisont är inte lika samstämmiga vilket kan påverka uppfattningen av olika upplevelser. Under genomförd studie har det funnits en relativt bra samstämmighet kring det vi ser och tolkar (Thomassen, 2007).

Den *externa reliabiliteten* står för hur replikerbar en studie är. För en kvalitativ studie är den ofta låg då det är svårt att återfå den rådande sociala miljön som existerade vid tillfället för

studien. För att underlätta en möjlig liknande studie så har vi lagt stor vikt vid att beskriva vårt förfarande för att skapa en god transparens som underlättar för eventuella replikeringar. Vi har även försökt att beskriva den bakgrund vi har och hur den kan ha påverkat oss. Detta har vi gjort för att kunna möjliggöra en återskapning av vår deltagande observation så att det är tydligt vilken teoretisk bakgrund vi besitter. Dock framgår inte vart studien är genomförd på grund av konfidentialitetskrav, vilket medför att en replikering av studien i exakt samma miljö är svår att genomföra utan den kunskapen (Bryman, 2011).

Vi har utfört en *respondentvalidering*, i form av att vi har låtit respondenterna granska sina svar efter att vi transkriberat dem. Detta är beskrivet i kapitlet för *etiska ställningstaganden*. Vi har gjort detta för att försäkra oss om att den empiri som vi har inhämtat verkligen stämmer med de åsikter som respondenterna har uttalat (ibid.).

4.9 Etiska ställningstaganden

Under vår uppsats framväxt har vi reflekterat mycket kring de etiska aspekterna av vår forskning. Då vår forskning till stor del skulle utföras rörande ungdomar var det viktigt för oss att ha i åtanke att man inte bör ställa frågor som kan uppfattas känsliga hos den enskilde ungdomen, detta är av särskild stor vikt när ungdomen i fråga är under 15 år. Lagen om etikprövning säger att barn som är över 15 år och medvetna om vad forskningen de deltar i innebär för dem får delta i undersökningen efter det att de informerats om undersökningens syfte och samtyckt till deltagande (elektronisk källa 2).

Om en ungdom är under 15 år krävs samtyckesunderskrift från ungdomens samtliga vårdnadshavare (elektronisk källa 3). Det var någonting som vi insåg skulle bli både krångligt och tidsödande då mötena med ungdomarna skedde ytterst spontant. Om vi skulle lämnat ut samtyckesblanketter för vårdnadshavares påskrift tänkte vi oss att det skulle bli ett stort bortfall eftersom vi inte visste när och om vi skulle stöta på samma ungdom igen och om denne skulle ha kommit ihåg att medföra påskrivna blanketter. Vi insåg att denna process skulle bli väldigt tidsödande och tid var någonting vi inte hade allt för mycket av i detta skede.

I inledningen av vår forskning talade vi med fältgruppen om deras målgrupps ålder. De berättade att deras målgrupp sträckte sig från åldrarna 12-18 år men att de främst träffade på ungdomar under 15 år. Detta var någonting som vi själva fick erfara under våra observationer, då det på de flesta av fritidsgårdarna vistades främst ungdomar under 15 år. Till en början kände vi oss besvikna och frustrerade över att vi inte kunde intervjua de ungdomar vi träffade på grund av deras ålder. Många ungdomar var ivriga att ställa upp på intervju men vi fick neka dem till följd av deras ålder och det kändes väldigt tråkigt. När vi väl utförde intervjuer med ungdomar var vi glada att de var "lite äldre" då intervjufrågorna krävde att respondenten reflekterade kring vissa av sina svar. Eftersom vi använde oss av relativt öppna frågor i vår

intervjuguide var det en fördel att ungdomarna hade förmågan att reflektera och tänka abstrakt.

Kvale och Brinkmann (2009) beskriver fyra viktiga områden när det kommer till forskningsetiska riktlinjer; *Konfidentialitet, informerat samtycke, forskarens roll samt konsekvenser*.

Innan en kvalitativ forskningsstudie inleds bör man som forskare fråga sig vilka effekter intervjuerna och den färdiga sammanställningen kommer att resultera i- här beaktas både de positiva och de negativa effekterna. För oss och vår undersökning handlade det främst om att forskningsrapporten kom att ha ett utvärderande inslag för den fältgruppen vi studerat. Detta kan vara känsligt för deras individuella yrkesroller men också för arbetsgruppen i sig. Det utvärderande inslaget kan även vara positivt för fältgruppen då de kan se vad i deras arbete som fungerar och uppskattas av målgruppen, samt vilka områden de behöver förbättra. Detta i sin tur är även gynnsamt för ungdomarna då deras behov belyses och de kan då få utökade insatser.

Vår roll som forskare har skilt sig åt under de olika momenten. Under de deltagande observationerna var vår avsikt att arbeta "undercover" vilket blev svårt då vi var ett ovanligt inslag på de arenorna där vi befann oss. Vi fick därför vara tydliga med vårt uppdrag och vårt syfte gentemot personal och ungdomar. Under intervjutillfällena upplevde vi inte direkt att vi fick någon "terapeutisk" roll. Dock upplevde vi när vi intervjuade ungdomarna- att de uppskattade att få göra sig hörda och att någon lyssnade på deras åsikter. Samma sak gällde vid intervjuerna av de professionella- de lyftes av att få beskriva sin yrkesroll och det arbete som de utför.

När det kommer till samtycke valde vi att göra en blankett riktad till de professionella (se bilaga 4) och en som riktade sig till ungdomarna (bilaga 5). Vi bad även om respondenternas mailadresser dit vi skickade de transkriberade intervjuerna för att de skulle ha möjlighet att göra invändningar och ändringar. Vi fick endast återkoppling från en ungdom och två av fältsekreterarna.

För oss var det viktigt att bevara våra respondenters anonymitet under forskningens gång och vi valde därför att anonymisera samtliga ungdomar, hela fältgruppen samt kommunen de verkar i. Vi har även varit noggranna med att informera respondenterna om deras anonymitet samt att det bara är vi som lyssnar på inspelningarna och att det vi spelat in endast kommer att användas av oss, i vår uppsats. Vi valde att finna respondenter bland ungdomarna på egen hand utan direkt hjälp från fältsekreterarna, dels för att belasta deras arbete så lite som möjligt men främst för att fältsekreterarna inte skulle veta vilka ungdomar som besvarat våra frågor då det skulle röja ungdomarnas anonymitet.

5.0 Resultat och analys

Vi kommer här att inleda varje tema med ett utdrag ur fältanteckningarna från våra moment av deltagande observation. Detta gör vi för att förmedla en bild av hur arbetet på fältet kan se ut och vad det kan innehålla. I dessa stycken kommer fältgruppen att benämnas som "fältare" då det var så de benämndes i den vardagliga interaktionen med ungdomar.

5.1 Uppsökande verksamhet

5.1.1 Att nå ut till ungdomarna

...Vi körde vidare, nästa stopp skulle bli centrum och busstationen. Då det var fredagskväll misstänkte fältarna att det skulle ha samlats en del ungdomar där trots kylan. På busshållplatsen kändes det lite mer naturligt för oss att "hänga efter" fältarna. Här presenterade vi oss inte utan vi stod helt enkelt en bit ifrån fältarna och låtsades som om vi väntade på bussen. I en av busskurerna satt två tjejer i femtonårsåldern och väntade på bussen. Fältarna kände inte dem sedan tidigare utan de gick fram och presenterade sig. De frågade hur det stod till med tjejerna och vad de skulle göra under kvällen. Tjejerna svarade utan att verka besvärade att det var bra med dem och att de var på väg hem. De småpratade lite och sedan önskade fältarna dem en trevlig kväll och gick vidare, tjejerna fnissade lite sinsemellan. I nästa busskur satt ett gäng med 16-17-åriga ungdomar, tre killar och två tjejer. När de såg fältarna började de ropa någonting i stil med "tjena fältare". Fältarna gick fram och presenterade sig för de som de inte träffat innan genom att ta i hand. Fältarna frågade dem vad som skulle hända under kvällen och ungdomarna pratade på ohämmat om en fest som de var på väg till, någon nämnde att han skulle "supa och knulla" med en kraftigt sarkastisk ton medan hans kompisar försökte tysta honom och avfärdade det hela genom att skratta, varpå killen erkände att han skojade. På håll uppfattade vi hans uttalande som ett typiskt sätt att testa fältarnas reaktion, men de reagerade inte nämnvärt på det han sa utan önskade gänget en fortsatt trevlig kväll. Bussen kom och ungdomsgänget skulle gå på den, vilket gav oss en naturlig chans att följa efter fältarna utan att uppmärksammas. Vi gick över torget bort mot mataffären. Där stod ett större gäng med ungdomar i femtonårsåldern, de hade mopeder med sig som de stod och gasade med. Fältarna gick fram och växlade ett par ord med några i gänget. De svarade knappt på tilltal och visade att de inte var intresserade av att prata med fältarna. Vi gick vidare...

För att nå sin målgrupp behöver fältsekreterarna röra sig på de platser där de unga finns. På vardagar har fältgruppen mycket uppsökande arbete på skolor medan arbetet under kvällar och helger är mer koncentrerat till de offentliga arenorna samt till fritidsgårdar. En fältsekreterare sade under intervjun att det är i det uppsökande arbetet som de flesta kontakterna knyts- både med ungdomar samt med andra professionella. Under intervjuerna med de professionella framkom det att vikten av vart de söker upp ungdomarna spelar stor roll för vilket förhållningssätt de går in med. För att förklara varför detta är av stor vikt, kan det vara väsentligt att här återigen kort beskriva de olika arenorna. De huvudsakliga arenorna där ungdomar och fältgruppen möts utgörs av; skolor, fritidsgårdar, samt de offentliga arenorna vilka består av gator, torg, busshållplatser etc.

Alla fältsekreterare var överens om att mötesplatsen är av stor betydelse för utgången av mötet. En av fältsekreterarna svarade att i alla situationer där de möter ungdomar- förutom de som innebär individsamtal på kontoret så sker mötena på ungdomarnas arenor. Hon ansåg att det påverkade hennes förhållningssätt eftersom att hon vistas på deras arenor, på deras fritid och arbetet är baserat på frivillighet från ungdomarnas sida. Hon poängterade att det är viktigt att respektera ungdomarnas integritet men att det även finns sammanhang där hon är tvungen att åsidosätta integriteten för ungdomens trygghet. Samtliga fältsekreterare berättade att mötesformen är särskilt viktig i förhållande till *individuella kontakter* då det kan kännas främmande och obekvämt för en ungdom att möta fältsekreteraren i ett samtalsrum, då den formen inte passar alla. En av fältsekreterarna vidhöll att de möten som äger rum i ett samtalsrum snarare är anpassade för vuxna då många ungdomar ser situationen som obekvämt eftersom de förväntas sitta stilla och hålla ögonkontakt. En aktivitet kan lätta upp samt främja relationen och samtalen mellan fältsekreteraren och ungdomen, då kan exempelvis biljardspelande på fritidsgårdar öppna upp för samtal. En annan sådan informell mötesituation kan bilfärder utgöra då formen av umgänge underlättar för att ungdomen skall slappna av och öppna sig.

...När vi gick ut från gården så stod gänget kvar utanför, men några fler ungdomar hade tillkommit. En tjej sade- "Jag gillar inte magneter" när hon såg fältarna. Det blev lite oroligt i gruppen, antagligen för att ungdomarna hade druckit och förstod att fältarna skulle upptäcka detta. Sara frågade tjejen som kallat dem för magneter vad hon menade med det, tjejen svarade med handrörelser och sade- "Ni dras till oss och sedan blir vi inte av med er". Sara svarade då bestämt att- "ni behöver inte prata med oss, det är frivilligt"- Ur deltagande observation

Vi undrade om fältsekreterarna hade märkt någon skillnad beroende på om de mötte ungdomarna på en *frivillig arena* eller en *obligatorisk* sådan som t.ex. skolan. En fältsekreterare framhöll att möten i skolmiljö är annorlunda i och med att det redan finns många vuxna inom skolan och att ungdomarna då inte är lika intresserade av den formen av kontakt. Hon poängterade även att kontakten blir annorlunda i skolmiljö, som i korridoren eftersom ungdomarna då har svårare att dra sig undan fältsekreterarna om de inte har lust

att prata. På de offentliga, frivilliga arenorna har ungdomarna lättare att gå ifrån och ta avstånd om de vill vara ifred, samtidigt upplever hon att ungdomarna är mer kontaktsökande på de frivilliga arenorna. En fältsekreterare beskrev det som att mötena och samtalen blir lite mer "flytande" på de offentliga arenorna, att samtalet inleds med en ungdom och sedan ansluter ytterligare en osv.

En fältsekreterare berättade under intervjun att hon ansåg att det är viktigare att låta ungdomarna ta initiativet till kontakt när de befinner sig på de ofrivilliga arenorna, att t.ex. som fältsekreterare sitta i skolcaféet och låta ungdomarna komma fram om de är intresserade av kontakt. Det framkom också reflektioner kring sekretess och i vilka situationer det är lämpligt att prata om privata saker med ungdomen, fältsekreteraren berättade om att hon i sådana situationer väljer att prata mer enskilt med ungdomen istället för att ta det i sammanhang som t.ex. på fritidsgården. En fältsekreterare uttryckte vidare att skolan är en lite annorlunda mötesplats eftersom ungdomen i vissa fall är tagen ur sitt naturliga kompisgäng, att sammanhanget då blir lite mindre och hon ansåg att det därmed främjar mer enskilda samtalssituationer.

Flera av de vi intervjuat i arbetsgruppen uttryckte vikten av att hela tiden befinna sig där ungdomarna finns och detta medför att de hela tiden måste hålla sig uppdaterade och flexibla. Var ungdomarna befinner sig är enligt fältsekreterarna beroende av flera parametrar bland annat, årstider och därmed klimat, helgdagar, skollov, evenemang såsom fester, sport etc. De behöver kartlägga ungdomarnas rörelsemönster och flytta verksamheten därefter. På vintern är det mer inomhusaktiviteter och gruppverksamhet och sen får de vara beredda att flytta ut igen när våren kommer och ungdomarna åter vistas utomhus. En av fältsekreterarna beskrev det som följer:

"Brukar ju säga att det är "på ungdomars arena" sen är ju det offentliga rummet inte bara ungdomarnas såklart men eftersom det rör sig så få vuxna ute de tiderna då unga samlas där så blir det ju mer "på deras arena" och då handlar det om för vår del vilken approach vi har, att vi värnar om deras integritet samtidigt som vårt jobb där är att skapa relation så det handlar om en balansgång där"– Sara

Majoriteten av ungdomarna uppgav att de första gången träffade fältsekreterarna på någon av fritidsgårdarna i kommunen. Det förekom även att de hade träffat fältsekreterarna för första gången ute i det offentliga rummet. Samtliga av våra ungdomsrespondenter var mellan 13-15 år gamla när de träffade på fältgruppen första gången.

Vi frågade även var de oftast träffar fältgruppen. De ställen som ungdomarna nämnde var; fritidsgården, centrum, stationen och vid skolan. En ungdom uttryckte följande:

“Utomhus och här på fritidsgården och här runt omkring typ...eller när man är ute. Alltså de kommer typ till de ställena där man e, för på nåt sätt så vet dem vart man e typ...(skrattar)” – Ludvig

En ungdom reflekterade kring *hur* fältgruppen hittar ungdomarna. Han säger att de antagligen får reda på vart de är från någon som är på fritidsgården. Sedan så hör de som arbetar på fritidsgården det och förmedlar det vidare till fältgruppen för att de ska åka dit och kolla läget.

5.1.2 Att mötas och kommunicera

...Den här kvällen var vädret lite mildare och vi tänkte att det skulle medföra att fler ungdomar vistades utomhus. Även den här kvällen inleddes på en av fritidsgårdarna. Utanför stod en klunga med ungdomar, de blev glada när de såg fältarna, de kramades och började prata med dem om allt möjligt. Vi presenterade oss och vårt uppdrag för kvällen och ungdomarna började ställa frågor till oss om vår utbildning, uppsats etc. Inne på fritidsgården var det vid observationstillfället ganska tomt. Två killar som övade med Dj-utrustningen och en tjej och en kille i fjortonårsåldern som kom in efter en stund. Tjejen och killen sken upp och kramade fältarna när de såg dem. Fältaren hade inte träffat tjejen på länge och undrade var hon har varit. Tjejen berättade att hon har varit sjuk en längre period och hon och fältaren började prata lågmält om sjukdomstillståndet hon hade befunnit sig i, vi avlägsnade oss från platsen så att de kunde fortsätta prata ostört.

När vi lämnat fritidsgården och gick mot bilarna såg vi ett gäng som hängde utanför skolan en bit bort. Det var samma gäng som tidigare hängde utanför gården om än något utökat. Fältarna gick dit och vi försökte hålla oss lite i bakgrunden. Några killar spexade och knuffades, speciellt en av killarna var väldigt framträdande- vi noterade att han verkade vara "ledare" för gänget. När han såg en av fältarna sprang han mot honom, hoppade på honom och började boxas. Samma kille såg att vi stod en bit ifrån och observerade och han skrek till oss – "Hallå ni skriver ju inget, skriv att vi ungdomar är dumma i huvudet"! En av fältarna lade märke till två tjejer som satt på gungorna bakom klungan, han gick dit och gungade dem en stund samtidigt som han småpratade med dem, tjejerna fnissade och verkade glada över att bli uppmärksammade.

Vi bad fältsekreterarna att beskriva *hur ett möte med ungdomar kan se ut*. Fältsekreterarna uppgav att majoriteten av deras kontakter med ungdomar i det uppsökande arbetet är ytliga. Fältsekreterarna ansåg att det är viktigt att uppmärksamma enskilda ungdomar eller grupper genom att säga hej, ta i hand, minnas namn och fråga hur de mår. En fältsekreterare menade att det hela tiden handlar om att känna av situationen- vill ungdomarna prata med dem eller vill de vara ifred? Hon framhöll att det ibland kan räcka med ett hej och ett halvår senare kanske ungdomen vill prata mer. Fältsekreterarna underströk att de aldrig kan tvinga en ungdom till kontakt, att frivillighet är A och O och att tvång aldrig skulle vara gynnsamt. En

fältsekreterare sade att mötet kan se ut på många olika sätt t.ex. promenad på stan, fika, på en avtalad tid i ett samtalsrum eller så kan det handla om något väldigt praktiskt som ungdomen behöver hjälp med- som att kontakta socialtjänsten.

Nedan beskrivs hur ett möte med ungdomar kan se ut:

“Om det e på fritidsgårdar känner de flesta ungdomarna oss så då brukar det oftast vara att dem är typ ”Aah fältarna” eller så går vi fram och frågar nästan alltid hur läget är, som liksom öppningsfras. Och sen så beror det väldigt mycket på vilka de e, hur stämningen e och vilket sammanhang och så”– Frida

Att det professionella fältarbetet genomsyras av relationsskapande, är samtliga fältsekreterare ense om och detta beskrevs som en stor utmaning i fältarbetet. Hur relationen till ungdomen ser ut beror mycket på var i relationsskaparprocessen fältsekreteraren befinner sig i förhållande till denne.

Fältsekreterarna uppgav att det inom yrket är många människor att hålla reda på och att relationen bygger på att man just kommer ihåg och uppmärksammar ungdomarna. Det är något som behövs för att kunna bygga vidare och komma djupare in i en relation. En av fältsekreterarna tyckte att det var svårt att prioritera vilka ungdomar man ska fokusera på och att det lätt kan stanna vid att man är en “schysst person som bara driver omkring”. Det är viktigt att vara personlig gentemot ungdomarna för att kunna skapa en relation. En av fältsekreterarna menade att ungdomarna ska få en chans att ställa frågor till henne så det inte bara är hon som ställer frågorna. Vidare sade hon att möten i det uppsökande arbetet ofta inleds med att man frågar ungdomarna “hur e läget?” och att man sedan följer upp något man pratat om vid ett tidigare tillfälle.

Hela arbetsgruppen redogjorde i sina svar för att det handlar om att möta ungdomen där denne befinner sig både fysiskt- på de arenor där ungdomarna befinner sig och psykiskt. I många fall handlar detta om att prata om det ungdomarna för tillfället pratar om. Samtalen ute på fältet är sällan av det mer privata slaget. Fältet öppnar upp för vidare kontakter, en ungdom som de pratat ytligt med i det uppsökande arbetet kan senare höra av sig via Facebook eller SMS för att prata lite mer privat.

Ett led i att nå ut till ungdomar är att även se de som är tysta, de som inte syns och hörs. En av fältsekreterarna poängterade att det är lätt att missa de ungdomar som håller sig i kulisserna. Fältsekreterarna arbetar alltid minst två och två vid uppsökande arbete och de uttryckte det som en fördel eftersom att de då kan rikta in sig på olika företeelser. Detta är ett sätt att även fånga upp de som är lite utanför. I inledningen av detta avsnitt, vinjetten som är tagen ur vår deltagande observation beskriver vi hur en av fältsekreterarna uppmärksammar två flickor som sitter tysta och gungar.

Vi bad ungdomarna att berätta om något möte de haft med fältsekreterarna. Samtliga ungdomar framhöll att de mest brukar ha en vanlig konversation, att de frågar varandra hur läget är och så, lite allmänt. En ungdom uppgav att de träffades vid skolan, fältsekreterarna frågade om allt var bra och så pratade de bara om allt möjligt. En av ungdomarna beskrev hur hon interagerat med fältgruppen såhär:

“De hade typ en fältargrupp såhär... Och så var det en av mina kompisar som var med i den och så typ följde jag med dit typ tre gånger eller nåt. Så då satt vi typ och pratade om lite såhär... saker. Och så gjorde vi tryck på tröjor och så bowlade vi och så klättrade vi på såhär klättergrejer såhär i stan”– Malin

En av ungdomarna frågade oss vad vi menade med ett möte? Vi förklarade att vi syftade på någon situation där han träffat på dem ute eller någon annanstans. Han frågade då: – ”Typ om man varit full eller nåt”? Han förklarade sedan:

“Alltså typ man träffar dem när man dricker ofta eller de vet vart alla e typ när man har fest eller så. Och så kommer de dit och pratar med en och så om man e för full så får man skjuts hem oftast”– Ludvig

En annan ungdom berättade om ett möte han haft med en fältsekreterare och vad som skedde då:

“Ja, tummar har vi suttit och pratat om, hur man ”bryter” tummen på sig själv typ. Kajsa– Hur gör man det då? Leo– Vet inte men Markus kunde knäcka sin tumme bakåt (visar med handen hur han bänder tummen bakåt). Kajsa– Jaha okej, jo jag såg det häromdagen att han pratade med någon om det här, jag vet inte om det var med er men... Leo– Jo kanske, det var här (på fritidsgården) i alla fall och så gjorde han typ så (visar igen). Emma och Kajsa– Fy, aaah (skrattar). Leo– Ja det var typ det jag kom ihåg då. Sen e det vanliga frågor typ hur det e och så när man träffar dem på stationen och så”– Leo

En ungdom berättade om ett tillfälle när han grillat korv tillsammans med fältgruppen, han sade att det var fältgruppen som arrangerat korvgrillningen men han uppgav stolt att det var han som hade fått igång elden.

Samtliga i fältgruppen tyckte att det var viktigt att kommunicera utåt att de trivs med sitt arbete. De redogjorde för att kommunikation inom fältarbetet sker på många plan och på olika sätt- både ute på fältet men även via nätet och telefon.

En fältsekreterare ansåg att den personliga professionella stilen ständigt präglar kommunikationen. Han sade att man måste vara genuin i förhållande till ungdomarna för att de genomskådar en annars. Han förklarade att det är sällan som kontakter knyts ute på fältet

endast genom professionell framtoning utan att man måste både kunna skämta och vara allvarlig. Fältsekreteraren beskrev kommunikationen som en ständig växelverkan mellan yttlig, personlig men samtidigt trevlig. Han ansåg att man som fältsekreterare arbetar jättemycket med sig själv som främsta arbetsredskap och att man inte skulle vara framgångsrik om man inte gjorde det. Han benämnde även talet som ett mycket framträdande verktyg.

Fältsekreterarna uppgav att kommunikationen med ungdomar är en ständig balansgång mellan privat och professionell samt mellan allvarlig och skämtsam. Kommunikationen är jätteviktig och deras främsta verktyg, det är av stor vikt att kommunicera utåt att fältgruppen finns till för ungdomarna. Både den verbala och icke-verbala kommunikationen står i centrum- och det är främst genom den icke-verbala som de kommunicerar till ungdomarna att fältgruppen inte är ett hot samt att de inte utgör en kontrollfunktion. En av fältsekreterarna pratar gärna positivt om sitt yrke framför ungdomarna hon förklarade det som- "det är så jäkla gött att man får träffa er och ni är så goa". Hon vidhöll att den typen av kommunikation får ungdomarna att tro på att fältsekreterarna bryr sig på riktigt.

När vi *observerade* fältsekreterarna i interaktion med ungdomarna uppfattade vi att fältsekreterarna förmedlade ett genuint intresse och trygghet med ett avslappnat kroppsspråk. Vi såg även att samtliga i fältgruppen gärna kommunicerade fysiskt med ungdomarna, genom att lägga en hand på deras axlar samt kramas eller ta i hand.

En av fältsekreterarna berättade att de alltid försöker känna av stämningen bland ungdomarna för att ge utrymme till någon form av frivillighet. Om ungdomarna ger uttryck för att inte vilja prata med fältgruppen när de möts på ungdomarnas arenor säger hon att det är bättre att dra sig tillbaka och inte vara påträngande.

Under en kväll med deltagande observation hamnade vi i en avvägningssituation där vi iakttog hur två fältsekreterare kände av huruvida ett ungdomsgäng ville interagera med dem eller inte. Situationen var den som beskrivs i slutet av den inledande vinjetten i början av detta tema. Vi som observatörer kände av att ungdomarna ville vara ifred och höll oss därför på avstånd. När fältsekreterarna gick tillbaka mot bilen stoppade vi dem på vägen för att prata om vad som just hänt. Vi kände tydligt att gänget inte var intresserade av att ha kontakt med fältsekreterarna och de bekräftade vår känsla genom att säga att de kände samma sak och det var därför som de gick därifrån- en viktig aspekt av fältarbetet är just som sagt det att det är baserat på frivillighet.

När vi intervjuade ungdomarna framhöll de att de alltid interagerade med fältgruppen på frivillig basis. De redogjorde även för vilka egenskaper de uppskattade hos personerna i fältgruppen; "Sköna", "öppna att prata med", "ingen sticker ut jättemycket, alla är goa", "goa personer"- var kriterier som ungdomarna nämnde kring gruppen. En av ungdomarna motiverade det såhär:

“De lägger sig inte i så mycket och frågar inte om nånting såhär allvarligt, bara hjälper om det behövs liksom och det är chill!”– Amir

Ungdomarna har ett stort behov av vuxenkontakt och en fältsekreterare ansåg att de har det på grund av att det är så få vuxna som verkligen är intresserade av vad ungdomarna företar sig. En fältsekreterare underströk detta med att säga att “det som syns” är det man talar om, hon sade att hon gärna berömmar ungdomen för någonting den för tillfället håller på med, då hon anser att det är svårt att berömma någonting som man inte ser. Man måste ge lite av sig själv för att få ungdomarna att öppna upp sig, om man berättar något privat så känner hon att det kan sätta igång en diskussion. Hur kommunikationen ser ut beror till stor del av vilken relation man har till ungdomen. Kommunikationen ser annorlunda ut över tid, ju mer man lär känna ungdomen- det är lättare att prata när man gjort saker tillsammans, lättare att knyta an till konkreta händelser. Ungdomar testar ofta med provocerande frågor i början av en relation. Det är viktigt att “gränsa” och vara konsekvent om ungdomen säger någonting som inte känns okej, såsom kränkande uttalanden, eller rasism och sexism. En av fältsekreterarna konfronterar gärna ungdomen genom att fråga vad denne tänkte med sitt uttalande, men hon uppgav sig samtidigt vara noggrann med att inte förlöjliga ungdomen.

Under ett av våra deltagande observationstillfällen befann vi oss på en fritidsgård. Vi bevittnade hur en fältsekreterare satt i en soffa med två killar i fjortonårsåldern. De pratade allmänt och en av killarna frågade henne om socionomyrket, och hon förklarade att man kan bli fältsekreterare om man läst till socionom. Killen frågade henne vidare – “Om du ser mig göra något dumt, skulle du brotta ner mig då?” Hon svarade – “Vi brottar inte ner, men jag skulle försöka prata med dig”. Killen– “Ja men om jag skulle försöka ta självmord, skulle du brotta ner mig då?” fältsekreteraren svarade– “Ja om du skulle försöka ta självmord skulle jag nog försöka brotta ner dig”. Ungdomarna ställde mycket hypotetiska frågor som för att testa vad de vuxna svarar. Vi noterade att fältsekreterarna ofta besvarar sådana här typer av frågor med motfrågor för att skapa en dialog. Detta var någonting som de även bekräftade i sina intervjusvar.

Det är viktigt för fältsekreterarna att tydliggöra att de inte är några “polare” utan att de är professionella och har anmälningsplikt. Så här beskrev en av fältsekreterarna det:

*“Man kan ju ha ungdomar som testar, testar och testar och sen fattar de såhär “amen okej, men hon... fastän jag betedde mig skitilla så finns hon kvar” och då på nåt sätt är det också som att man har kommit över en jäkla mur”–
Frida*

Fältsekreterarna använder sig av humor som ett centralt verktyg i sitt arbete och i synnerhet när det kommer till t.ex. gränssättning. De är dock noga med att understryka att humor inte fungerar på alla. Det är viktigt att inte fastna i en jargong och framställa sig som en pajas utan att framhålla att man är en “seriös person som faktiskt går att prata med”.

Den här typen av förhållningssätt bevitnade vi när vi utförde våra deltagande observationer. Ett exempel på detta var när vi besökt en fritidsgård tillsammans med fältgruppen. När vi gick ut från fritidsgården stod det två killar i fjortonårsåldern utanför och rökte. När de såg fältsekreterarna gömde de undan cigaretterna och en av fältsekreterarna frågade någonting i stil med – ”Men oj, röker ni?” En av killarna svarade sarkastiskt: – ”Nää *det måste ha varit en synvilla*”, en av fältsekreterarna sade då: – ”Ja, *en väldigt dålig synvilla i sådana fall*”. Fältsekreterarna ombad killarna vänligt att ställa sig utanför skolans område om de nu var tvungna att röka och killarna gjorde det direkt utan protest.

Fältsekreterarna framhöll att är viktigt att hela tiden kommunicera till ungdomen vad de har för syfte med sitt arbete, som att berätta om varför de kommer att ringa hem när de ser en väldigt berusad ung person- att det är för att de bryr sig om denne och att de inte vill att ungdomen skall råka illa ut.

Vi frågade ungdomarna om *hur de pratar med fältsekreterarna och vad de pratar om tillsammans?*

”Det är olika, jag har pratat allvarligt med dem, eller jag har pratat med dem... om jag typ har mått dåligt och så har jag pratat med dem om roliga saker också”– Malin

Ungdomarna nämnde att de pratar med dem som de pratar med sina kompisar, att de skämtar mycket. En av ungdomarna berättade om att han brukar driva med fältsekreterarna t.ex. genom att säga att han tar droger. De pratar om vardagen, om vad som händer, både roliga och tråkiga saker, samtalsämnen är situationsbundna. En ungdom uppgav att de oftast bara hälsar på varandra i förbifarten. En ungdom beskrev hur en konversation kan se ut:

”Det e la de som börjar prata oftast, de kommer la fram och börjar prata annars när man ser dem på typ stationen och så. Och om de inte kommer fram så säger man hej bara...Men det e dem som kommer fram och pratar oftast”– Leo

5.1.3 Analys av temat uppsökande arbete

Vinjetten i början av temat *uppsökande verksamhet* är ett utdrag ur vår observation och det är ganska talande för hur fältarbetarna utför sitt uppsökande arbete. Det uppsökande arbetet ligger till grund för fältarbetet och därför har vi valt att använda oss av uppsökande verksamhet som ett första tema till vårt resultat samt vår analys.

Situationen som beskrivs i Leos citat vårt resultat bevittrade vi när vi observerade fältgruppens arbete. Den utspelade sig på en fritidsgård och deltagarna var en fältsekreterare och två killar i sextonårsåldern. Precis som fältsekreterarna nämner i sina svar rörande kommunikation med ungdomar så satt de och pratade om de ämnen som ungdomarna för tillfället berörde. I detta fall så rörde sig samtalen kring skola, som senare gled in på killarnas fritidsintresse som för tillfället var parkour och de diskuterade skador som kunde åsamkas under utförande av Extremsporten. Någon hade knäckt sin tumme när han höll på med parkour och fältsekreteraren visade att han kunde böja sin tumme helt bakåt till killarnas stora förtjusning. Att han tog upp just detta under intervjun när han ombads att beskriva ett möte som han hade haft med fältsekreterarna ser vi som ett bevis på att relationen mellan fältsekreterare och ungdomar kan te sig så pass enkel och ändå vara betydelsefull för ungdomen. Jensen och Ulleberg (2013) understryker att relationen är helt avgörande för att uppnå framgång i ett yrke som präglas av samtal med människor. Författarna framhåller vikten av att som professionell lyssna på de människor som är svaga och sårbara, att lyssna empatiskt på deras berättelser och erfarenheter och bekräfta dessa.

Sammanhanget, kontexten har enligt Jensen och Ulleberg (2013) stor betydelse för hur kommunikation sker och tolkas. Alla relationer innehåller kommunikation, den sker alltid på flera nivåer samtidigt och det är omöjligt att icke-kommunicera. Alla individer besitter skilda observationsramar, förförståelser, erfarenheter och olika kontextförståelser och tolkar situationer och personer utifrån dessa. För att inte misstolka varandra i kommunikationen är det viktigt att förstå hur budskapet kan tolkas i olika meningssammanhang. Man kan lätt misstolkas om ett budskap som passar in i en meningssammanhang plötsligt befinner sig i en annan (Røkenes och Hanssen, 2007) Fältsekreterarna framhöll att det är viktigt att anpassa samtalen efter situation, t.ex. passar inte humor in i alla sammanhang samtidigt som det inte passar att ta upp allvarliga samtal i alla sammanhang heller. Under våra observationstillfällen uppmärksammade vi att fältgruppen anpassade sig och förhöll sig på olika sätt beroende av på vilken arena de mötte ungdomarna. Även i vilken situation mötet skedde spelade in, samt vilken relation fältsekreterarna hade till de ungdomar de mötte. Vi kände att fältgruppen förhöll sig som kameleont, och hela tiden anpassade sig efter rådande förhållanden, detta bekräftade fältgruppen senare sina intervjuvar.

I exemplet ur deltagande observation där en ungdom hoppade på och boxade på en fältsekreterare fick oss att fundera på om detta var ett vanligt bemötande från ungdomens sida. När vi sedan blev ensamma med en av fältsekreterarna igen frågade vi henne om detta och då förklarade hon för oss att den här killen var en person som den andre fältsekreteraren haft ganska intensiv individkontakt med. Hon framhöll att det antagligen var så att ungdomen kände sig så pass trygg med honom så att han därför kunde göra sådana utspel, en tillåtande relation. Den här episoden anser vi påvisar ganska väl hur *relationen* mellan professionell och ungdom kan påverka hur kommunikationen ser ut dem emellan (Jensen och Ulleberg, 2013).

Fältsekreterarna i vår studie förhåller sig ständigt till olika samtals- och mötessituationer som

äger rum på skilda arenor, ständigt i föränderliga sammanhang och de uppgav att detta har en stor betydelse för utgången av deras möten med ungdomarna. Fältsekreterarna redogjorde för att de förhöll sig på olika sätt beroende på om de mötte ungdomarna i skolmiljö eller i offentliga miljöer och de nämnde även att de blev bemötta på olika sätt från ungdomarnas håll beroende på vilken typ av arena som mötet ägde rum på. Jensen och Ulleberg (2013) talar om begreppet *kontextmarkör*, som kan utgöras t.ex. av en skolmiljö. Miljön och hur den ser ut säger någonting om hur vi bör förhålla oss till den och de personer som befinner sig i den. Som fältsekreterarna berättade för oss under intervjuerna befinner sig ungdomarna i skolan för ett annat syfte än vad de gör på t.ex. en fritidsgård och fältgruppen förhåller sig då mer avvaktande och låter ungdomarna ta initiativ till kontakt. Hur de professionella tolkar och förstår möten och relationer i sina yrkesliv hänger ihop med deras egen uppväxt, kultur och deras egna värderingar. Författarna framhåller att det i arbete med människor är viktigt att vara medveten om sin egen förförståelse och hur denna påverkar relationsutvecklingen gentemot klienten. En fältsekreterare nämnde under ett intervjutillfälle att det är viktigt att även se de ungdomar som är tysta och inte syns, hon tillade senare att hon anser sig själv vara ganska tystlåten. Jensen och Ulleberg (2013) beskriver hur det kan vara svårt att se osäkerheten och sårbarheten hos de ungdomar som "bär en mask". Resurserna läggs oftast på de ungdomar som är mer utåtagerande och fältsekreterarens uttalande ovan är ett exempel på hur hennes observationsram och kontextförståelse samarbetar för att se behoven hos de tystare ungdomarna.

Humor används ofta inom socialt arbete för att hantera något som är känslomässigt jobbigt för att skapa lite avstånd till det svåra, avreagera sig och reducera spänningen i situationen. Eide och Eide (2006) förklarar humor både som en slags copingstrategi men även som en säkerhetsventil som öppnas när trycket på behandlaren blir för starkt. Avsikten med humorn måste alltid vara vänligt sinnad om den skall ha en ventilerande funktion. Det är speciellt viktigt att använda humor i arbete med barn och vid allvarliga händelser som annars kan ge avtryck på barnet (ibid.). De professionella i vår studie uttryckte att de tänker mycket på hur och när de kommunicerar med ungdomarna och att humor då är ett bra verktyg. Detta är även något som våra ungdomar bekräftade genom att berätta att de ofta skämtar med fältsekreterarna vilket vi också såg när vi utförde deltagande observationer. Ungdomarna boxade vänskapligt på fältsekreterarna och de skämtade även med oss när vi var på fritidsgårdarna. Detta påvisar att de har ett öppet klimat med bra relationer där det är tillåtet att skämta med varandra. Som i exemplet ovan där fältsekreterarna träffade ett gäng ungdomar som rökte. I situationen utläste vi att det råder en viss jargong mellan fältsekreterare och ungdomar. Ungdomarna skämtar mycket med fältsekreterarna och detta kan vara ett sätt att testa gränser. Fältsekreterarna använder sig inte av pekpinna och moraliserande utan de verkar föredra att uppmärksamma och medvetandegöra- som i fallet med rökningen, där kan det räcka med att killarna har sett att fältsekreterarna uppmärksammat deras rökning för att det ska starta en tankeprocess hos ungdomen.

Ironi innebär enligt Eide och Eide (2006) ett sätt att förmedla ett budskap genom att uttrycka motsatsen till det man faktiskt menar. I ironin mellan ungdomen och fältsekreteraren finns ett underliggande budskap- att det är dåligt med rökning. En fältsekreterare framhöll att humor inte funkar på alla individer, Eide och Eide (2006) poängterar dock att i de fall där klienten reagerar positivt på humor kan humorn vara en mycket lämplig strategi för kommunikation. Tilläggas bör att fältsekreterarna endast använde sig av denna typ av ironiska humor i interaktion med ungdomar som de redan hade skapat en relation till. Jensen och Ulleberg (2013) talar om begreppet *metakommunikation* där tonfall och ansiktsuttryck är på metanivå i förhållande till de sagda orden. Ironin som fältsekreterare och ungdomar använder i kommunikationen sinsemellan kan tolkas som en form av metakommunikation om kommunikationen. Tonfallet som fältsekreteraren använde sig av gentemot den rökande ungdomen blir en slags mild tillrättavisning. Kommunikationsramar är någonting som Jensen och Ulleberg (2013) framhåller som en medhjälp till att förstå den kommunikation som inte uttrycks konkret. Kommunikationsramar fungerar metakommunikativt. Små signaler kan under samtal visa på att vi skämtar, eller att budskapet ska förstås "tvärtemot" som med ironi. Missförstånd kan lätt uppstå kring den här typen av kommunikation om deltagarna inte har någon tidigare relation till varandra men även om det inte finns samma förväntningar kring den existerande relationen (Ibid).

En av fältsekreterarna berättade att ungdomarna ofta testar dem för att se om relationen fortfarande finns kvar. Författarna Røkenes och Hanssen (2007) beskriver detta som *ovillkorlig acceptans*. Ungdomen måste känna en trygghet i att oavsett vad denne berättar så bemöts denne med respekt. Den professionella godkänner inte den unges handling utan fokuserar på de känslomässiga aspekterna hos ungdomen. Man lyssnar och accepterar hur ungdomen känner istället för att försöka bevisa att den ungdomen gjort var fel. Våra professionella respondenter poängterade att det inte är någon idé att använda sig av pekpinna för att sådana oftast får motsatt effekt.

I vårt resultat redovisar vi utifrån våra deltagande observationer att fältsekreterarna använder sig av mycket ickeverbal kommunikation i interaktionen med ungdomar såsom att ta ungdomarna i hand, krama dem, lägga en hand på deras axel etc. Den här typen av bemötande kan ses som en form av maktutjämning där socialarbetarna bemöter de unga med vördnad och värme. Jensen och Ulleberg (2013) benämner detta som en typ av analog kommunikation. Den *analog kommunikation* speglar och kommenterar främst relationen mellan deltagarna i kommunikationen och innefattar kroppsspråk, tonfall, betoningar och mimik. Denna typ av kommunikation symboliserar det som sker parallellt med orden. Genom de små fysiska gesterna tänker vi att fältgruppen förmedlar någon form av närvaro och intresse gentemot ungdomar.

Att ungdomarna redogör för att de pratar med fältsekreterarna som de gör med sina kompisar betonar vikten av *informella samtal*. Informella samtal är en stor och viktig del av fältsekreterarnas arbete. De oplanerade spontana samtalen kan vara väldigt betydelsefulla

och kan bidra till en utvecklad relation. De små samtalen kan fånga upp många viktiga detaljer som sedan kan byggas vidare på (Jensen och Ulleberg, 2013). Fältsekreterarna vittnade i intervjuerna om situationsbundna, ytliga samtal- någonting vi även observerade ute på fältet. En kväll ute på fältet består av många möten, många kontakter, många samtal av skiftande karaktär men det som var konstant var att fältgruppen frågade i princip alla ungdomar hur de mårde.

Jensen och Ulleberg (2013) pratar om vikten av att anpassa samtalet efter barnets erfarenhetsvärld. Det här kan vi koppla till vårt resultat där fältsekreterarna framhåller vikten av att möta ungdomen där denne befinner sig och prata om det som denne är intresserad av för stunden. Man kan urskilja två mönster i kommunikationen mellan barn och vuxna - vida och snäva kommunikationsmönster. Ett snävt mönster är när kommunikationen ständigt handlar om förväntningar som barnet ska leva upp till. Ett vitt mönster tillåter barnet att säga och göra saker denne själv vill eller helt avstå från samtalsdeltagande och detta accepteras av den vuxne. Utifrån våra observationer och intervjuer upplever vi att fältsekreterarna tillämpar vida kommunikationsmönster då alla möten sker på frivillig basis från ungdomarnas sida

Vi har utläst i Pollack et al. (2010) att fältsekreterarna i Lowell arbetar annorlunda i jämförelse med deras svenska motpart. De anställda har sedan tidigare en stor erfarenhet av området eftersom de själva bor där och kontakten mellan ungdomar och de anställda sker många gånger via telefon. Pollack et al. (2010) talar om att fältsekreterarna har jourtider och kan rycka ut i de fall någonting sker som kräver deras uppmärksamhet.

Andersson (2013) framhåller att inom är den kontaktsökande delen oftast bara en inledande fas och det är under samt efter denna fas som stora delar av förändringsarbetet sker. En annan arbetsuppgift som framhölls i artikeln handlar om att uppmuntra och motivera ungdomar till att ta fasta på det positiva i deras liv och fortsätta utveckla de delarna.

Andersson (2013) tar upp förhållandet mellan privat och professionell inom fältarbetet. De professionella vi intervjuat framhöll vikten av att arbeta med sig själv och sin personlighet som främsta verktyg, att ge lite av sig själv för att få tillbaka någonting från ungdomarna. Andersson (2013) säger att fältarbetare behöver förhålla sig reflexivt och systematiskt till sin personliga professionella roll då denna ständigt måste anpassas till olika miljöer och problematik. Han pekar även på det faktum som våra professionella respondenter också poängterade- att den största delen av fältarbetet sker på andra arenor än fältarbetarnas kontor, alltså där de vistas som "besökare". Den här typen av arbete medför enligt Andersson (2013) att det ställs högre krav på den professionellas anpassningsförmåga och förmåga till att finna snabba lösningar, särskilt eftersom de oftast inte befinner sig inom de strukturer som ett kontor kan medföra. Han framhåller samtidigt att de fasta mötesplatser som fältarbetare har tillgång till, såsom kontoret och bilen spelar en stor roll för samtalet och mötet- detta är även ett resultat som framkommit under våra intervjuer. I boken *mellan orden - kommunikation i praktiken* talar författarna Jensen och Ulleberg (2013) om vikten av att

anpassa ramar och metoder för samtal efter klienten. Författarna nämner precis som våra professionella respondenter att barn är ovana vid att sitta i möten med vuxna. Återigen poängteras vikten av den informella mötessituationen som nyckeln till samtalet. Lek, bilåkning och praktiska uppgifter främjar enligt författarna fruktbara samtal- sådana här insatser definieras enligt boken som *arenaflexibla* behandlingsinsatser. Författarna berättar att det är en väsentlig skillnad på att bli erbjuden eller tvingad till hjälp jämfört med att själv be om den och detta påverkar relation och kommunikation mellan professionell och klient. Om klienten, i vårt fall ungdomen kommer till den professionella för att be om råd genererar detta en annorlunda utkomst på samtalet jämfört med om ungdomen får en kallelse till ett möte. Denna skillnad gällande frivilligt och ofrivilligt och påverkan på mötet är något som fältsekreterarna vi intervjuat poängterade som någonting utmärkande. Madsen (2001) beskriver hur den tyske sociologen Jürgen Habermas ansåg att sociala normer endast kan skapas genom kommunikativa handlingar som är befriade från tvång, alltså frivilliga och detta stämmer bra överrens med de värderingar som de professionella i vår studie besitter kring sina arbetsmetoder.

Andersson (2013) nämner i sin tur vidare att mötessituationer som sker utanför kontorsmiljö, närmare klienterna bidrar till en ökad förståelse för klienterna och deras livsvärld samtidigt som maktbalansen utjämnas. En alltför utjämnad maktbalans kan enligt Andersson (2013) medföra en förvirrad maktrelation. Han skriver att det inte är ovanligt att målgruppen ser fältarbetaren endast som en "trevlig person"- någonting som de professionella vi intervjuat framhöll som någonting de försökte undvika att bli stämplade som.

Fältsekreterarna framhöll vikten av att ge lite av sig själv och vara lite privat för att skapa relation med ungdomarna. Madsen (2001) talar om det *pedagogiska mötet*. Han beskriver det som inte bara ett möte mellan en pedagog och en klient utan som ett möte mellan människor och därmed medmänniskor. Klienten måste uppleva sig vara lika mycket värd som andra och så även likvärdig den professionella om målen för relationen skall uppfyllas. Klientens ambitioner, erfarenheter och kunskaper är lika viktiga som den professionella pedagogens trots att denne besitter fackkunskaper. Fackkunskaperna blir endast värdefulla i de sammanhang då de bidrar till klientens personliga utveckling. I det pedagogiska mötet föreligger ett etiskt krav som innebär att pedagogen skall "älska en annan människa som hon är- och inte som hon borde vara" (ibid. s184). Den etiska aspekten i mötet mellan två medmänniskor kan benämnas som människokärlek (ibid.). Detta var någonting som vi såg mellan fältsekreterare och ungdomar då den ömsesidiga respekten mellan professionella och ungdomar var påtaglig i de mötessituationer vi bevittnade.

När det uppsökande arbetet belyses utifrån ett *socialpedagogiskt perspektiv* kan vissa processer klagöras. Vi tänker oss att det som för en neutral observatör eller för ungdomarna som är deltagande i fältsekreterarnas vardagliga arbete kan te sig osynligt kan uppvisa en tydligare uppsättning av ramar i tillämpningen av det socialpedagogiska perspektivet. En av de grundläggande processerna som sker i det professionella uppsökande arbetet, är ett

skapande av gemenskaper. Dessa gemenskaper ger ett utrymme för lärande åt båda hållen för i och med att en relation är skapad så kan förändringen ske både i samhället och hos individerna i fråga. Ett exempel på detta är hur fältsekreterarna beskriver deras anpassningar till målgruppen och deras varierande intressen. En annan process som beskrivs av såväl ungdomarna som fältsekreterarna är möjliggörandet av differentierande gemenskaper. Som ett bra exempel kan diskussionen om brytande av tummar visa på hur fältsekreterarna möjliggör dessa gemenskaper. Att delta i mindre subgrupper såsom ungdomen Malin beskriver, medför ett lärande för ungdomarna om de olika roller människor förväntas att ta. En roll för den stora gruppen med ungdomar och en annan i den mindre gemenskapen (Madsen, 2006).

En gemensam nämnare som finns inom ramen för deltagande är att det innebär lärandeprocesser. Ungdomarna får kunskaper i social kompetens och även andra kunskaper som i de fall då fältsekreterarna anordnar gruppaktiviteter med till exempel klättring eller tryckning av T-shirts som innehåll. Dessa gemenskaper kan både leda till exkludering eller inkludering i samhället, beroende på hur de genomförs. Här får fältsekreterarna ta ansvaret för att gemenskapen tar rätt riktning och genererar de positiva resultat som förväntas (ibid.).

5.2 Insatser

...En bit utanför fritidsgården stod ett gäng med ungdomar, runt 4 tjejer och 2 killar i 15-16 -årsålder. Fältarna gick direkt fram till dem. En kille i gänget var alkoholpåverkad och presenterade sig för oss minst tre gånger. En av fältarna pratade med honom om hans tillstånd och han frågade oroligt- "du ringer väl inte hem nu?". Fältaren svarade honom- "men då får du lova att du går hem och lägger dig, och att du inte dricker mer". Hon frågade även om hon skulle köra hem honom, men han svarade att han inte skulle sova hemma. Han var nog rädd att hon skulle ringa hans föräldrar. "Jag svär, jag svär på våra möten" svarade han flera gånger när fältaren bad honom att lova att inte dricka mer.

"Det kan ju vara allt från att köra hem någon som är för full- som är akutinsatser som jag då inte ser som egentligen de "viktigaste" insatserna eftersom vi jobbar på ett långsiktigt plan också men självklart när man är ute på helgkvällar så är det sånt som man får ta tag i också. Oftast så förstår ungdomar de insatserna och majoriteten av ungdomar, det är det dem tror att vi finns till för"- Sara

Ungdomarna diskuterade kring fältgruppens arbetsuppgifter, de nämnde att de trodde att fältgruppen åker runt på kvällarna och kollar så att ungdomar sköter sig och ser efter om de behöver hjälp i kommunen, samt att de hjälper till om ungdomarna inte har det bra. En ungdom trodde att de hjälper ungdomar som har det svårt på något sätt. En ungdom formulerade sig såhär kring frågan om vad en fältsekreterare egentligen gör:

“Går runt på natten och kollar vad ungdomar gör typ, och kommer och kollar fester har jag märkt (skratt)”– Leo

De ungdomar som fältgruppen arbetar aktivt med ser att deras arbete är mer än att bara skjutsa berusade ungdomar och “hänga runt” på gator och torg. En fältsekreterare uttryckte det som: - “Det handlar inte bara om att- ”tjena tjena” på ungdomar en fredagskväll utan det finns ett syfte med det också och det är ju viktigt att försöka vara tydlig med”. Dock underströk en av fältsekreterarna att inte *alla* märker att deras arbete innebär mer än så, men hon tillade med ett skratt att inte alla *ska* märka det heller. Vissa ungdomar ser bara en typ av insats, och ofta är det just den insatsen de själva erhåller eller har erhållit. Fältsekreterarna uppgav att ungdomarna tycker det är positivt att de kan få skjuts hem om de druckit för mycket- och att det är en självklar del av deras arbete. Att vara en trygg vuxen i sådana situationer och att vara någon som säger “behöver du någon att prata med- så finns vi här” kan vara betydelsefullt.

En fältsekreterare sade att han tror att även när han gör insatser som ungdomen inte gillar, så förstår den unge varför insatsen utförs. Han sade: - “På något sätt skulle de vara konstigare om man inte gjorde den insatsen i vissa fall- en relation har aldrig “pajat” på grund av att man t.ex. gjort en socialtjänstanmälan eller ringt hem till föräldrar”. Ungdomen kan vara “lite grinig” ett tag men ungdomarna förstår oftast att när de blir “påkomna” med någonting så måste någon gripa in. Goda relationer i grunden främjar att man kan göra insatser utan att den framtida relationen med ungdomen påverkas sade han.

En fältsekreterare berättade att en kille nyligen frågat: - “varför har vi inte längre de där mötena?”. Han syftade då till en gruppverksamhet som hade varit väldigt populär bland ungdomarna. Gruppen med ungdomar var sammansatt genom ett befintligt ungdomsgäng som fältsekreterarna frekvent stötte på ute och kände att de skulle kunna arbeta i grupp med. Gruppen kom att bestå av både tjejer och killar- de träffades en gång i veckan och samtalade utefter olika teman, de fick även själva föreslå aktiviteter såsom klättring och tryckning av T-shirts. Syftet med gruppen var att lyfta ungdomen ur sin kontext för att främja en djupare relation till medlemmarna men även att de i gruppen skulle få ett sammanhang där de kunde få utrymme att växa.

En reflektion kring fältgruppens insatser på ungdomarnas arenor:

“Överhuvudtaget så hoppas jag att de nog tycker att vi är såhär tillgängliga vuxna som finns till för deras skull...hoppas det”– Therese

Hon berättar i citatet om att hon tror att fältgruppen är ett uppskattat inslag på ungdomarnas arenor och detta är något som vi även lade märke till under observationerna vi utförde innan intervjuerna.

Fältgruppen anser att de har ett gott rykte som de har arbetat på i flera år dock nämnde de att ungdomar kan bli förvånade när fältsekreterarna kan deras namn, de kan ibland bli lite misstänksamma. En fältsekreterare reflekterade kring att det nog kan vara lite dubbelt att känna och bli igenkända av fältsekreterarna- vill man eller vill man inte förknippas med dem? En fältsekreterare uppgav dock att hon tror att det är positivt för de flesta ungdomarna. Hon talade om att hon är medveten om att de säkert kan uppfattas som "jobbiga" ibland, som när de ställer mycket frågor och när de "ruckar lite" på det som ungdomar planerat- som t.ex. en fest. Hon sade att det finns ett allmänt snack bland ungdomar att "fältare förstör festen"- men att ungdomarna innerst inne vet att det inte är så det verkligen är. Festen är oftast förstörd redan innan fältsekreterarna dyker upp.

Hur insatserna uppfattas är mycket individberoende. De ungdomar som fältgruppen arbetat mycket med har en ganska tydlig bild av vad de gör:

"Att vi finns till för att ungdomar ska må bra, oss kan man ta hjälp av, vi kan stötta. Att vi är såna här schyssta, trygga vuxna"– Frida

En fältsekreterare sade att ungdomar som fältgruppen träffar i oroliga sammanhang säkert har en föreställning om att fältgruppen är "såna som ringer hem till morsan". Fältsekreteraren poängterade att det stämmer till viss del eftersom de ringer hem till föräldrar om situationen kräver det. Hon tror att ungdomar som de har återkommande samtal med uppfattar fältsekreterarna som en kurator som man kan gå och fika med.

Det är svårt för fältsekreterarna att få ett kvitto på att de utför ett betydelsefullt arbete. De uppgav att det är allra svårast att se resultat på individnivå. Det finns många ungdomar som aldrig får frågan om hur de mår, och att fältgruppen ställer frågan kan betyda mycket. Detsamma gäller insatser- vissa ungdomar arbetar de jättemycket med utan att se resultat, medan en del ungdomar visar direkt uppskattning. I det här yrket kan det dröja flera år innan ungdomen ens märker att fältgruppen gjort skillnad för just honom/henne. En fältsekreterare berättade om en ungdom som hon hade kontakt med i början av sin karriär. Hon ifrågasatte där om hon egentligen gjort så mycket för honom, men nu fem år senare när han är runt tjugo år har han skrivit till fältgruppen på Facebook och frågat om de inte är ute någonting längre. Han undrade på grund av att han nu hade egen bil och hade kört runt mycket i området utan att stöta på fältsekreterarna.

För att undersöka hur ungdomarna uppfattar fältsekreterarnas insatser på deras arenor frågade vi dem *ifall fältsekreterarna hjälper dem och i sådana fall hur*. En ungdom tog upp att fältsekreterarna brukar ta hans alkohol ifrån honom när han är för full, dock såg han inte den insatsen som något positivt. En ungdom kände att de hjälper henne genom att hon får prata ut ibland och det tycker hon är skönt. Några ungdomar uppgav att de inte haft något direkt hjälpbehov men hade vänt sig till fältgruppen om behovet funnits. En ungdom hade hört att

fältgruppen i grannkommunen ger fulla ungdomar pengar så att de kan hyra film och hjälper dem att komma hem. En av ungdomarna berättade om hur de hjälpte honom hem en gång när de träffade på honom berusad i centrum.

En reflektion kring huruvida fältgruppen hjälper ungdomar:

“Ja det gör de väl på sätt och vis, att man ska ha kul och försöker alltid komma med lösningar så man kan hitta på saker”– Ludvig

För att ytterligare belysa relationen mellan fältgruppen och ungdomarna frågade vi ungdomarna *om de kände sig trygga med fältgruppen samt om de kunde lita på dem*. Samtliga svarade “ja” direkt utan betänketid. De uppgav att de alltid vet vart de har fältgruppen, allt de alltid finns i närområdet.

“Mmm det gör jag! (...) för att det känns som att de bryr sig även fast de inte känner mig liksom men det... Dem e bra på att lyssna och dem liksom a... Jag vet inte”– Malin

Ungdomarna berättade om olika aktiviteter de utfört tillsammans med fältgruppen-aktiviteter såsom; Samtalsgrupper, bowling, klättring, varit ute och ätit, fikat, spelat biljard, kört go-cart, pratat vid stationen samt korvgrillning.

Ingen av ungdomarna uppgav att de haft någon planerad individkontakt med någon i fältgruppen. Under våra observationstillfällen bevitnade vi dock hur en av de som senare kom att bli en av våra ungdomsrespondenter, valde att gå åt sidan med en av fältsekreterarna för att prata om något privat. De var borta en längre stund och vi tolkade det som att ungdomen valde att prata med just denna fältsekreterare om privata angelägenheter. Detta var dock inget som han själv i intervjun identifierade som en individuell kontakt då han där svarade att han inte haft någon sådan kontakt med fältgruppen. Detta anser vi är ett exempel på hur komplext det kan vara för ungdomar att identifiera vilken form av relation de har till fältgruppen.

Vidare ställde vi frågan om *vad ungdomarna skulle vilja att fältsekreterarna gjorde för dem*. Vi sade att de fick välja fritt och drömma kring det. En av ungdomarna uppgav att han inte riktigt visste vad fältgruppen *kunde* göra för ungdomar, han var nöjd med det arbete som de redan utförde. När han tänkte vidare kom han på att han hade en önskan om att det skulle finnas något slags schema så att han alltid kunde veta vart fältsekreterarna befann sig då han tyckte det var roligt att träffa dem. Han berättade att han lätt kunde missa deras besök på fritidsgården ifall han gick därifrån en stund. På schemat ville han även att det skulle stå *vilka* av fältsekreterarna som skulle komma. Han framhöll att deras bil ibland plötsligt bara stod utanför gården eller att han vissa kvällar missat dem. Vidare reflekterade han kring att det

kanske skulle vara svårt att genomföra eftersom att fältgruppen antagligen åker runt till så många ställen.

Ett intressant resultat är att samtliga av våra ungdomsrespondenter tyckte att fältsekreterarna ska fortsätta göra det som de redan gjorde, att de inte ska ändra på någonting. En av ungdomarna uttryckte det såhär:

“Ingenting speciellt så det är mer sånt som de håller på med nu typ kolla hur allt e och så, det är bra att de finns där alltså om man behöver någonting... om man skulle behöva det någon gång”– Ludvig.

5.2.1 Analys av temat insatser

Madsen (2006) talar om social gemenskap som en möjlighet till integration i samhället. Detta är något som vi tyder att en av fältsekreterarna beskriver när hon talar om de insatser de utför. Fältsekreterarna uppmärksammar en grupp av ungdomar som driver runt på staden och inte har något egentligt att göra- ett sådant beteende kan från samhällets sida uppfattas som en del av det normlösa samhället där människor har mindre koll på vad andra gör och vissa riskerar att hamna utanför de kontrollfunktioner som finns i samhället. Här fångar fältsekreterarna upp ungdomarna och försöker erbjuda dem något att göra som är lämpligare än att driva runt på stan. Istället skapar man möjligheter för att binda starkare kontakter dels mellan medlemmarna i gruppen men även till samhället i stort genom att ungdomarna själva deltar i de aktiviteter som har organiserats av fältgruppen eller av båda parter gemensamt. De slutsatser som kan dras från sådana här aktiviteter är att individerna gemensamt formas till att passa in i de normer som gruppen och samhället förväntar sig. Genom en tillhörighet utvecklas en slags kontrollfunktion där deltagarna gemensamt uppehåller de skapade normer. Dessa normer som skapas kan med hjälp av fältsekreteraren påverkas att ta riktning mot en mer samhälleligt accepterad uppsättning normer än tidigare. Dessa normer utgör den kontroll som annars samhällets normer utgör. När dessa typer av aktiviteter lyckas kan de erbjuda större möjligheter för deltagande individer att senare få lättare att integreras in i samhället och därigenom förhoppningsvis klara sig lättare i framtiden (ibid.).

Fältsekreterarna fungerar som en resurs i ungdomarnas nätverk genom att vara trygga vuxna ute på deras arenor. Det kan fungera som en integrerande funktion genom att utgöra en del av den enskildes sociala kapital och utvidga det sociala nätverket vilket i sin tur har en integrerande funktion då det fungerar som norm. En av fältsekreterarna uttryckte att det är betydelsefullt att bara finnas där när en ungdom vill prata. Denna typ av stöd för ungdomarna beskrivs även utifrån social inklusion som är ett snarlikt begrepp till social integration. Madsen (2006) beskriver att utifrån social inklusion skall mänskliga och materiella resurser komma ungdomar till förfogande på deras arenor, och de skall slippa förflytta sig för att få hjälp eller annat stöd. Utifrån detta perspektiv kan fältgruppen ses som en professionell grupp vilken

arbetar med social inklusion genom att föra möjligheten till att delta i samhället till ungdomarna istället för tvärtom. Detta pekar inte ut någon grupp som utanför eftersom att alla ges så lika förutsättningar till att delta som det går att få till i och med den frivilliga basen i arbetet.

Som fältsekreterarna framhäver så anser de att frivilligheten är en av de viktigaste aspekterna i arbetet med ungdomar. Här kan det finnas lite av en diskursproblematik sett utifrån det sociala integrationsperspektivet och det sociala inklusionsperspektivet. Många av de situationer där fältsekreterarna arbetar på gränsen till vad kan anses som frivilligt, t.ex. att ringa föräldrar när en ungdom är för full eller liknande hamnar på gränsen för de två olika begreppen integration och inklusion. Det förstnämnda perspektivet framhåller att man måste lära ut samhällets normer för att människor skall integreras och få plats i samhället. I det inkluderade perspektivet kan det snarare beskrivas på det motsatta sättet att samhället skall finna resurserna hos individen och sätta dessa till samhällets förfogande istället, för att samhället skall ta hand om och forma individerna till att passa in. Det beskrivas som att skapa utrymme enligt det socialpedagogiska perspektivet. Ett utrymme för individen att vara sig själv men fortfarande vara innanför och betydelsefull. Så som fältsekreterarna beskriver sin egen profession kan man tyda att de arbetar utifrån båda dessa perspektiv. De talar om att utnyttja ungdomarnas egen drivkraft och deras styrkor, samtidigt som de framhäver att man ibland måste gå in och styra upp när ett beteende går överstyr och någon eller några kan riskera att fara illa (Madsen, 2006). Utifrån detta perspektiv kan vi dra slutsatsen att de mer akuta insatserna som fältsekreterarna utför såsom att köra hem berusade ungdomar, kontakta deras föräldrar eller socialtjänsten kan ses som en social integrationshandling i jämförelse mot när de organiserar gruppverksamheter med ungdomar för att främja deras egna resurser och därigenom skapa ett socialt nätverk vilket kan ses mer som en insats utifrån den sociala inklusionstanken (ibid.).

De gruppverksamheter med ungdomar och fältsekreterare som leds av fältsekreterarna anser vi fungera som ett möjliggörande för differentierade gemenskaper. I grupperna kan kunskap och erfarenheter utbytas i ett mindre och annorlunda sammanhang. Grupperna ger möjligheter till ungdomarna att testa på andra roller utanför de större gängen som de annars kanske umgås tillsammans med. Dessutom får de i gemenskapen och ledningen av fältsekreterarna en bra bas för lärande (ibid.).

En skillnad i hur arbetet utförs utifrån det socialpedagogiska perspektivet kan ses om man tittar på hur fältsekreterarna i Massachusetts arbetar. Där har de en tydlig dragning åt den *sociala integrationsmetoden* samt även en mer *defensiv* karaktär, där de på ett tydligt sätt försöker att assimilera ungdomarna till att passa in i samhället. Deras olika hjälpinsatser har ett tydligt fokus på att utbilda och hjälpa ungdomar till att närma sig det övergripande samhällets normer, istället för att arbeta med ungdomars intressen och se till deras styrkor i första hand. Dock kan detta bero på hur behoven och problemen kring deras målgrupp ser ut. Där deras målgrupp tampas med droghandel och gängkriminalitet så ser den målgruppen vi

har undersökt annorlunda ut med en betydligt mindre mängd kriminalitet (Pollack et al., 2010). Detta skapar bättre förutsättningar till mjukare metoder och framför allt ett förebyggande arbete. Den defensiva karaktären på arbetet som utförs i Massachusetts beror på att den förebyggande verkan av socialpedagogiskt arbete inte går att finna i många fall då det snarare handlar om att gripa in i akuta situationer, och i efterhand försöka reda upp och hjälpa till på olika sätt. Den grupp av fältsekreterare vi har studerat arbetar på ett mellanplan av social inklusion- och integration, där de delvis arbetar med att intervensera när ungdomar riskerar att bryta, eller bryter mot samhällets normer. Samtidigt arbetar de på ett socialt inkluderande sätt med att skapa utrymme för det avvikande samt arbeta förebyggande med grupper av ungdomar (Madsen, 2006).

I Pollack et al. (2010) redogör författarna för resultatet att majoriteten av ungdomarna uppskattade att street workers fanns i deras område och ungdomarna ansåg att arbetsgruppen gjorde området tryggare. Det här resultatet motsvarar det som vi fått fram både när det gäller de professionellas önskan om att vara trygga vuxenförebilder som finns till för ungdomarna samt ungdomarnas svar om att de känner sig trygga med fältgruppen och att de kan vända sig till dem vid behov. Detta är även något som Kaakinen et al. (2009) berör i sin publikation då de skriver att ungdomar i den åldern har ett behov av en vuxenkontakt, någon som de kan prata med. Fältsekreterarna berättade att ungdomarna ofta fäster sig vid en och samma fältsekreterare och att det då är bra om ungdomen kan behålla denne i fortsatt samarbete med fältgruppen. I Pollack et al. (2010) nämnde ungdomarna som svar att street workers hade gjort dem till bättre människor genom att de fått dem att fokusera på skolan och hålla sig borta från kriminella handlingar- detta är ingenting som våra ungdomsrespondenter direkt uttryckt under intervjuerna. Dock har de antytt en tacksamhet och en lättnad i att fältgruppen alltid finns där när de behövs men även när de inte behövs. Andersson (2013) framhåller tillit till fältarbetaren som en grundläggande faktor för att främja förändringsprocesser hos ungdomen.

Vi uppfattade vid våra observationstillfällen att fältsekreterarnas närvaro i de allra flesta fall uppskattades av ungdomarna. Vi kände att fältgruppen verkar vara ett välkommet inslag på ungdomarnas arenor. Många ungdomar ropade efter fältsekreterarna och ville ha deras uppmärksamhet, särskilt på fritidsgårdarna verkade vissa ungdomar vara väldigt kontaktsökande. Vi uppfattade även att ungdomarna inte slutar med det som de håller på med för tillfället när fältsekreterarna dyker upp. Det förekommer inget direkt "smusslande" och vi tolkar det som att ungdomarna inte ser fältsekreterarna som någon kontrollfunktion.

Att ungdomarna framhåller att de känner sig trygga med fältgruppen bekräftar Thereses tankar som förs fram i citatet i början av detta tema där hon uttrycker att hon hoppas att ungdomarna ser fältgruppen som tillgängliga vuxna som finns till för ungdomarnas skull.

Fältsekreterarna tar upp att det är svårt att få ett "kvitto" på att man gör ett bra arbete och detta är även något som Kaakinen et al. (2009) tar upp i sin publikation. De betonar att det är

svårt att veta om man är på rätt spår med ungdomarna och att man får försöka hitta de små tecken som att ungdomarna själva hör av sig och vill boka en tid eller att man får ett meddelande med en tacksam innebörd. Vi anser att den längtan efter fältgruppen som en ungdom gav uttryck för under intervjun symboliserar ett kvitto på ett bra utfört arbete!

5.3 Andra arbetsuppgifter för fältsekreterare

5.3.1 Marknadsföring

“Fördelen är ju då att, det med marknadsföring är ju basen av vårt arbete, vi är ute hela tiden, så fördelen är ju då att ju mer du är ute, ju mer relationer du får, ju mer jobb kommer till dig, folk ringer, föräldrar ringer och ungdomar sms:ar och vill ha kontakt, skolan ringer det kommer lättare till en då. Men det är ganska lång inkörsperiod, det kanske beror på vilken person man är också men och med att det bygger på relationer så tar det en stund att komma in arbetet”– Markus

Fältgruppen använder alltid sina fältarjackor när de arbetar uppsökande. Det är då lätt för ungdomar och andra att identifiera dem som en professionell grupp. Bara genom att synas ute i olika sammanhang och prata med ungdomar, ser fältsekreterarna som någon form av marknadsföring. En fältsekreterare poängterade att det även är av stor vikt att de visar sig kontinuerligt tillsammans med andra professionella t.ex. kuratorer eller lärare på skolor. Det är viktigt att förmedla fältgruppens uppdrag som annars kan verka lite luddigt. Vidare underströk hon vikten av att knyta kontakter och marknadsföra fältgruppen som helhet, men även sig själv som person.

Fältsekreterarna upplevde att föräldrar tycker att det är viktigt att det finns utbildade professionella bland deras barn. Fältsekreterarna är ute i klasser och presenterar sig vid terminsstart, deltar vid föräldramöten samt har en Facebooksida. På Facebooksidan skriver de alltid vilka det är som arbetar i en statusuppdatering innan de går ut för uppsökande arbete. På Facebooksidan är det alltid på ungdomarnas initiativ som de blir Facebookvänner. Fältsekreterarna kommenterar aldrig några av ungdomarnas Facebookstatusar eller bilder - det sker som sagt alltid på ungdomarnas initiativ precis som på de andra arenorna. Samtliga i fältgruppen resonerade i intervjuerna kring etiska förhållningssätt runt sociala medier. “Fältet öppnas upp med nätet” och det medför att de får tänka till en extra gång när det kommer till sekretess. Samtal via Facebook hålls väldigt korta då man aldrig kan veta vem som sitter på andra sidan. Facebook är för dem främst är en kanal för att sprida information.

När vi intervjuade fältgruppens chef, Hans angående marknadsföring sade han att han ansåg att fältgruppen skulle kunna bli bättre på att marknadsföra sig själva uppåt, inför andra

professionella då de inom gruppen har mycket kunskaper som skulle kunna förmedlas utåt. Han tyckte att gruppen i vissa fall förhöll sig lite väl ödmjuka inför de rika kunskaper som de besitter kring närområdet och dess invånare. En av fältsekreterarna uttryckte en önskan om att utvecklas på marknadsföringsplanet gentemot andra professionella, då han ansåg att det kan främja fältgruppens profil utåt. Fältsekreterarna uppgav att ser ungdomarna som sin främsta marknadsföringskanal då de sprider ryktet om att fältgruppen finns till för dem.

Vi frågade ungdomarna *hur de pratar med varandra om fältgruppen*. En ungdom uppgav att de "inte ens pratar om fältarna". Han påstod att han bara pratar om dem när han behöver skjuts hem. De andra framhöll att de inte pratar så mycket om fältgruppen i andra sammanhang än när de möts. Ett resonemang kring hur "snacket går" om fältgruppen:

"Ingen har nåt emot dem typ, alla tycker bara att det är bra att dem finns typ och att man kan vända sig till dem om det e någonting, så det e bara bra saker (...) Det är inte ofta man pratar om dem, det är mer man pratar med dem. Man träffar dem ganska ofta"– Ludvig

En av ungdomarna förklarade att de inte så ofta brukar prata om dem mer än att de brukar säga att "de ofta dyker upp", fältgruppen hittar dem överallt. Vi frågade henne om hur hon tror att de hittar ungdomarna överallt och hon svarar -"det vet jag inte (skrattar), de kanske chansar om var vi brukar vara".

"Vi pratar inte om fältarna, vi pratar med dem"– Leo

5.3.2 Samverkan

Fältgruppen samverkar mycket med andra professionella för att knyta kontakter som kan gynna arbetet med ungdomar. Exempel på kontakter i samverkan är socialtjänst, skola, polis, kyrkan, och fritidssektorn. Samverkan mellan dessa yrkesgrupper skapar en god överblick och kännedom kring ungdomar i den kommun där samverkan sker. Olika professionella möter ungdomarna i olika sammanhang, på olika arenor och vid olika tidpunkter på dygnet.

Fältsekreterarna talade i intervjuerna om en samverkansgrupp som kallas för SSPF (*skola, socialtjänst, polis samt fritid*). Dessa yrkesgrupper möts regelbundet för att diskutera kring ungdomar- aktuella inom målgruppen som befinner sig i kommunen och de aktiviteter ungdomarna sysslar med. Fältsekreterarna framhöll att dessa möten är väldigt väsentliga för att underlätta deras arbete samt för att diskutera vilka behov som finns bland kommunens ungdomar, men även för att föra fram fältgruppens arbete i ljuset. Jordevik och Hällgren (2005) definierar sådana möten som *kontinuerlig samverkansgrupp*- en grupp som träffas frekvent för att främja relationen till varandra och därmed samarbetet sinsemellan och kring ungdomarna.

Fältsekreterarna nämnde vidare ett antal olika utmaningar kring samverkan med olika professionella. En av dessa är sekretessen som ibland kan stå i vägen för ett samarbete, men även att det saknas en bra relation mellan de olika professionella. En önskan fältsekreterarna har är att utveckla samarbetet med socialtjänsten, som många gånger glömmer eller undviker att kontakta fältgruppen i ett ärende där de skulle kunna bidra med information eller liknande. Fältsekreterarna uttryckte att det krävs en närmre relation till socialsekreterarna och möjlighet att öppna upp sekretessen i de fall då informationen är gynnande för den enskilde ungdomen. En fältsekreterare tyckte att socialtjänsten bör ha med frågan om ifall ungdomen känner fältgruppen i deras utredningar. Fältsekreteraren ansåg att det är slöseri med resurser när andra professionella då de kan arbeta med samma ungdom utan varandras vetskap.

5.3.3 Att vara ett språkrör

En av de största insatserna fältgruppen står för är att agera språkrör för ungdomarna. De förmedlar deras behov, för det ungdomarna säger ute på fältet vidare till beslutstagare- samt agerar länken mellan ungdomar och myndigheter. En fältsekreterare uppgav att det är en viktig insats att nyansera problematiserandet som sker kring ungdomar och att känna av klimatet bland ungdomar då de ofta är en måttstock på hur samhället mår. En viktig aspekt av "språkrörsuppdraget" är att framhålla för politikerna att det även behövs fritidsgårdar för ungdomar över 16 år i kommunen.

Fältsekreterarnas uppdrag kan uppfattas luddigt av andra professionella och de förväntas ibland att lösa problematiska situationer, detta uppgav fältsekreterarna som en av deras största utmaningar:

"Vi är ofta tillfrågade av skolor eller av fritidsgårdar och så att ta oss an grupper- och det är ju lite mer problematiskt eller så för då ska ju vi ses som några såna här "mirakel" och riddare som går in och jobbar i tio veckor och så ska allt bli jättebra och det är det som e så svårt"- Frida

När vi intervjuade fältgruppens chef så framgick det tydligt att han ansåg att det är viktigt att fältgruppen kan vara ett alternativ till vanliga socialtjänstinsatser. Han framhöll dock att det inte är meningen att de ska gå in och ta över uppgifter från exempelvis skolan eftersom att det lätt kan förstöra relationer som fältsekreterarna har byggt upp mellan dem och ungdomarna. Hans roll här blir att hålla fast vid det uppdrag som fältgruppen egentligen har och förmedla det gentemot andra som vill att fältgruppen skall gå in och "släcka bränder". Han ansåg att fältgruppen istället skall urskilja sig på det sättet att de bara skall få finnas i omgivningen och vara trygga vuxna, som finns till för ungdomarna och inte för att andra vuxna har bett dem om det. Vid ett tillfälle brann en skola i kommunen och då kallade politikerna in fältgruppen. Politikerna ansåg att fältgruppen borde vara ute och "vakta".

Politikerna agerade genom att gå in och detaljstyra fältgruppens arbetsuppgifter i form av att beordra att de skulle vara ute alla kvällar och helger. Han tyckte att det var en fin ambition av politikerna att tro att fältsekreterarna skulle lösa alla problem och stävja allt. Det som hände då var att fältgruppen tappade den förebyggande rollen och att de endast kom att leta efter ungdomar och det viktiga motivationsarbetet föll då bort. Många gånger kom fältgruppen till tomma gator och torg. Hans uttrycker sig så här kring fenomenet:

“Så det blir mitt uppdrag tillsammans med fältarna att översätta och förklara och vara tydlig inför andra (...) Annars kan de flyttas runt som schackpjäser. Det blir lätt så att de bara släcker akuta problem och huvudsaken är ju egentligen att jobba förebyggande att komma när det händer något är ju egentligen försent”– Hans

5.3.4 Analys av temat andra arbetsuppgifter för fältsekreterare

Enligt Pollack et al. (2010) visar resultatet i deras studie att de ungdomar som haft kontakt med street workers ansåg att de hade fått hjälp med att länkas till andra institutioner och även praktisk hjälp som t.ex. hjälp att ordna sysselsättning, Id- handlingar, bostad, preventivmedel etc. Den här formen av insatser nämndes i studien som en av de från ungdomarnas sida mest uppskattade insatserna. Street workers stöd uppgavs av vissa ungdomar som avgörande för att de skulle få adekvat hjälp. Andersson (2013) framhåller även han att fältsekreterarna i hans studie ser de praktiska insatserna som några av de vanligaste och även viktigaste. Detta är även något som Kaakinen et al. (2009) framhåller. De samverkar för att ungdomarna ska få rätt hjälp direkt istället för att bli skickade mellan olika myndigheter.

Ungdomsrespondenterna i vår studie har inte genomgående samma behov som respondenterna i Pollack et al. (2010). Dock så utläser vi gemensamma nämnare med vår undersökta fältgrupp när det kommer till länkningsförfarandet. Våra professionella respondenter uppgav att en stor del av deras arbete handlar om att hänvisa, ungdomar till andra instanser och att stödja dem till att få rätt insatser. Andersson (2013) tar också upp fenomenet länkning när det kommer till fältarbete. Han nämner att fältarbetare har två alternativ- att antingen hänvisa ungdomen vidare till lämplig instans eller att själva ta tag i situationen och arbeta med ungdomen utefter sina egna resurser. Andersson (2013) understryker att det är viktigt att inte länka en ungdom vidare i ett för tidigt skede av en kontakt. Om en relation inte har hunnit upprättas mellan ungdom och fältsekreterare finns det risk för att ungdomen stigmatiseras. Ungdomen behöver tro på att hjälpen kommer att fungera och om den inte skulle göra det är det viktigt att fältsekreteraren finns där och återkopplar med ungdomen samt vidtar nya åtgärder. I den finska publikationen “Ett liv i lagom storlek” framhåller författarna Kaakinen et al. (2009) att fältsekreterarna där har rollen som “det sista halmstrået” d.v.s. den sista instansen när alla andra insatser redan varit

inkopplade. Detta är någonting som skiljer sig nämnvärt från den svenska versionen av professionen som snarare ses som preventiv, som första instansen- någonting som ska förebygga så att andra insatser blir överflödiga.

En fältsekreterare i arbetsgruppen vi intervjuat uttryckte en önskan om ett utökat samarbete med socialtjänsten rörande ärenden de har kring gemensamma ungdomar. Jensen och Ulleberg (2013) beskriver hur man som yrkesutövare kan samarbeta med andra professionella för att förstå, testa, analysera och hitta lösningar på fenomen som man stöter på i sitt yrke. Eftersom olika yrkeskategorier och dess utövare har skilda observationsramar och kontextförståelser kan man gemensamt få en utökad helhetssyn på den situation som skall lösas

Resultatet av våra intervjuer- där ungdomarna framhåller att de inte pratar om fältsekreterarna i kompisgruppen tycker vi är intressant just eftersom fältsekreterarna tidigare svarat att de ser ungdomarna som sin främsta marknadsförningskanal då de sprider ryktet om att fältgruppen finns. Vi är dock medvetna om att ungdomarna med allra största säkerhet omedvetet tar upp fältgruppens varandra sinsemellan.

Enligt Pollack et al. (2010) kände de flesta ungdomarna till street workers oavsett ifall de hade en relation till dem eller ej. Det här resultatet stämmer väl in på det vi observerade när vi var ute med fältgruppen. Även de ungdomar som inte hade någon relation till fältgruppen visste vilka de var när de möttes i det offentliga rummet. De ungdomar som förekommer i vår intervju hade samtliga träffat fältgruppen, några mer frekvent men de flesta på en ytlig basis. Gemensam nämnare var dock att alla hade övergripande kunskaper om fältgruppen och varför de finns till.

I samhället är barns röster marginaliserade och de som träffar barn måste arbeta hårt för att höra vad barnen och ungdomarna har för åsikter, annars är deras röster lätta att missa. Att använda sig av kreativa metoder kan möjliggöra att barnen får lättare att uttrycka sig (Jensen och Ulleberg, 2013). Fältsekreterarna poängterar att det är en viktig uppgift att agera språkrör för ungdomarna, både för andra professionella under samma yrkeskategori men även till politikerna. Ungdomarnas röster når inte fram till andra professionella på ett naturligt sätt och där har fältsekreterarna ett viktigt ansvar. Inom det socialpedagogiska perspektivet kan man se pedagogen- i vårt fall fältsekreteraren, som *kulturförmedlare*. Madsen (2001) förmedlar en bild av det moderna samhället som *multikulturellt* i den benämningen att samhällets enhetskultur upplösts och ersatts av en mängd subkulturer. I det multikulturella samhället existerar och konkurrerar olika subkulturer och livsformer och dessa definieras genom egna symboler och uttryck som förmedlar deras budskap. Alla subkulturer har en egen identitet och en särskild livsform och vi kan se ungdomskulturen som en sådan. Socialpedagogen spelar *translatörens* roll i det multikulturella samhället dels genom att förmedla budskap mellan subkulturerna men även mellan subkulturer och samhälle (ibid.). Detta är något som symboliseras ovan där vi beskriver fältgruppens roll som ungdomarnas

språkrör. Socialpedagogen får här inta en kulturförmedlarroll i integrationsprocesser där samhället måste skapa en öppning för subkulturerna och subkulturerna i sin tur måste öppna sig för samhället. Integrationsaspekten här innebär att det inte handlar om antingen anpassning eller frigörelse utan en process där båda faktorerna sammanvävs. I vårt fall rör det sig om att ungdomarna ska få hjälp att tillägna sig i samhället allmänt vedertagna regler och normer såsom demokratiska spelregler. Detta ska även bidra till en frigörelse hos den unge då denne genom normbehärskning ökar sin kvalificering i samhället och därmed får utvidgade valmöjligheter i livet. När ungdomen är integrerad i samhället så till den mån att denne kan besluta om att överträda normer och sedvänjor på ett medvetet plan har denne enligt Madsen (2001) genomgått en frigörande integrationsprocess. Man är kvalificerad till det multikulturella samhället när man kan röra sig mellan kultur och subkultur som en medveten provhandling. Vi föreställer oss att det är den här processen som många ungdomar befinner sig i när de testar och ifrågasätter och fältsekreterarna finns då där för dem och förmedlar en trygg bas och ett "bollplank" i en tillåtande, tolerant relation.

Madsen (2001) skriver om föräldrars önskan om att abdikera och därmed lägga över föräldra- och uppfostringsansvaret på professionella som vistas i barnets omgivning. När en av fältsekreterarna nämnde att hon tror att föräldrar anser att det är viktigt att det finns utbildade professionella bland deras barn kan detta ur ett socialpedagogiskt perspektiv ses som att föräldrar ser de professionellas kunskaper som överordnad föräldrars erfarenhetskunskaper och att dessa då mister sin betydelse. Samtidigt uppger Madsen (2001) det faktum att föräldrarnas och familjens erfarenhetsmiljö kan vara så pass torftig så att föräldrarollen i allmänhet och omsorgsrollen i synnerhet blir bristfällig och där kan professionella såsom fältsekreterare fylla en viktig funktion. Vi tänker oss att så ofta är fallet när det kommer till hemförhållanden hos de som utgör fältgruppens primära målgrupp. Fältgruppen kan då fylla en viktig funktion i att professionellt ge råd och stödja ungdomar som befinner sig i riskzon, Madsen (2001) beskriver det som att den professionella kompenserar för en bristande föräldraförmåga- någonting som vi anser vara delvis aktuellt i vissa fall när det kommer till det förbyggande fältarbetet. Det här kan även kopplas till den familjeorienterade tendensen hos socialpedagogiken där pedagogen arbetar efter att ingripa i minsta möjliga mån och istället främst inta rollen som stödjande och vägledande.

5. 4 Problematisering av yrkesrollen och tankar inför framtiden

Fältsekreterarna uppgav att stor utmaning i fältarbetet är att finna balansen mellan frivillighet samt att vara socialarbetare och vuxen. Att balansera den relationsskapande biten, den motiverande biten och att samtidigt arbeta utifrån frivillighet från ungdomarnas sida. Att ha en socialarbetares ögon men ändå tillvarata ungdomarnas intressen på bästa sätt samt vara inlyssnande. En fältsekreterare diskuterade kring deras målgrupp- frågan var huruvida de skulle arbeta endast med ungdomar i riskzon eller med alla ungdomar. En annan svårighet

som nämndes var hela tiden styras efter vad man har för politiska och ekonomiska förutsättningar samt att kunna upprätthålla en ständig balansgång i ett brett fält.

En fältsekreterare uttryckte att hans största utmaning är att hela tiden skapa allt arbete själv, att det inte bara är att gå till arbetet och få tilldelat sig arbetsuppgifter. Det finns utmaningar hela tiden och att det är det som fältsekreterarna tycker är det roliga i arbetet. En annan utmaning som nämndes var att ständigt tänka på sin professionalitet och utveckling så att det inte stannar vid att vara just "en schysst person som driver omkring". Det är många ungdomar att hålla reda på, och det medför att det är svårt att veta var de ska fokusera resurserna för att komma djupare in i relationerna. Det kommer ständigt nya ungdomar och fältgruppen har ibland kvar ungdomskontakter som "vuxit ur" målgruppen och det blir då svårt att minnas alla viktiga detaljer kring så många ungdomar. Det är en stor utmaning att kunna förmedla ungdomars önskan vidare till politiker. Att finna balans mellan alla olika nivåer, det är lätt att slukas in i individnivån. Nedan följer ett citat som belyser fältarbetets komplexitet och dess utmaningar:

"Jag arbetar som kurator också 20 % och där finns det någon slags upplevelse av att "oj hur tycker du, det måste vara så svårt att arbeta som kurator" – men det är ju skitlätt, här har vi skolan, här har vi mitt uppdrag här har vi mina barn- det är så himla tydligt. Medan som fältare är det; vi ska finnas i alla kommundelar, vi ska arbeta på alla nivåer, vi ska jobba med barn på skolan, på fritidsgårdarna men vi ska också vara ute på fältet eller så här att... det innehåller så himla mycket och ingenting är egentligen på vår arena, vi måste hela tiden anpassa oss till andras arenor. Vi ska samverka med socialtjänsten, vi ska samverka med skola eller så och det är också en utmaning eller så här att det är också det som gör fältjobbet så himla spännande- och svårt, att det alltid är så utmanande"– Frida

Vi ställde en fråga till fältsekreterarna om *hur de vill utveckla sitt arbete*. De skulle vilja börja arbeta mer med *projektgrupper*. Utveckla vidare det arbete de utför med grupper och individkontakter. En önskan uttrycktes om utveckling på *marknadsföringsplanen* samt att *profilera* sig bättre gentemot andra grupper av professionella så att de kan använda sig av fältgruppens tjänster. Det är samtidigt viktigt att kunna avgränsa och kunna säga nej till arbetsuppgifter som inte ingår i deras arbete.

Andra tankar kring utveckling av fältarbetet var; att arbeta mer med ungdomars delaktighet, ungdomar besitter en oändlig drivkraft och fältsekreterarna uttryckte att det hade varit roligt att arbeta vidare med deras resurser på något vis. Att inte servera ungdomarna lösningar utan att de ska komma med egna och att fältsekreterarna bara ska finnas med som stöd. Begrepp som struktur, syfte, metoder- att arbeta mer tillsammans med ungdomar- mot ett mål framhölls. Att arbeta mer med social mobilisering- att bara finnas där som ungdomars

redskap och inte vara den som styr allt. Utveckla och förbättra metodarbete, att de borde ha en "verktygsbank" för att optimera sitt arbete.

"För fältarbete, det får ju liksom inte bara handla om att vara "väktare på stan", eller det ska inte handla om det, det ska vara förebyggande och då är det viktigt att få den tiden också att kunna arbeta förebyggande och uppföljande och kvalitetssäkra och utvärdera"– Frida

Ungdomar kommer alltid att ha ett behov av att söka sig utanför hemmet till någon form av offentlighet, fältarbete kommer därför att behövas överallt även i framtiden samt i utökad form. Fältgruppen är den enda yrkesgruppen i kommunen som arbetar uppsökande. En av fältsekreterarna säger att han tror att fältarbetare är "jäkligt viktiga". Det finns ett behov av en verksamhet som träffar ungdomar, men även familjer på deras arenor. Fältarbetet i kommunen är inte lagstadgat och befinner sig därför inte i en säker position gentemot nedskärningar. Fältsekreterarna hoppas att kommunen ser behovet av fältarbete och att det får finnas kvar.

En av fältsekreterarna reflekterade kring det faktum att samhället blir mer och mer individualiserat och att det därför kommer att slå över till att gemenskapen blir mer och mer viktig. Hon hade en tanke om att fältarbete i framtiden kan komma att bli mer koncentrerat till utsatta förorter och att fältarbetet därför kommer att behöva utvecklas. En av fältsekreterarna framhöll det faktum att de offentliga utrymmen som ungdomar brukar uppehålla sig på minskar, hon tar köpcentret Nordstan som ett exempel- därifrån blir ungdomarna utkörda på kvällen. Hon ansåg att samhället behöver satsa på mer öppna mötesplatser för ungdomar.

Fältgruppen arbetar mycket med det som är gott och bra och de planerar att fortsätta med det i framtiden, även att arbeta mer med ungdomars motstånd till olika saker. En fältsekreterare underströk att det är viktigt att ha en dialog med ungdomar för att deras beteende säger en del om deras omvärld och att istället för att förfasas kring det så kan man vända det till något nyttigt.

Så här berättade en fältsekreterare kring förhoppningar om fältarbetets framtid i den kommun där han arbetar:

"Jag tror och hoppas att andra professionella ska få upp ögonen på oss ännu mer, framför allt från stöd och omsorg, som är ganska dåliga på att använda sig av oss, men att man ska ta vara på den kompetens som vi faktiskt har, och kunskapen och kännedomen bland ungdomarna. Så det hoppas jag ska utvecklas, och det är ju på gång, det går sakta men säkert men jag skulle vilja att det blev ännu mer"– Markus

Samtliga fältsekreterare i gruppen uttryckte en önskan om att de hade behövt fler heltidstjänster inom gruppen för att kunna täcka de behov som finns bland kommunens ungdomar.

“Det där med fältarbetets framtid generellt där vill jag säga att jag hoppas att fältarbete blir en mer erkänd metod och att det har gjorts så lite forskning och så och det är ju skitsvårt”– Frida

5.4.1 Analys av temat problematisering av yrkesrollen och tankar inför framtiden

Fältsekreterarna anser att många av de socialisationsarenor som många ungdomar rör sig på försvinner. Detta kan få konsekvenser utifrån ett socialpedagogiskt perspektiv i och med att den kontroll som samhället utövar på individerna minskar. När kontrollen från det kringliggande samhället minskar kan det ge en ökad risk för att individer som har svårt att klara av att leva efter de rådande normerna, försvinner ännu längre bort från samhället (Madsen, 2006). Fältsekreterarna anser att det är väsentligt att deras professionella grupp därmed får möjlighet att utföra sitt arbete så att dessa individer kan fångas upp innan det går för långt. I och med att det socialpedagogiska arbetet som utförs sker i stor utsträckning utanför institutioner så får fältsekreteraryrket en offensiv karaktär. Det är denna offensiva aspekt av arbetet som även ger arbetet en förebyggande verkan eftersom att ungdomar fångas upp innan det har gått så långt att de blir aktuella till exempel inom socialtjänsten (Madsen, 2001).

Andersson (2013) framhåller att fältsekreterarna i hans studie benämnde; kontaktskapande, identifiering av behov, motivering till förändring, relationsarbete och länkning som centrala delar i deras profession. De här faktorerna berördes även av våra respondenter samt de fältsekreterare som berättar om sina yrken i Kaakinen et al. (2009).

Andersson (2013) diskuterar även metodernas varande inom det professionella fältarbetet, i benämningen att fältarbetarna som han intervjuat framhöll vikten av att arbeta med- och tala om metoder, men samtidigt ha förmågan att frigöra sig från ramar och begränsningar. De professionella vi har intervjuat framhöll även dem en önskan om att arbeta mer efter specifika metoder och benämna de metoder och verktyg som de använder sig av.

En stor skillnad i relationen till metod kan urskiljas i Pollack et al. (2010). I artikeln beskrivs det uppsökande fältarbetet som en utstuderad metod med flera olika insatser som kan erbjudas ungdomar i det aktuella området. Alla de anställda i det amerikanska projektet har egna specialiseringar på olika områden. Dessutom har street workers andra metoder för att finna och nå ut till sin målgrupp. Exempelvis arbetar de mycket med att förhindra våld och medla i konflikter mellan ungdomsgäng.

Andersson (2013) diskuterar komplexiteten kring metodutveckling för fältsekreteraryrket, han påvisar det faktum att det sällan förekommer någon forskning som talar om fältsekreterarnas profession och metoder. Fältsekreterarna framhöll under våra intervju tillfällen en önskan om vidare forskning kring fältarbete för att etablera det som profession och metod.

Fältsekreterarna berättade att de arbetar mycket med ungdomarnas delaktighet, att ungdomarna själva ska komma med idéer om gruppverksamhet eller aktiviteter. Vi kan här tolka de som att fältarbete baseras i stor utsträckning på brukarmedverkan. Jensen och Ulleberg (2013) beskriver att brukarmedverkan syftar till myndiggörande, att (om)fördela och (om)strukturera maktrelationer så att klienten blir mer delaktig i arbetet. Större tillträde till information, höjd utbildningsnivå och kunskap har gjort att brukarmedverkan blir mer lättillgänglig och makt och kunskap tillhör inte enbart de professionella.

Den önskan som fältsekreterarna uttryckte om att vilja arbeta mer med ungdomsgruppers delaktighet, kan utifrån det socialpedagogiska perspektivet ses som att de rör sig mer mot ett socialt inkluderande arbetssätt. De formar sin verksamhet efter ungdomarnas behov och arbetar på det sättet för att skapa större rymlighet och ökad inklusion i samhället för de individer som deltar i verksamheten (Madsen, 2006).

6.0 Avslutande diskussion

I det här avsnittet presenterar vi de huvudresultat som framkommit genom vår studie- vilka vi anser knyter an till vårt syfte samt svarar på våra frågeställningar. Här för vi även en diskussion kring tankar och idéer som uppkommit i mötet med ungdomar och professionella, genom litteraturen vi läst, samt under bearbetningen av vår empiri.

Våra respondenter bland de professionella framhöll att de ser på fältsekreteraryrket som brett och varierande. Fältsekreterarna förhåller sig till att ständigt arbeta utifrån ungdomars frivillighet samt det faktum att arbetet till största del sker på ungdomars arenor. Fältgruppen har begränsat med tid och tjänster för att täcka det stora geografiska området de arbetar i samt ungdomarnas behov. De uttryckte en önskan om att arbeta mer med ungdomars egen drivkraft och social mobilisering men insåg att det skulle bli omöjligt att infria då fältet är så brett och tjänsterna i fältgruppen räcker inte till för att täcka allt. Fältgruppen anser att de utför ett viktigt arbete, och att det alltid kommer att finnas ett behov av uppsökande och förebyggande arbete riktat mot ungdomar. Detta är någonting vi håller med om då vi under vår forskningsperiod upplevt hur ungdomarna visar uppskattning för samt söker sig till fältgruppen ute på fältet och även på andra arenor.

De arbetsuppgifter som fältsekreterarna i vår studie förde fram som centrala var; Enskilda samtal, gruppverksamheter, det uppsökande arbetet ute på fältet, marknadsföring av sin yrkesroll, samverkan, samt att vara ett språkrör för ungdomarna genom att föra deras åsikter vidare inom politiken etc.

En av fältsekreterarna uttryckte en önskan om att skapa en verktygsbank innehållande olika metoder, idéer och tankar om individ-och gruppverksamhet. Det vi diskuterat oss författare emellan är om det verkligen går att göra en verktygsbank då alla individer och grupper är så olika? Om man ska individanpassa och se behoven, hämmar inte då en verktygsbank fältsekreterarens personliga kreativitet i arbetet? Vi har under uppsatsens framväxt frågat oss om man egentligen kan tillämpa gemensamma metoder i en profession där man i så stor utsträckning använder sig själv, sin personlighet och sina erfarenheter som främsta arbetsverktyg. Kanske att man kan se en gemensam verktygsbank som en riktlinje för att få idéer men sedan forma om metoden efter just de speciella behov som individen eller gruppen man riktar sig mot har. I ett arbete som äger rum på olika nivåer och i olika områden rent geografiskt blir det svårt att tillämpa en renodlad metod. Alla individer har skilda behov och alla metoder fungerar inte på alla. Samtidigt skulle någon form av riktlinjer kring metod kunna främja det spretiga, brokiga och breda arbete som fältarbete innebär. Utveckling av metoder skulle kunna bidra till att yrkets uppdrag skulle kunna bli mer tydligt utåt och därmed medföra att det förebyggande fältarbetet skulle kunna bli en mer erkänd profession. Vi tänker oss att det skulle kunna leda till att yrkesstatusen skulle höjas och detta är någonting som fältsekreterarna i vår studie uttryckte en önskan om. Fältgruppens chef tyckte att

fältsekreterarna förtjänade att uppmärksammas mer och att andra professioner skulle få ta del av deras breda kompetenser. Även han ansåg att det skulle kunna höja yrkets status till en nivå som gör fältsekreterares arbete rättvisa.

Under vår forskning har det uppkommit flera tankar kring utvärdering och uppföljning av fältarbete, både från de professionella vi intervjuat men även hos oss själva. Detta är även någonting som den litteratur vi läst i ämnet behandlar. Fältsekreterarna uppgav att de sällan får ett kvitto på att de utför ett meningsfullt arbete då arbetet sker över ett brett tidsspann. Eftersom fältsekreterarna sällan får direkt feedback på sitt arbete blev istället alla små tecken på uppskattning från ungdomarna betydelsefulla. Kvittot på utfört arbete kan komma flera år senare i form av en kram eller ett meddelande från en ungdom som mindes och uppskattade dem och det arbete de utfört. Ett väsentligt resultat som framkom ur våra ungdomsintervjuer var att samtliga respondenter tyckte att fältgruppen inte skulle ändra på någonting i sitt arbetssätt utan att de skulle fortsätta göra precis det de redan gör. Detta hoppas vi kan representera ett kvitto på ett väl utfört arbete till den fältgrupp vi studerat.

Fältsekreterarna uppgav att relationsskapande genomsyrar hela det uppsökande fältarbetet och att det sker ständigt på olika nivåer. För att skapa en lyckad relation bör man som fältsekreterare minnas ungdomarnas namn och detaljer kring dem för att skapa ett förtroende hos ungdomen. Ungdomarna uppgav att de har ett stort förtroende för fältgruppen och uppskattar att fältgruppen finns tillgängliga på deras arenor. Ungdomarna motiverade detta genom att säga att de uppskattar att göra roliga saker med fältgruppen men även att de finns tillgängliga för samtal. De professionella beskrev en förhoppning om att fungera som "trygga vuxna" på ungdomars arenor där de ansåg att sådana förebilder ofta saknas. Vi anser att denna insats bekräftas ovan där ungdomarna uttrycker förtroende och uppskattning kring fältgruppens varande.

För att återknyta till vår frågeställning om *hur kommunikationen mellan ungdomar och fältsekreterare ser ut och vad den innehåller* kan vi redogöra för att mycket av den kommunikation som sker i interaktion med ungdomarna rör sig om ytlig vardagskommunikation. Fältsekreterare och ungdomar pratar om det som händer i nuet, det som ungdomarna är intresserade av och hur ungdomarnas vardag fungerar. Fältsekreterarna poängterade att det är av stor vikt att möta ungdomen där denne befinner sig både geografiskt och utvecklingsmässigt och då är det viktigt att intressera sig för det som ungdomarna är intresserade av. Kommunikationen präglas i många fall av ömsesidig humor, omtanke och värme. Fältsekreterarna och ungdomarna kommunicerar även på en fysisk nivå genom att kramas, ta i hand, och även låtsasbråka med de ungdomar som de har en etablerad relation till.

Ett dilemma som vi efter intervjuer och observationer urskiljer ur fältsekreteraryrket är balansen mellan frivillighet, normbundenhet och tvång. Ur ett övergripande perspektiv arbetar fältgruppen framförallt med frivillighet. Dock finns det situationer där fältsekreterarna

anser att ungdomarna de träffar agerar för långt utanför samhällets normer för vad som är acceptabelt. Vid dessa tillfällen anser de i bland att de får gå utöver denna grundläggande frihet och agera för ungdomens gynnande. Detta agerande kan röra sig om att köra hem en för berusad ungdom, kontakta föräldrar eller socialtjänsten. Dessa situationer anser vi kan vara svåra att få grepp om eftersom att det är speciella situationer där fältsekreterarna inte nödvändigtvis agerar helt mot ungdomens vilja men ändå i en ifrågasättbar situation i förhållande till av vad ungdomen vill. Det som gör detta mer tvetydigt är att fältsekreterarna dessutom inte anser sig ha en kontrollfunktion, och att detta skulle motverka deras syfte att arbeta *för* ungdomarna. Trots motsättningarna som finns kring frivillighet kontra kontrollfunktion så har vi efter studiens genomförande förstått att ungdomarna uppskattar detta. Vi tror att den "milda" typ av kontrollfunktion som fältsekreterarna utgör skapar en trygghet inte helt olik den mellan förälder och barn- då deras närvaro utgör en trygg bas. Dock är relationen mellan fältsekreterare och ungdom frivillig och relativt kravlös vilket skiljer sig från förälder/barnrelationer och vi ser fältgruppen som ett bra komplement.

En reflektion vi haft under arbetets gång är att fältsekreterarna verkar arbeta till stor del på basal nivå och efter ett par år inom yrket vill man utvidga sina arbetsuppgifter och kanske då söker sig vidare till någon annan arbetsform. Det medför att fältsekreterare är en relativt homogen grupp sett till åldersfördelning. Det är viktigt här att arbeta både med att "fälta" på en basnivå och att ha individkontakter där man fördjupar sig i en ungdom på en metanivå. Ett hinder vi skönjat under vår forskning är att när man som fältsekreterare har arbetat länge med att "fälta" på en yttlig basnivå vill man utveckla sitt arbete och arbeta mer individanpassat på en metanivå. Här kanske många slutar då de känner att de behöver en större utmaning i sitt arbete. Att skapa dialog kring utveckling på arbetsplatsen mellan fältsekreterare och deras chef ser vi som en stor men viktig utmaning för att fältsekreterarna skall kunna utvecklas på sin arbetsplats i stället för att byta arbete. Detta är även något som fältgruppens chef uttryckte under vår intervju då han beskrev att det är en utmaning att få fältsekreterarna att stanna i arbetsgruppen efter ett visst antal år. Relativt stor personalomsättning inom fältgrupper i allmänhet bidrar till en ständig omformning av samarbetet inom gruppen och den processen kan vara tidsödande och går indirekt ut över ungdomarna. En fundering vi har är att en effekt av att man gör fältarbetet mer erkänt och arbetar in gemensamma metoder blir att fältsekreterarna vill stanna i yrket i större utsträckning.

6.1 Reflektioner kring metodval

Efter att vi utfört intervjuerna med våra ungdomsrespondenter har vi funderat kring vårt val av intervjumetod. Vi tänker oss att det skulle kunna ha varit fördelaktigt att utföra fokusgruppsintervjuer med ungdomarna. Detta kunde ha genererat mer utförliga svar då den enskilda intervjusituationen är en ovanligt förekommande situation som kan kännas konstlad för ungdomen. Dock tillät inte vår tidsram den här typen av metod. Då vi träffade våra

ungdomsrespondenter spontant var det även svårt att åstadkomma gruppammansättningarna för sådana intervjuer.

6.2 Förslag till vidare forskning

Utökad forskning och utvärdering kring förebyggande fältarbete hade kunnat medföra att professionen skulle bli mer erkänd med högre status som resultat. Vi har en förhoppning om att vår studie medverkar till detta då vi syftar till att uppmärksamma professionen och visa exempel på det viktiga och uppskattade arbete som fältsekreterare faktiskt utför. Efter att vi nu har färdigställt vår studie har vi ytterligare lite synpunkter på fortsatt forskning. Vi hade en ursprunglig idé om att centrera studien runt ungdomarnas åsikter och sedan jämföra den mot den bild som de professionella ger om sin profession. Vårt val av intervjumetod begränsade oss och gav tyvärr inte den typ av empiri som vi hade behövt för att utföra denna typ av jämförande studie. Därför skulle vi gärna se att någon skulle kunna utveckla ungdomsperspektivet kring fältarbete. Vidare ser vi gärna att kommunala skillnader i det professionella fältsekreteraryrket skulle kunna jämföras för att se hur bland annat socioekonomiska faktorer väger in samt kartlägga hur olika fältgrupper arbetar och utefter vilka metoder. Dessa områden som vi gärna hade sett att det kunde forskas vidare på tror vi skulle kunna ge värdefull forskning för framtida utveckling av professionen. Det hade även varit intressant med en longitudinell studie där man tar reda på hur relationen med fältsekreterare faktiskt påverkat enskilda ungdomar och grupper i ett tidsperspektiv på runt ett decennium.

7.0 Referenslista

7.1 Litteratur

Ander, B. (2005) "Att komma för tidigt – förebyggande ungdomsarbete" I Birgitta Ander, Malin Andersson, Kajsa Jordevik & Annukka Leisti, (red) (2005): *Möten i mellanrummet: socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Gothia

Andersson, B. (2005a) "Det offentliga rummets sociala pedagogik" I Birgitta Ander, Malin Andersson, Kajsa Jordevik & Annukka Leisti, (red) (2005): *Möten i mellanrummet: socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Gothia

Andersson, B. (2005b) "Fältarbete - en brokig kontinuitet" I Birgitta Ander, Malin Andersson, Kajsa Jordevik & Annukka Leisti, (red) (2005): *Möten i mellanrummet: socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Gothia

Andersson, B. (2006) "Ungdomar och offentligt liv" I Børge Erdal (red) (2006): *Ute - inne: oppsøkende sosialt arbeid med ungdom*. Oslo: Gyldendal akademisk

Andersson, M. (2005) "Trötta fötter och svåra frågor – uppsökande arbete bland ungdomar" I Birgitta Ander, Malin Andersson, Kajsa Jordevik & Annukka Leisti, (red) (2005): *Möten i mellanrummet: socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Gothia

Bryman Alan (2011): *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Eide Tom, Eide Hilde (2006): *Kommunikation i praktiken - relationer, samspel och etik inom socialt arbete, vård och omsorg*. Malmö: Liber

Fangen, Katrine (2005): *Deltagande observation*. Malmö: Liber ekonomi

Jensen Per, Ulleberg Inger (2013): *Mellan orden: kommunikation i praktiken*. Studentlitteratur

Jordevik K, Hällgren C (2005) "Samverkan för ungdomars skull – bra, men inte helt enkelt!" I Birgitta Ander, Malin Andersson, Kajsa Jordevik & Annukka Leisti, (red) (2005): *Möten i mellanrummet: socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Gothia

Kvale Steinar, Brinkmann Svend (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Lalander Philip, Johansson Thomas (2007): *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur

Madsen Bent (2001): *Socialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur

Madsen Bent (2006): *Socialpedagogik: Integration och inklusion i det moderna samhället*. Lund: Studentlitteratur

Petersson Abby, Svensson Lennart, G (2003): *Ungdomar i vardagens väv*. Lund: studentlitteratur.

Røkenes Odd Harald, Hanssen Per-Halvard (2007): *Bära eller brista: kommunikation och relationer i arbetet med människor*. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Thurèn Torsten (2007): *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber

Thomassen, Magdalene (2007): *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups Utbildning.

7.2 Artiklar:

Andersson, B. (2013). Finding ways to the hard to reach-considerations on the content and concept of outreach work. *European Journal of Social Work*, 16(2), 171-186. doi:<http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2011.618118>

Pollack, K. M., Frattaroli, S., Whitehill, J. M., & Strother, K. (2011). Youth perspectives on street outreach workers: Results from a community-based survey. *Journal of Community Health*, 36(3), 469-476. doi:<http://dx.doi.org/10.1007/s10900-010-9329-3>

7.3 Publikation:

Kaakinen, Juha/ Tarvainen, Tom/ Bosquet, Päivi / Kuure, Tapio (2009) *Ett liv i lagom storlek - berättelser om uppsökande ungdomsarbete*. Helsingfors, Svenska studieccentralen

7.4 Elektroniska källor:

Elektronisk källa 1:

http://www.faltarbete.se/wp-content/uploads/2013/10/socialt_faltarbete_definition.pdf.
2014-02-14, 17.00

Elektronisk källa 2:

<http://codex.vr.se/manniska1.shtm>. 2013-11-27, 15:25.

Elektronisk källa 3:

<http://codex.vr.se/manniska1.shtm>. 2013-11-27, 15:25.

Elektronisk källa 4:

<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/förebygga>, 2013-12-26, 15:20

Elektronisk källa 5:

<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/sve/främja>, 2013-12-26, 15:20

8.0 Bilagor

8.1 Bilaga 1: Intervjuguide till fältsekreterarna

- Namn:
- Ålder:
- Bostadsort:
- Utbildning:
- Befattning:
- Vad har du haft för sysselsättning tidigare?
- Hur länge har du arbetat inom fältgruppen?
- Hur ser en genomsnittlig arbetsdag ut för dig? (-vilka är dina huvudsakliga arbetsuppgifter)
- Kan du beskriva hur ett möte med ungdomar kan se ut?
- Vilken betydelse har mötesplatsen för mötet? (-Skillnad på bemötande på fritid/skola, frivillig/obligatorisk arena)
- Hur tror ni att ungdomarna uppfattar era insatser på deras arenor?
- Vad upplever du att ditt arbete har för inverkan? Dels på grupp-, struktur- men även på individnivå.
- Hur marknadsför ni er?
- Vad är din största utmaning i fältarbetet?
- Hur vill du utveckla ert arbete i fältgruppen?
- Hur ser du på fältarbetets framtid? (-I er kommun och generellt).
- Hur tänker du kring kommunikation i förhållande till ungdomarna?
- Hur ser er kommunikation med ungdomarna ut?
- Är det något som vi glömt att fråga om, något du vill tillägga?

8.2 Bilaga 2: Intervjuguide till ungdomarna

- Namn:
- Ålder:
- Bor du här i området?
- Vad gör en fältare tror du?
- Var träffade du fältarna första gången?
- Hur gammal var du då?
- Var brukar du möta fältarna?
- Kan du berätta om något möte som du haft med fältarna?
- Hur pratar du med fältarna?
- Vad pratar du med fältarna om?
- Hur pratar ni med varandra i kompisgruppen om fältarna?
- Hjälper fältarna dig? I så fall hur?
- Känner du dig trygg med fältarna, kan du lita på dem?
- Vad gör du tillsammans med fältarna?
- Har du träffat fältarna enskilt någon gång?
- Någon av fältarna som du tycker om extra mycket (behöver inte säga namn)? Någon speciell anledning?
- Vad skulle du vilja att fältarna gör för er ungdomar?
- Är det någonting du vill tillägga eller fråga oss om?

8.3 Bilaga 3: Intervjuguide till fältgruppens chef

- Namn:
- Ålder:
- Utbildning:
- Vad har du haft för sysselsättning tidigare?
- Hur länge har du arbetat som enhetschef?
- Hur länge har du lett fältgruppen? (Har du tidigare erfarenhet av att arbetsleda en fältgrupp? Om ja, kan du beskriva det kortfattat?)
- Hur ser din påverkan ut i de olika stadierna från påverkan på politikerna, arbetsgruppen och ner till ungdomarna?
- Vad har du för arbetsuppgifter i förhållande till fältsekreterarna?
- Kan du beskriva fältsekreterarnas arbete (arbetsbeskrivning)?
- Vad anser du vara den viktigaste funktionen för fältarbetarna?
- Vad tror du kan behövas för att genomföra fältarbetet på ett optimalt sätt?
- Får du någon feedback från ungdomarna på något sätt?
- Ser du några begränsningar inom fältgruppen?
- Hur skulle du beskriva fältarbetets betydelse för ungdomarna och i samhället?

8.4 Bilaga 4: Samtyckesblankett till fältsekreterarna

Vi vill i den här skriften informera er om vilka etiska riktlinjer vi som studenter följer- dessa är även viktiga för er då de är avgörande för hur vi kommer att använda oss av den information som vi samlar in genom ert deltagande.

Vi: Emma Ivarsson, Kajsa Ihl och Magnus Revborn, är studenter från Göteborgs universitet och studerar till att bli socionomer på den samhällsvetenskapliga fakulteten- institutionen för socialt arbete. Det är en del av våra studier att genomföra en kandidatuppsats.

Vi kommer under vår uppsatsperiod att genomföra två olika typer av informationsinsamling; deltagande observation samt enskilda intervjuer.

Under dessa tillfällen finns det möjlighet att känslig information kan framkomma. Vi vill i och med detta förtydliga att all medverkan är frivillig samt att ni som deltagare kan avsluta eller förändra er medverkan när ni vill så att ni känner er bekväma. Deltagare kommer även att aidentifieras i uppsatsen, alltså kommer anonymitet att råda.

Innan publicering kommer vi att ge er möjligheten att göra invändningar på den information som ni har bidragit med så att vi kan ändra i texten om det behövs. Om ni är intresserade kan vi mer än gärna ge information angående var arbetet publiceras.

Känsliga personuppgifter och liknande kommer inte att användas till något annat ändamål än forskning.

Härmed ger jag mitt samtycke till att deltaga i studien:

Ort:..... Datum:.....

Namn:

E-post:.....

Tack för ditt deltagande!

8.5 Bilaga 5: Samtyckesblankett till ungdomarna

Vi är tre studenter från Göteborgs Universitet; Kajsa Ihl, Magnus Revborn och Emma Ivarsson. Vi läser till socionomer och ska skriva en uppsats om uppsökande fältarbete med ungdomar. Vi är jätteglada för att du vill vara med och svara på några frågor!

Vi kommer att spela in det du säger men det är bara vi tre som kommer att lyssna på inspelningen. Vi spelar in för att det blir väldigt svårt att komma ihåg vad du berättat för oss annars. När vi skrivit klart uppsatsen raderar vi alla inspelningar.

När vi skriver vår uppsats kommer ditt namn aldrig att förekomma, du kommer alltså att vara anonym så att ingen kommer att veta vem som deltagit i intervjuerna eller vem som svarat vad på frågorna. Du kan när som helst avbryta din medverkan om du ångrar dig, all medverkan är frivillig! Du kommer efter intervjun att få våra kontaktuppgifter så att du kan höra av dig om du har några frågor eller vill tillägga något.

Uppgifterna som vi får in via intervjuerna kommer inte att användas i något annat syfte än forskning.

Jag samtycker till att det jag förmedlar under intervjun får användas i uppsatsen.

Ort:.....

Datum:.....

Namn:.....

E-post:.....

Tack för ditt deltagande!

8.6 Bilaga 6: Fältgruppens vision

Fältsekreterarnas uppdrag är att förebygga sociala problem och målgruppen är ungdomar mellan ca 12-18 år. Arbetet bedrivs på flera nivåer, på olika platser och vid skiftande tidpunkter.

Utgångspunkter för fältarbete

- Fältarbete syftar till att skapa varaktig förändring och därför måste fältsekreterarna tänka *långsiktig* i både kontakter med ungdomar och vid strukturella insatser.
- Kontakter med ungdomar tas på ungdomarnas arena och det är mycket viktigt att fältsekreterarna visar respekt för ungdomarnas integritet. Fältsekreterarna lägger ner mycket arbete på att ungdomarna ska känna *förtroende* för dem.
- Alla kontakter är *frivilliga* och fältsekreterarna har tystnadsplikt. Vid allvarliga situationer har de dock anmälningsplikt.

Fältarbetets olika nivåer

- *Strukturell nivå*
Arbetet syftar till att positivt påverka alla ungdomars livssituation inom ett visst område. Detta kan bl a innefatta samverkan med andra professionella aktörer såsom polis, skola, fritidsgårdar, föreningar. Här inbegrips också den alkoholprevention som riktas till samtliga föräldrar eller samtliga ungdomar i en årskurs eller på en skola.
- *Gruppenivå*
Organiserad gruppverksamhet med särskilt utvalda ungdomar som behöver extra stöd. Oftast har fältsekreterarna träffat dessa ungdomar i det uppsökande arbetet.
- *Individnivå*
Enskilda samtal med ungdomar som behöver en vuxen att prata med. Sker både spontant i det uppsökande arbetet och mer planerat med träffar.

Uppsökande arbete

- Fältsekreterarna arbetar uppsökande både dag- och kvällstid. Detta innebär att de befinner sig i offentliga miljöer där ungdomar gärna träffas som t ex i skolan, på fritidsgårdar, på discon och evenemang, på gator och torg samt på internet.
- Genom möten med ungdomar i de offentliga miljöerna kan fältsekreterarna upptäcka och skapa goda relationer till ungdomar som är på väg att hamna i destruktiva miljöer eller utveckla destruktiva beteenden.
- Det uppsökande arbetet syftar även till att fördjupa fältsekreterarnas kunskap om dels aktuell ungdomskultur, dels ungdomars livsvillkor i de olika kommundelarna.
- Då fältsekreterarna träffar på ungdomar som dricker alkohol, använder droger eller har ett destruktivt beteende görs alltid en bedömning av vilka åtgärder eller insatser som kan vara aktuella i det specifika fallet.

8.7 Bilaga 7: Arbetsfördelning

Under uppsatsprocessens gång har vi ansvarat för olika huvudområden. Det som har författats av någon enskild har lästs igenom och redigerats gemensamt. Det *skriftliga* arbetet har vi fördelat som nedan;

Kajsa; Abstract, Bakgrund, presentation av valda metoder, genomförande av deltagande observation. Transkribering av nio intervjuer. Ansvar för språkredigering.

Magnus; Validitet och reliabilitet, chefen. Transkribering av en intervju och en sammanställning av detaljer ur intervjun med fältgruppens chef.

Emma; Referenslista, innehållsförteckning. Transkribering av samtliga röstinspelningar som skedde under och efter deltagande observation och en intervju. Ansvar för formalia, layout och planering.

Magnus och Kajsa; Presentation av ett socialpedagogiskt perspektiv.

Kajsa och Emma; Problemformulering, förförståelse, definition av relevanta begrepp, ungdomarnas arenor, sammanställning av publikation, presentation av kommunikations/relationsteori, genomförande av intervjuer med ungdomar och med professionella, etiska ställningstagande, resultatdelen.

Gemensamt; Förord, inledning, syfte, frågeställningar, sammanställning av artiklar, urval, litteratursökning, analys, avslutande diskussion, förslag till vidare forskning, analysförfarande.

Vi redogör för hur vi deltagit under datainsamlingen av *observationer* och *intervjuer* under rubriken *genomförande av deltagande observation* och *genomförande av intervjuer*.